

с.16

АНХАРЫТ:

**«Юэн тугай хүлдэ»
(«Символ девяти
знамен») гэнэн
конкурсын дүн гаргагдаба**

«ЗОЛОТЫЕ ЧЕТКИ»:

**«Без бодхичитты невозможно достигнуть
пустотности, а без пустотности –
состояния Будды»**

**«8, 15, 30 числа по
лунному календарю – 3
благоприятных дня
для благодеяний и
медитации»**

с. 7

1921 оной
декабриин
21-нээ гарана

Буряад ҮНЭН

Эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

Бүгэдэ арадай сонин

Дүхэриг

2011 оной
сентябриин 8
Четверг

№ 35
(21832)
№35 (747)

Намарай эхин улаан
бишэн нарын 11
гарагай 5
www.ynen.ru

Буряад Үнэн

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ҮДЭРӨӨР, ХҮНДЭТЭ НҮХЭД!

*Сэнхир үлгэн замби дээр
Сэнгүү хотын олонш наа,
Номин солгеон Сэлэнгын
Ногоон хүбөө эрье дээр*

*Ухаан зүрхым хүлгөөгшэ
Улаан - Үдэм найхан даа*

*Олон харгын бэлшэр дээр
Одон шэнгээр бадаржа,
Алас холын айлиадаа
Амар мэндээр угтагша*

*Улад зонойм хойморшуу
Улаан-Үдэм найхан даа*

Д. ДАМБАЕВ.

**Энэ
дугаартамнай:**

**«Буряад үнэн» сониной
90 жэлэй ойдо**

Ниитын ба гүрэнэй
элитэ ажал ябуулагша
Ц-Д.Ж.ДАМДИНЖАПОВАЙ
100 жэлэй ойдо

с. 14

**САТИРЫН
булан
1953-1954
онууд**

с. 6

**«Очир эрдэнийн
товчис»**

**ЧИНГИС ШОНХОРОВОЙ
ВЫСТАВКЭ - МОНГОЛДО**

Бүхэдэлхэйн монголшуудай Конвент августын 25-наа 28 боло-
тор Монголой нинслэл хото Улаанбаатар хотодо үнгэрбэ. «Хаан
Алтан» гэнэн соёлые хүгжөөлгын жасын президент Явган Гэндэн-
пилэй болон тэрэнэй орлогшо, консул Ган Хуяг гэгшэдэй урилгаар
Россиин Уран зураашадай холбооной гэшүүн, Буряад Республи-
кын арадай зураашан, Буряад Республикын ба Россиин Гүрээй
шангай, Ц.Сампиловой нэрэмжэтэ шангай лауреат, Россиин Уран
зураашадай академинин гэшүүн-корреспондент Чингиз Бадмаевич
Шонхоров хабаадаба.

с. 16

НИИСЛЭЛ ХОТЫН ҮДЭРӨӨР!

ХҮНДЭТЭ УЛААН-ҮДӨӨРХИН!

Буряад Республикын Правительствын болон өөрынгөө зүгһөө та бүгэдэниие манай эгээл дуратай хотын үдэрөөр амаршалнаб! Хотымнай нуури табигшад Сибириин дэбисхэр ашаглалгын үеын хатуу шэрүүниие бэе дээрээ үзэбэшье, хээзэшьеб нэгэтэ Росси гүрэниие суурхуулжа байха хүсэтэй болон гоё хайхан хото болохо гэхэн найдамтай байгаа. Урид эндэ ажаһууһан зон түрүүн хасагуудай острог байһан, саашадаа худалдаа наймаанай уезднэ Верхнеудинск хото болоһон, бүри һүүлдэ Улаан-Үдэ гэжэ суурхһан хотын баян түүхые саашань үргэлжэлүүлхымнай түлөө түүхэ бэшгүүдые бидэндэ дамжуулаа.

Буряад Республикын ниислэл хото мүнөө Сибириин федеральна тойрогто хүгжэнги ажайлэдбэрин, эрдэм ухаанай, нуралсалай болон соёлой түб болонхой. Эндэ хайн ханаатай, эхэ нютагтаа тон дуратай хүнүүд ажаһуудаг. Тэдэ гэр бараагаа барижа, үри хүүгэдээ үндылгэжэ, урданайнгаа түүхэ хүндэлэн, ажал хэрэгүүдээрээ ерээдүйн түүхэдэ ороно. Түрэл хотынгоо жэлһээ жэлдэ гоё хайхан боложол байһые хүн бүхэмнай омогорхолтойгоор тэмдэглэнэ. Экономикын тулга болохо заводууднай хүсэ нэмэнэ, бага олзын хэрэг эрхилэлгэ хүгжэнэ, Улаан-Үдэ аяншалагшадтай зүрхэ сэдхэхэл татажа эхилээ.

Хотомнай саашадаашье хүгжэлтээс үргэлжэлүүлхэ гэжэ бата найданаб. Гүйсэдхэхы засаг хуушарһан болон хандарха туйлдаа хүрэхэн гэрнүүд, хүүгэдэй сэсэрлигүүдэй дуталга, гэр байрануудай капитална заһабарилга, муу харгынуд мэтын бэрхэшээлтэ асуудалнуудые шийдхэхээс оролдохо.

Хүндэтэ нүхэд! Бултандатнай баяр баясхаланиие хүргэнэб. Та бүгэдэнэй ажал оролдолгынтай ашаар түрэл хотомнай хүгжэнэ. Элүүр энхэ, жаргал дүүрэн болон хайн хайхан ябахыетнай хүсээнэб!

Буряад Республикын Президент – Правительствын Түрүүлэгшэ В.НАГОВИЦЫН.

«САЙН ЗАМ» ХАРИЛСАА ХОЛБООНУУДЫЕ ТОГТООНО

Сентябрийн 6-да «Сайн зам. Хүндэмүүшэ Буряад орон» гэхэн уласхоорондын музейн проект ажалаа ябуулжа эхилбэ. Тийн академик В.А.Обручевой нэрэмжэтэ Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлгын музейн үзэсхэлэн нээгдээ. Н.А.Бестужевай нэрэмжэтэ Ород драмын театр соо һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө.

АРАДАЙ УРЛАЛАЙ ЯАРМАГ

Театрай урдахи талмай дээрэ арадай гар урлалай яармаг, сай болон элдэб янзын гарай бэлэгүүдэй наймаан дэлгэгдээ. Хүгжэм, фонтанай шааяан, самовар болон сайн хабтаһанууд боложо хубсалһан клоунууд...

«Эндэ ехэ хүхюутэй, онсо хайхан оршом тогтоогдонхой, ёһотой хайндэр боложо байна! – гэжэ БГСХА-гай нэгдэхэ курсын тува яһанай оюутад Азия Ондар, Хорагай Ондар, Чимиси Кенден гэгшэд

ХҮНДЭТЭ УЛААН-ҮДӨӨРХИН, НИИСЛЭЛ ХОТЫМНАЙ АЙЛШАД!

Буряад Республикын Арадай Хуралай зүгһөө та бүгэдэниие республикын ниислэл хотын түрэн үдэрөөр амаршалнаб!

Байгша он элитэ ехэ хайндэрнүүдээр баян. 350 жэлэй саана Буряад орон хайн дураараа Росси гүрэнэй бүридэлдэ ороо. Тус түүхэтэ үйлэ хэрэгэй удаа табан жэлэй үнгэрхэдэ, хотымнай эхи табигһан Верхнеудинскын острог байгуулагдаа. Харин мүнөө Улаан-Үдэ Сибириин ажайлэдбэрин, транспортна болон соёлой түб болонхой.

Улаан-Үдэ – Россин онсо өөрын түхэлтэй, шуухаг хотонуудай нэгэн: гүрэнэймнай будын шажанай түб байханаа гадна түүхын болон соёлой уута баялигуудтай, аяншалга хүгжөөхөөр арга шадалтай, тиихэдэ хэдэн олон үндэхэ яһатануудай болон шажан мүргэлэй түлөөлэгшэдэй эб хамта ажаһуудаг «гэр» гэжэ суурханхай.

Үнгэрэгшэ зун республикын ниислэл хотодо үндэр айлшадай уулзалганууд болоо гэжэ мэдэнэбди, уласхоорондын форумууд болон конференцинууд үнгэргэгдөө. Буряад оройнгоо Азийн гүрэнүүдтэй харилсалгын талмай болоһондонь омогорхонобди.

Жэлһээ жэлдэ ниислэл хотомнай ажаһуугшадайнгаа ашаар гоё хайхан боложол байна.

Хүндэтэ нютагаархид, та бүгэдэндэ элүүр энхые, ажалдатнай үндэр амжалтануудые, гэр бүлэдэтнай эгээл хайн хайхание хүсээнэб! Түрэн үдэрөөршни, Улаан-Үдэ!

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М.ГЕРШЕВИЧ.

БАЙГАЛАЙ УЛАСХООРОНДЫН АЯНШАЛГЫН ФОРУМ

тэмдэглээ. – Бидэ «Аяншалга болон тамир нэргээлгэ» гэхэн мэргэжэл шуудалнабди, тиймэһээ энэ хэмжээ ябуулгада зорюуга ерээбди. Музейн проектын бусадшые хэмжээ ябуулгануудта ошохо ханаан би. Улаан-Үдэ ехэ гоё хото!».

Сэлэнгын аймагай Новоселенгинскын Валерий Бадмаевич болон Саяна Галсанова хоёр гоё гэгшын үйһэн бүтээлнүүдые асараа. Түйсэ, шкатулка, корзинка болон даһанай амһартанууд хээ угалзануудаар шэмэглэгдэнхэй. Иимэ гоё хайхание бэлигтэйл хүнүүд мүндэлүүлжэ шадахал!

Тиихэдэ гараар бүтээһэн үнгэ бүрийн мылэнүүдые зон һонирхон абаа. Пряник, пирожно болон элдэб янзын амитадуудай дүрсэтэй мылэнүүдые «Мыльная фантазия» гэхэн хубийн предприятия бүтээдэг байна.

ХЯАГТА – САЙН НИИСЛЭЛ

Театрай хоёрдохи дабхарта Хяагтын музейн үзэсхэлэн харагшад хайнорхол татаа. Забайкалийн, Монголой, Хитадай болон «Сайн замай» гарадаг бусад гүрэнүүдэй арадуудай сай худалдаха болон ууха ёһо заншалнуудые харуулан хэрэгсэлнүүд дэлгэгтэй байгаа.

Агууехэ ород эрдэмтэн В.А.Обручев Дундада болон Зүүн-Урдахи Азийн гүрэнэй соёл шэнжэлэлгын үндэхэ нуури табигһан юм. Хяагтада 1890 ондо нээгдэхэн музейн хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгыень үргэлжэлүүлээ.

«Ехэ хайн үзэсхэлэн, - гэжэ педагогикын эрдэмэй кандидат, Уральскын гүрэнэй экономика уиверситедэй доцент, Екатеринбургын областной хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ

анхан хүдэлхэн Евгений Киселев тэмдэглээ. – Аяар 1858 ондо хяагтын хүпээсэй декабрист Бестужевүүдхээ худалдажа абаһан самоварынь энэ байнал! Сэнгүй үнэтэй юумэн лэ, тэрэниие элдэб янзын үзэсхэлэнүүдтэ табиха хэрэгтэй, харыт, гараараа дабтажа бүтээнхэй, тиихэдэ Россида Наполеоной дайнай удаа нэбтэрһэн амбир маяг танинаб. Бородинодохи байлдаанай 200 жэлэй ойн баяр ойртоо, байгша ондо декабристнуудай хэһээлтэһээ сүлөөлэгдэхөөр 155, тэдэниие Сибирь руу сүлэхөөр 185 жэлэй ойнуудые тэмдэглэхэбди. Музейн хүдэлмэрилэгшэдтэ ажалдань амжалтануудые хүсээнэб!».

Нарин шадамараар дабтагдажа бүтээгдэхэн томо ээд самовар. Хажуу таладань «түүхэнь» һийлэгдэнхэй. Тэрэниие уншажа, Белозеров хүпээс Коковинада бэлэглээ гэжэ мэдэнэбди.

Хяагтын ажаһуугшад гэртээ мүнглэмэл хайрсагууд соо «Зуй-се», «Та-чен», «Ло-мей», «Жемчужный», «Цветочный» гэхэн сортын сайнуудые хадагалдаг байгаа. Красноярска хизаарай Дивногорск хотын музейн директор Татьяна Чавдарь хоморой шуухаг эдэ бүгэдые ехэ һонирхожо хараа.

... Үзэсхэлэн нээлгын баяр ёһололдо республикын соёлой министр Тимур Цыбиков болон РФ-гэй Федеральна Суглаанай Федерацийн Соведэй Залуушуулай хэрэгүүдэй болон аяншалгын талаар комиссийн түрүүлэгшын орлогшо Вера Оськина гэгшэд хабаадаа.

Жанна ЗАХАРОВА.

Р.-Н.БАЗАРОВАЙ ЗУРАГ ДЭЭРЭ:

Хяагтын музейдэ выставкын үедэ.

Миллиардер Михаил Прохоров Россиин 500 журналистнары суглуулба

Москвада, сентябрийн 4-дэ «Измайлово» зонхид буудалай конференц-зал соо «Правое дело» гэжэ партийн хүтэлбэрлэгшэ Михаил Прохоров пресс-конференци үнгэргөө. Миллиардэртэй хөөрэлдэхээс Россиин регионуудһаа 500 журналистнар суглараа. Тус суглаан дээрэ партийн манифестын проект хараалагдаа. Регионуудай журналистнар Михаил Дмитриевичтэ түлэбэй удхын талаар ханамжануудаа дурадхаа. Хоёр часай туршада миллиардер зонтой хөөрэлдөө. Хэмжээ ябуулгые региональна журналистикын клубай хүтэлбэрлэгшэ Ирина Ясина эмхидхээ. Манай корреспондент тус хэмжээ ябуулгада хабаадажа ерэлсээ.

Янжама ЖАПОВА.

Авторай фото-зураг дээрэ Михаил Прохоров.

«НАМГАР» ЗОРИ ҺОН ХАРГЫДАА ЗОЛТОЙ

Улаан-Үдэ хотодомнай Байгалай аяншалгын уласхоорондын хуралдаан үнгэргэгдэжэ байна. Энэ удха шанартай хэмжээнэй үедэ холо ойроһоо ерэхэн айлшад Буряад оронтой дүтэ танилсаха аргатай. Сентябрьн 7-до тэдэнэр жэл бүри манай эндэ үнгэргэгдэдэг «Нүүдэлшэдэй аялга» дуун гэхэн фестивальтай танилсаа. Энэ уулзалгада Буряадай мэдээжэ «Намгар» гэхэн этно-бүлэг хабаадажа, концерт наадаа Дээдэ Онгостойдо дэлгээбэ. Арба гаран жэлэй туршада гансашье Росси дотор бэшэ, мүн тиихэдэ олон хари гүрэнүүдээр буряад арадайнгаа соёл искусство уран хайханаар харуулдаг «Намгар» бүлэг тухай, илангаяа тус бүлэгэй солистка Намгар Лхасаранова тухай республикыннай

олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэд дэлгэрэнгы хөөрөө ёһотой. «Ариг Ус» телерадиокомпанийн «Мүнгэн сэргэ» гэхэн дамжуулгын автортай Даша-Доржо Болотовтой Намгар хөөрэлдэхэнөө ехэ урмашаһан байна. «Баян буряад хэлэтэй хүнтэй хөөрэлдэхэдөө, мэдэнгүй өөрөөшье ульгамаар дуугаржа эхилхэ байнаш» гээд Намгар энеэнэ. «Тивиком» телекомпани дамжуулгадаа урижа, сэнхир экранаар эдэ хоол шанахыень дурадхаа. Тиигэжэ манай уулзалгын урда тээ энэ дамжуулгадаа ошохоёо бэлдэжэ байгаа. «Талхатай шүлөө шанаха бээбэ, үшөө юу шанахаяа ханаадүй байнаб» гээ Намгар. Тиихэдэнэ дуу Цымжидма басаганиинь «Айгынгаа үрмэл хэхэдэтнай болохол даа» гэжэ зүбшөө. Энэ дамжуулга удаадахи амаралтын үдэр харагшад хараха аргатай.

Иигэжэ нютагаа ерэхэн Намгар Лхасаранова үдэр бүри сүлөөгүй байгаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада хори гаран гүрэнөөр гастрольдо ябажа, мүнөө «Намгар» бүлэг хахад нара Канадада концерт наада харуулаа. Канадада, мүн Буряад орондоо хоёр жэлэй саана бүтээһэн «Номад» - «Нүүдэлшэн» гэхэн альбомойнгоо гол түлэб дуунуудые мүнөө дуулаа болоно.

Арба гаран жэлэй саана байгуулагдаһан «Намгар» бүлэгэй бүхы зохёохы талаар ажаябуулгыень Намгарай хани нүхэр Евгений Золотарев өөр дээрэ абажа, зохёон бүридхэнэ болоно. Өөрөө Улаан-Үдэдэ түрэн хадаа буряад хүгжэм аялга үнинэй мэдэхэ, дүйдүршэлтэй, олон инструментнууд дээрэ наададаг хүгжэмшэн юм.

Анхан шэлэхэн харгыгаараа урагшаа дабшан ябаһан Намгар Лхасаранова үндэхэн арадайнгаа хүгжэмэй баялиг наггинаар сахижа, түүхэдэ орохо дуунуудаа ёһотойл дэлгэрүүлнэ.

Бүхэдэлхэйгээр арадайнгаа аялга хүгжэм эдэлүүлжэ, саашадаа баһал залуушуулаа, залуу бэлигтэй дуушадаа залан хүтэлхэ бээ. Мүнөө үедэ эхэ эсэгынгээ жэшээ хараада абан Тимур хүбүүниинь баһал хүгжэмшэн болохо хүсэлтэй. Москвада байһаншые наа, буряад хэлэ мэдэхэ Тимур дуулаха дуратай.

Сентябрийн 7-до Тимур аба эжытээс тайзан дээрэ гаража наадаа, дуулаа.

Нютагтаа дуулаха гээшэ тон лэ харюусалгатай гээд Намгар тэмдэглэнэ. Нэн түрүүн Намгарай аба Аюша Жадамбаевич

Лхасаранов шанга шүүмжэлэл, тобшолол хэхэ. Урданай дуунай удха шанар, маяг хайн мэдэхэ, өөрөө дууладаг байхадаа, хээшье басагандаа зүбшэл заабари үгэхэнэ заатагүй. Гадна Буряад орондо Намгарай хүндэтэ багшанар олон, суг хамта хураһан нүхэдынь, түрэл гарал гээд лэ булга Намгарай бэлиг талаан омогорхон сэгнээ ёһотой.

Ешигма ЦЫБЕНОВА.

Эдир спортсменүүднэй эдэбхитэй

Олон бэрхэ хурагшад, эдир спортсменүүд хургуулинигаа партануудта хууба. Буряад Республикымнай 40 гаран хүүгэдэй-эдишүүлэй спортивна хургуулинуудта спортын Олимпийн болон Олимпийн бэшэшье түхэлнүүдээр хорилго болоно.

Тазквондистнууд, ушуистнууд, бусад спортсменүүд, нэрлэбэл, Хэжэнгын Ульяна Тукуренова, Саяна Цыбикова эхэнэрнүүдэй дүрэ барилдаагаар Россиян бүридхэмэл командада орожо, оронойнгоо, Европын болон бүхэдэлхэйн мұрысөөнүүдтэ шалгарба. Улаан-Удын эдир дзюдоистка Алина Спиридонова ехэшүүлэй дунда СФО-гой чемпионат дээрэ гурбадахи хуури эзэлээ. Пурагшадай Бүхэроссийн спартакиадын илагша Соелма Сыренова командна зачедоор хур харбалгаар гурбадахи хуурида гарахан байна. Харин энэл спартакиадада шалгархан Василий Ринчино шэнэ стартнуудта бэлдэнэ.

Июль һара соо Улаан-Удын Стальвира Оршуш эхэнэрнүүдэй дүрэ барилдаагаар эдишүүлэй бүхэдэлхэйн мұрысөөндэ мүнэн медаляар шагнагдаа. Буряадай эрхим эдир спортсменүүдые нэрлэбэл. Спортын бусад түхэлнүүдээр эдир волейболистнууд, футболистнууд баһал һайн амжалтатай, бээ, абари зангаа спортивна кружогуудта, секцинүүдтэ хорихо хэрэгтэнь бэрхэ тренернүүд түһална.

Шэнэ хуралсалай жэлээр, эдир спортсменүүд!

Валерий СЫДЕЕВ,
спортын ветеран,
Улаан-Удын 7-дохи
СДЮСШОР-ой
тренер-багша.

ОЮУТАДАЙ СТИПЕНДИ ТУХАЙ

Сентябрийн 1-һээ дээдэ болон тусхай дунда хуралсалай газарнуудай оюутадай стипенди 6,5 процентээр дээшэлхэ. Саашадаа тэдэнэй һара бүрин стипенди 9 процентээр дээшэлхэ хараатай юм.

2011 ондо 42,1 миллиард түхэриг оюутадай стипенди түлэлгэдэ дамжуулагдаха, 2012-2013 онуудта - 43,9 миллиард түхэриг, - гээд Гүрэнэй Дүүмын депутат, Бюджетэй болон налогуудай талаар хорооной гэшүүн Василий Кузнецов мэдүүлээ.

Я.ЖАПОВА.

ОЛИМПИЙСКЭ

барилгада хабаадаа

Һаяхана буряад оюутад олимпийскэ барилгада хабаадалсаһанаа ерээ. Тэдэнэр Сочи хотодо хахад һара ажаллажа, тус барилгада өөрын нүлөө оруулаа.

дэ, траншейнүүдые сэбэрлээ, плиткэнүүдые табяабди. 35 мянган түхэриг салин маанадта түлөө.

- Хаана байдаг байгааба?

- ЗАО «Сетьстрой» гэхэн барилгын компаниин хамтын байра соо. Эндэ хаа-хаанаһаа оюутад байгаа. Жэшэнь, Москва, Санкт-Петербург, Омск, Хабаровск,

Новосибирск хотонуудһаа. Латви, Эстони, Киргизһээшье байгаа.

- Хара далай соо шунгаха, сэнгэхэ саг байгаа гү?

- Амарха үдэр ганса воскресени байгаа. Энэ үдэр хото соогуур экскурси эмхидхэгдэдэг, далайда шунгуулдаг байгаа. Бааза дээрэ ехэ шанга журам байгаа, хотоһоо ер-

Буряадай гүрэнэй университетэй социально-психологическа факультетэй оюутад Киль гэхэн немецкэ хотодо үнгэрһэн «Социальная безопасность в Европе и Российской Федерации: особое внимание людям с зависимостью» гэхэн зунай хургуулида хабаадаа.

ГЕРМАНИДА ЯАГААД ХАРА ТАМХИНТАЙ ТЭМСЭНЭБ?

БГУ-гай оюутад уласхоорондын зунай хургуулида хабаадаа

Уласхоорондын зунай хургуули дүрбэдэхэ жэлээ үнгэрөө. Эндэ Германи, Росси, Монгол гүрэнүүдэй оюутад хабаадаа. Үнгэрһэн жэл тус хургуули Байгал далайн эрье дээрэ эмхидхэгдэһэн байна. Мүнөө жэлэй хургуулиин ажалай гол темэ - хара тамхинда ороһон хүнүүдэй орёо асуудалнууд.

«Тус хургуули июлиин 2-һоо 10 болотор ажалаа ябуулаа. Бидэнэр июлиин 1-дэ Германи самолетоор ерэхэн байнабди. Тиин хургуулиин дүрэрэнэй һүүлээр үшөө 3 үдэр Гамбург хотодо байгаабади. Бүхы юумэнүүдэй түлөө

немецкэ талаһаа түлөө. Бидэнэр Шлезвиг-Гольштейнын экономикын академин хамтын байрада түлбэриггүйгөөр байгаабади. Тэндэхи хамтын байранууд манай оюутадай хамтын байрануудтай зэргсүүлхээр бэшэ», - гэжэ тэндэ хабаадаһан оюутад хэлэнэ.

Тэдэнэй тэмдэглэхээр, немец оюутадай ехэнхинь 30 наһатай юм. Эгээл залууниинь 22 наһатай байгаа. Германида хүнүүд 30 наһатай болотороо дээдэ хургуулида хурадаг.

«Маниие ехэ һайнаар угтаа, - гэжэ БГУ-гай социально-психологическа факультетэй оюу-

тан Катерина Тимофеева хэлэнэ. - Гол хэмжээ ябуулгануудһаа гадна, һонирхолтой экскурсинууд эмхидхэгдээ. Каноз дээрэ эндэхи голнууд дээрэ тамараабди, Лабё гэхэн курортно хото ошожо хараабди».

Гол хэмжээ ябуулганууд дээрэ оюутад хара тамхи, тэрэнэй хойшолон тухай элидхэлнүүдые уншаа. «Түхэрээн шэрээнүүд» дээрэ тус асуудалнууд тухай хөөрөлдөө. Тиин үшөө һонирхолтой проектүүд шагнагдаһан байна.

«Олон янзын элидхэлнүүд байгаа. Минии элидхэлэй темэ: «Социальная адаптация и реабилитация наркозависимых в России». Эндэ хара тамхи татадаг хүнүүдтэй яаж ажаллаха, яагаад болуулха тухай хөөрөөб. Тиин үшөө «гейминг» гэхэн нааданай, Интернетэй, компьютернэ наадануудай мэдэлдэ ороһон хүнүүд тухай хөөрөлдөө», - гэжэ Катерина хөөрэнэ.

Үшөө тиихэдэ тус хэмжээ ябуулгада хабаадагшад Германиин элдэбын социальна байшангуудые ошожо хараа. Жэшэнь, токсикоманиин гүрэнэй управлени, наркологическа түб, субституционно түб.

«Тэндэхи байдал хараад үзэхэдэ, ехэ һонирхолтой байгаа. Наркоманитай тэдэнэр ондоогоор тэмсэдэг. Манай гүрэнтэй

зэргсүүлхэдэ, яһала ондоо. Тэндэхи наркоманууд ганса өөрын дураараа эмнэлгэ гарадаг. Эмнэлгэ гараха дурагүй байбалнь, тэдэниие хэншье больница оруулхагүй. Үшөө тиихэдэ тэндэ «метадон» гэхэн препарат хэрэглэдэг. Тэрэ наркотик шэнги эм, харин легальнаар аптекадэ худалдадаг. Германида тэрэниие хэрэглэн хара тамхинда абтаһан хүнүүдые эмнэдэг. Субституционно түб ержэ, наркоманууд иимэ эмнэлгэ гарадаг. Ондоогоор хэлэхэдэ, легальна бэшэ хара тамхинай түлөө легальна хара тамхи үгэнэ. Манай гүрэн дотор иимэ эмнэлгэ хоригдодот», - гэжэ Катерина тэмдэглэнэ.

Тиин үшөө тэндэ шприц һэлгэлгын тусхай автоматууд бии. Эндэ наркоманууд хэрэглэһэн шприцүүдээ үгэжэ, шэнэ шприц абаха аргатай. Ингэжэ Германида СПИД үбшэнтэй тэмсэнэ.

Буряадай гүрэнэй университетэй, Поморско гүрэнэй университетэй (Архангельск), Монголой хуралсалай университетэй ба немец оюутад дүй дүршлөөрөө хубаалдажа, бэе бэтэйгээ танилсаа. Ерэхэ жэл тус хургуули Архангельск хотодо эмхидхэгдэхэ.

Эржена БАТОВА,
манай корр.

БУЙЛУУЛХА ҮЙЛЭДБЭРИИЕ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХО

Хүдөө ажахы

2011-2015 онуудта Буряад Республикын агропромышленна комплексын буйлуулгын промышленностиие хүгжөөхэ тухай программа баталагдаа. Федеральна, республикын бюджетһээ, тиихэдэ бюджетһээ гадуурхи һан жасануудһаа хамта дээрээ 3 миллиард 986 миллион түхэриг тэрэниие бээлүүлгэдэ һомологдохоор хараалагдаа.

Республикада мяханай, сагаан эдэнэй, овошин зүйлнүүдые буйлуулха, талха, хилээмэнэй зүйлнүүдые малай холимог тэжээл болоод хүдөө ажахын продукция үйлэдбэрлгые дээшлүүлхэ зорилготойгоор энэ программа абтаба.

Сэхэнь хэлэхэдэ, хүдөө ажахын предприятинуудай үйлэдбэридэ түүхэй эд дутахаһаа эхилээд, тэрэниие худалдажа абаха өөрын үнэ сэн дээшэлжэл байдаг ха юм. Гадна буйлуулгын предприятинуудта оньһожоруулга багатай цехүүдтэ хүдөө ажахын продукция үйлэдбэрлинэ. Сагай эрилтээр һайнаар оньһожоруулха, шэнэ оньһон хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха хэрэгтэй ха юм.

Тиихэдэ агропромышленна комплексор хүдөө ажахын продукция үнгэрһэн үеынхитэй сасуулхада доошолно гэжэ болото байдал харуулна. Жэшээлхэдэ, 1990 онойхитой сасуулхада, орооһо

үйлэдбэрлгэ 5 дахин, мяха - 2,5 үндэгэ 5 дахин доошолһон байна. Мяха буйлуулдаг предприятинуудай эд хэрэгсэлнүүдэй 53 процентнь, малай холимог тэжээл үйлэдбэрлэгшэдэй - 70, һү буйлуулдаг предприятинуудай - 53 процент хүрэтэр хуушараа.

Тиимэһээ абтаһан программын ёһоор шухала зорилго шиндхэгдэхэ болоно. Буйлуулгын предприятинуудые техникескэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлхэ, манай эндэ продукция буйлуулха шэнэ үйлэдбэринүүдые эмхидхэхэ, эдэе хоол үйлэдбэрлгые дээшлүүлхэ, тусхай хэрэгсэлдэдэг транспортын парк шэнэлхэ,

элшэ хүсэ болон бусад нөөсэ алмаха онол аргануудые нэбтрүүлхэ гэхэ мэтэ.

«Предприятинуудые шэнэ оньһон хэрэгсэлнүүдээр хангалгада ехэ мүнгэ зөөри шэглүүлэгдэхэ юм» гэжэ программые зохёон хараалагшад тэмдэглэнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнэдхэн эмхидхэхэ, энэнь өөрынгөө ээлжэндэ бүтээн гаргажа байһан продукцияин шанарта нүлөөлхэ, үнэ сэнгын хямдаруулха, элдэб янзын продукция буйлуулгы дээшлүүлхэ арга олгохо байна.

Эльвира ДАМБАЕВА,
манай корр.

БУРЯАДАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО: ҮДЭР ҮДЭРЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

2011 оной августын 29 - сентябриин 2

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын уялганууды дүүргэгшэ Иннокентий Егоров үнгэрэгшэ долоон хоногто 2012-2014 онуудай республикын бюджетэй гол шэнжэнүүдые хаража үзэлгын талаар хүдэлмэрийн бүлэгэй, республикын гүйсэдхэхы засагай зургаануудай түсэблэлгын зүблөөнүүдые үнгэргөө; Хяагта хотын нуралсалай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй конференцидэ болон үншэн хүүгэдэй шэнэ байшангай нээлгын баяр ёһололдо, тус аймагай Пүбэгтын номой сангай болон фельдшерскэ пунктын нээлгэдэ хабаадаа.

Иннокентий Матвеевич иимэ асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдые хүтэлбэрилөө: Захаминай аймагта олонийтын инфраструктурын объектнүүдые барилга, «Ажалай ветеранууд тухай» хуулийн түлэб хаража үзэлгэ, республика дотор олонийтын инфраструктурын объектнүүдые барилгын шийдхэгдээгүй асуудалнууды зүбшэн хэлсэлгэ, «РБ-дэ 2010-2013 онуудта болон 2017 он болотор хугасаада соёлой баялигай объектнүүдые хамгаалга» РЦП-дэ хубилалтанууды оруулха тухай» тогтоолой түлэб.

Экономическа хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Чепик үнгэрэгшэ долоон хоногто РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын уялганууды дүүргэгшын түсэблэлгын зүблөөндэ, 2012-2014 онуудай республикын бюджетэй гол шэнжэнүүдые хаража үзэлгын талаар хүдэлмэрийн бүлэгэй зүблөөндэ хабаадаа; РБ-гэй Правительствын экономика бэлдэлгэй түсэблэлгын зүблөө, РБ-гэй Правительствын дэргэдэхи Инвестиционно ажал ябуулгын талаар зохилдуулгын соведэй зүблөө хүтэлбэрилөө.

Александр Евгеньевич иимэ асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдые үнгэргөө гэбэл: хото шадар түмэр замай шэрэлгэнүүд тухай хэлсээ баталалга, эрхэтэдэй үмсын хэрэглэмжэдэ модо бэлдэхын тула ой соохи газарнууды хубаарилгын хүдэлмэри номололго, Москва хотодо Буряад Республикын Экономико болон соёлой үдэрнүүдтэ бэлдэлгэ, хари гүрэнэй эрхэтэды ажалда хабаадуулха хэрэгые гуримшуулга, байгша оной июлийн 1-дэ Улаан-Үдэдэ РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшэ В.В.Путиной хүтэлбэрилхэн зүблөөнэй протокол бэлүүлгэ, «Үндэһэн эрдэм - Буряад Республикын хүгжэлтын аша туһада» гэхэн «дүхэриг шэрээгэй» зүблөөнэй протокол бэлүүлгэ, Улаан-Үдэдэ Байгалай уласхоорондын аяншалгын форумдо бэлдэлгэ.

Социальна хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшын уялганууды дүүргэгшэ Алдар Дамдинов республикын нуралсалай эмхи зургаануудта Эрдэм мэдэсын үдэры аюулгүйгөөр үнгэргэлгэ, мүн Улаан-Үдэдэ Уласхоорондын хүүгэдэй спортын III нааданууды эмхидхэлгэ мэтын асуудалнуудаар зүблөөнүүдые хүтэлбэрилөө; 2012-2014 онуудай республикын бюджетдэ хабаагай зүблөөндэ, Хяагта хотын нуралсалай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй конференцидэ болон үншэн хүүгэдэй шэнэ байшангай нээлгын баяр ёһололдо, тус аймагай Пүбэгтын номой сангай болон фельдшерскэ пунктын нээлгэдэ, гадна Улаан-Үдын 15-дахы мэргэжэлтэ лицейдэ Эрдэм мэдэсын үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололдо хабаадаа.

Инфраструктура хүгжөөлгын талаар РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын

орлогшо Николай Зубарев РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын уялганууды дүүргэгшын түсэблэлгын зүблөөндэ, 2012-2014 онуудай республикын бюджетэй гол шэнжэнүүдтэ зорюулагдаһан зүблөөндэ хабаадаа; 2011-2012 онуудай дулаасуулгын хаһада бэлдэлгын ябаса хиналгын болон Зайн галаар хангалгын аюулгүйн республиканска штабуудай зүблөөнүүдые, «ТГК-14» ОАО болон «Тепловая компания» ООО хоёрой хоорондохы арсалдаата асуудалнуудта зорюулагдаһан зүблөө үнгэргөө; Улаан-Үдын 1-дэхи ТЭЦ дээрэ заһабарилгын хүдэлмэрийн ябаса шалгаа.

РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Анатолий Лехатиной толгойлдог РФ-гэй Президентын дэргэдэхи Бүрин этигэмжэтэ түлөөлэлгэтэ эмхи зургаанай мэргэжэлтэд Москва хотодо РБ-гэй Экономико болон соёлой үдэрнүүдтэ бэлдэлгын хэмжээндэ Москвагай Правительствын департаментда зүбшэлгын ажал ябуулаа, РФ-гэй Правительствата РФ-гэй Президент Д.А.Медведевэй, РФ-гэй Правительствын Түрүүлэгшэ В.В.Путиной нэрэдэ эльгээгдэхэ хандалганууд дээрэ хүдэлмэрилөө, РФ-гэй Минфиндэ 350 жэлэй ойн баярта дашарамдуулагдаһан объектнүүдэй түгсэсгдөөгүй барилганууды номололго тухай зүбшэн хэлсээ, РФ-гэй Хүдөө ажыхын министрствэдэ экономика талар шухала программануудай конкурсын дүнгүүдээр хүдэлмэрилөө. Гадна РФ-гэй Региональна хүгжэлтын министрствэдэ гэр байрын-коммунальна барилга хүгжөөлгын региональна программануудай зорилгонуудта хабаатай семинарта, Озернын ГОК-ой ТЭЦ бариха талмай шэлэхэ асуудалаар «Металлы Восточной Сибири» корпорацийн зүблөөндэ, «Агро-промышленна комплекс барилга болон ашаглалга» гэхэн инвестиционно проект бэлдэлгын асуудалаар Внешэкономбанкын моно-хотонууды найжаруулгын талаар хүдэлмэрийн бүлэгэй зүблөөндэ хабаадаа.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын Захиргаанай Хүтэлбэрилэгшын уялганууды дүүргэгшэ Николай Антонов РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын уялганууды дүүргэгшын хүтэлбэрилхэн түсэблэлгын зүблөөндэ хабаадаа, Захиргаанай түсэблэлгын зүблөө үнгэргөө, дансануудтай хүдэлмэрилөө.

Захиргаанай байгуулгын халбаринуудта РБ-гэй экономикын министр Т.Г.Думновагай хабаадалгатай брифинг эмхидхэгдэ; РБ-гэй Арадай Хуралай депутат, «Харилсаа холбоонуудай бирж» проектын хүтэлбэрилэгшэ Б.Б.Батыевай, Аяншалгын талаар республиканска агентствын ахамад мэргэжэлтэн Е.В.Аюшеевагай, РБ-гэй Нуралсалай болон эрдэм ухаанай министрствын Хүүгэдэй болон эдиришүүлэй аяншалгын болон хизаар ороноо шэнжэлгын республиканска түбэй методист Е.Ш.Алексеевагай хабаадалгатай пресс-конференцинүүд үнгэргэгдөө; 2011 оной түрүүлгын хахад жэлдэ аймагай сонинууды толилолгын гарза тухай тоосоо бэлдэ; хүүгэдэй зунай элүүржүүлгын дүнгүүды согсолоо; РБ-дэ террорис актуудта эсэргүүсэлгын комиссийн ээлжээтэ зүблөө, нуралсалай эмхи зургаануудта мэдээсэлэй «булангууды» байгуулха талаар хүдэлмэрийн зүблөө эмхидхээ...

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын Хэблэлэй албан.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЙН ТҮСЭБ

2011 оной сентябриин 5 - 9

I. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН
УЯЛГАНУУДЫЕ ДҮҮРГЭГШЭ
А.С.КОРЕНЕВОЙ ДЭРГЭДЭ
ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ТҮСЭБЛЭЛГЫН
ЗҮБЛӨӨН

5.09 9.00 Бага танхим

II. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
ХОРООНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨНҮҮД

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Газарай асуудалнуудай, аграрна
политикын болон эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй
талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.А.Павлов)

1. «Буряад Республикын Харгын жаса тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай
2. «Хойто зүгэй аймагуудта оршодог муниципальна-байгууламжануудай ажаһуугшадай ажамидалар хангахын тула хэрэгтэй эд бараагаар хангалгы гүрэнэй талаһаа дэмжэхэ тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Социальна политикын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)

Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ хорин гурбадахи сесси дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнууд тухай

7.09 14.00 Бага танхим

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Экономическа политикын, байгаалин
нөөсөнүүдые ашаглалгын болон оршон
тойронхине хамгаалгын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.Г.Ирильдеев)

1. Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ хорин гурбадахи сесси дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнууд тухай
2. Буряад Республикын Арадай Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

7.09 14.00 каб.211

III. ХҮДЭЛМЭРИЙНЗҮБЛӨӨНҮҮД
БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН
АРАДАЙ ХУРАЛАЙ
ХОРООНУУДА

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Бюджетэй, налогуудай болон
сан жасын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь Ц.-Д.Э.Доржиев)

Буряад Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ хорин гурбадахи сесси дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнууд

7.09 10.00 каб.235

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдын
хүтэлбэрийн, хуули ёһоной болон гүрэнэй ал-
банай асуудалнуудай талаар хороон
(түрүүлэгшэнь А.С.Скоцырская)

Буряад Республикын Арадай Хуралай дэргэдэхи Нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн түлөөлэлгэтэ зургаануудай зүблэлэй зүблөөндэ бэлдэлгэ тухай

6.09 14.00 каб.322

«Буряад Республикада муниципальна байгууламжанууды тогтоолго, хилэнүүдыень таталга болон муниципальна байгуулгын зэргэ олголго тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууды оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

7.09 10.00 каб.322

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Газарай асуудалнуудай, аграрна
политикын болон эд хэрэглэлгын
дэлгүүрэй талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.А.Павлов)

«Хойто зүгэй аймагуудта оршодог муниципальна байгууламжануудай ажаһуугшадай

ажамидарал хангахын тула хэрэгтэй эд бараагаар хангалгы гүрэнэй талаһаа дэмжэхэ тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

6.09 10.00 каб.119

«Гүрэнэй болон муниципальна мэдэлдэ байһан газарай участогууды түлбэриггүйгөөр үмсэдэ үгэхэ тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууды оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

8.09 10.00 каб.119

Буряад Республикын Арадай Хуралай
Регионууд хоорондын холбоонуудай,
яһатануудай асуудалнуудай,
залуушуулай политикын,
ниитын болон шажан мүргэлэй
нэгдэлнүүдэй талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.Р.Булдаев)

«Буряад Республикада залуушуулай болон хүүгэдэй олонийтын нэгдэлнүүды гүрэнэй талаһаа дэмжэхэ тухай» Буряад Республикын Хуули бэлүүлгын ябаса тухай» асуудалаар «дүхэриг шэрээдэ» бэлдэлгэ тухай

6.09 10.00 каб.212

Буряад Республикын
Арадай Хуралай Социальна
политикын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)

«Буряад Республикада гүрэнэй бэшэ пенсионно хангалга тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууды оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

5.09 15.00 каб.218

Буряад Республикын Арадай
Хуралай Экономическа политикын,
байгаалин нөөсөнүүдые ашаглалгын
болон оршон тойронхине
хамгаалгын талаар хороон
(түрүүлэгшэнь В.Г.Ирильдеев)

«Буряад Республикын гүрэнэй зөөрийн объектнүүды бусад гүрэнэй гү, али муниципальна зөөридэ дамжуулан үгэлгэ болон бусад гүрэнэй гү, али муниципальна зөөрийн объектнүүды Буряад Республикын гүрэнэй зөөридэ гү, али Буряад Республикада муниципальна байгууламжануудай зөөридэ тушаан абалга тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууды оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

5.09 14.00 каб.203

«Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ модо тушаан абаха болон ашан ябуулха пункт эмхидхэхэ тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтанууды оруулха тухай» Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

6.09 10.00 каб.203

IV. «ДҮХЭРИГ ШЭРЭЭ»

Буряад Республикын Арадай
Хуралай «Российн Федерацийн
Коммунис парти» гэхэн
политическэ партиин Буряадай
республиканска таһагай фракци
(түрүүлэгшэнь В.М.Мархаев)

«Буряадай соёл хүгжэнэ гү?»

8.09 14.00

V. ЭРХЭТЭДЫЕ
ХҮЛЭЭН АБАЛГА

Ц.Б.Батыев – Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо
5.09 14.00-17.00 каб.332/233
А.Т.Стопичев – Буряад Республикын Арадай Хуралай Социальна политикын талаар хороонной түрүүлэгшэ
6.09 14.00-17.00 каб.332/218

Буряад Республикын хүндэтгэ эрхэтэн Д.Ц.БУДАЕВАЙ 80 наһанай ойд

БАРИЛГАШАН ХҮНЭЙ БАЯР

ХАРДУУЛҮҮН ЭСЭГЫНГЭЭ НЭРЫЕ ДЭЭРЭ ҮРГЭН

ЭСЭГЭ ороноо хамгаалгын Агуу-ухэ дайнда хабаадалсажа, улаан шуһаяа урдахуулжа, хара шуһаяа хаюулжа, арад зондоо эрхэ сүлөө бэлэглэһэн хүндэтгэ ветерануудайнгаа жэлһээ жэлдэ үсөөржэ байһые харахадаа, бидэ үдэр бүри тэдэнэй баатаршалгыёе бүри элээр мэдэрнэбди. Гэхэтэй хамта, дайнай үеын үхибүүдэй сэгнэшэгүй үүргэ мартаха эрхгүйбди гэжэ тоологшоб...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ухэ дайнай эхилхэдэ, Түгнын тала тоонтотой Дамба Цыренович Будаев арбатайхан лэ байгаа. Тиимэһээ тэрэ наадажа сэнгэжэ, тоомоо таһаржа ябаха үхибүүн хайхан хаһаяа дайнай харата һабарта «булялгаад», сасуутанаараа тон адли хүндэ хүшэр ажал хэлсэн, Илалты нилээд шэрээлсээ юм.

Цыбиксу Элбыковна эхын-гээ, хоёр эгэшэ болон хоёр дүү басагадйингаа ори ганса тулга үлэһэн Дамба Цыренович хүсэд нойрсонгүй болон амарангүй шахуу хара ажал хээ. Эсэгэнь - Буда Цыренович - совет засагай түлөө тэмсэһэн, хамтын ажахы эдэбхитэйгээр тогтоолсоһоншыёе һаа, 37 ондо хардалгада орожо, хамалган хашалганһаа хохидоо бэлэй. Тэрэ үеын ажабайдалай шэрүүндэ нилээд «үнгүүлэшье» һаа, һанаһандаал хүржэ һаладаг болон эрдэм мэдэсэд эрмэлзэдэг Д.Будаев үдэртөө колхозой ажалда һунатараа хүдэлөөд, һүниндөө амархынгаа орондо номоудые шагаһаар, һургуулиа дүүргэжэ шадаа. Тэрэ сагта энэнь нилээд ехэ туйлалта байгаа бшуу.

Саашадаа 1951-1954 онуудта Совет Армида алба хэхэдэ, бултанда ёһотой сэрэгшын жэшээ харуулжа ябаа. Нютагаймнай хүбүүн сэрэгэй болон политическэ бэлдэлгын отличник, полкын туг мандулагша байһан. «Управленин батареин старшина Будаев шэнгээр албашаа хаагты» - иимэ уряа полкын һургуулийн үүдэн дээрэ үлгөөтэй байдаг һэн.

Сэрэгэйнгээ албанһаа бусаад, сельсоведэй депутатаар һунгагдаа, секретаряар, удаань түрүүлэгшээр хүдэлмэрилөө. Иигэжэ оройдоол 23 наһатай залуу хүбүүн хүтэлбэрлхы ажалай сэгнэшэгүй дүршэлтэй болоо юм.

САГАЙ ЭРИЛТЭЭР УРАГШАА ДАБШАЖА...

ДАМБА Будаев заабол дээдэ һургуулитай болохо хэрэгтэй гэжэ тоолодог байһан хадаа 1958 ондо Улаан-Үдэ ерэжэ, гэрэй бараа бүтээдэг фабрикада модошо дарханай һурагшаар ороо. Дээдэ гарай дархан болохо абахадаа, Зүүн Сибирийн технологическа институтай үдэшын һургуулида һуража эхилээ. Тиигэжэ тэрэ эхэ болон эгшэнэртээ тухалхын тула үхибүүн наһандаа унаха болотороо ажал һуралсал хоёрыёе «намнадагтал», нэгэшыёе забда сүлөөгүй оршом руу дахиад орошоо бэлэй. Хара багаһаа ажал болон эрдэм мэдэсэд дурлаһан хүбүүн һуралсалаа эрхимээр дүүргэжэ, барилгаша инженерэй саарһатай болоод, арбан хоёр жэлэй туршада «Бурятгражданпроект» институтта хүдэлөө: юрын техник-конструкторһаа техникескэ таһагай начальник, удаань ахамад инженерэй орлогшо болотор ургаа, гадна

институдайнгаа партийна эмхиин секретарь, ажалшадай хорооной түрүүлэгшэ ябаа.

Бэрхэ, найдамтай, урагшаа һанаатай Дамба Цыренович партийн обкомой хэды дахин дуудахада, шэлэһэн мэргэжэлээрээ хүдэлбэл, аша тухатай байхаб гэжэ бододог һэн хойноо урилгаһаань арсаһан юм. Сагай ошоходо, тус шийдхэбэринь тон зүб байһанинь элирээ бэлэй.

1976 ондо Д.Будаев институтайнгаа директорээр томилогдоо. Залуугаар хүтэлбэрлхы тушаалтай танилсаһан хадаа, тэрэ ядамаггүй хүдэлжэ, зонтой үгээ ойлголсожо шададаг, холын хараатай, эдэбхи үүсхэлшэ хүтэлбэрлэгшэ байһанаа гэршэлээ бшуу. Тиин 1987 ондо тэрэ «Бурятколхозпроект» болон «Востсибсельстройпроект» гэхэн хоёр институтыёе нэгэдүүлһэн «Бурятагропромпроект» толгойлоо. Тэрэнэй хүтэлбэри доромантан томо энэ институт үндэр амжалтануудыёе туйлажа, регионийнгоо түрүү байгуулануудай нэгэн боложо тодорлоо.

Дамба Цыренович Улаан-Үдын болон аймагай түбүүдэй олонхон объектүүдэй түлэблэлгэ болон барилгада сэхэ хабаадаһан гэжэ тэмдэглэлтэй. Хүршэ Монголдошыёе барилгашан Будаевай гарай хүрһэн гоё һайхан байшангууд мүнөөшыёе болотор бата бэхи зандаа зогсоһоор.

Шэнэдхэн байгуулга, нюултагүй мэдээсэлгын оршон байдал, демократи... Гүрэн доторнай эгсэ хубилалтанууд эхилээ бэлэй. «Бурятагропромпроект» директор Д.Ц.Будаевшыёе хүнгэн бэшэ шийдхэбэри абаха баатай болоо: хуушан замаа үргэлжэлүүлжэ, эмхисэ һандаргааха гү, али шэнэ, үзэгдөө шэнжэгдээгүй харгы шэлэжэ, аза талаангаа туршаха. Сагай түргэн урасхалһаа гээгдэхгүй эрмэлзэлһын, түрэл коллективэйнь болон республикын хүтэлбэрийн дэмжэлгэ хадаа 1994 ондо институтта акционернэ эмхи болгохо тухай шийдхэбэри абахадаань тухалаа. Тэрэ үедэ ажабайдалай иимэ эршэтэйгээр шэнэлэгдэхэдэ, нилээд олон хүн хубилалтануудта «сохюулшоо» һэмнай даа. Совет засагай хүтэлбэри доромантан хүдэлжэ һураһанһан иимэ зоной ажабайдалаа шэнээр зохёохонь болон ухаан бодоолоо ондоогоор гүйлгэжэ һурахань бэрхэтэй байгаа. Тээд Дамба Цыренович тон зүб шийдхэбэринүүдыёе абажа, нарин нягтаар хүтэлбэрлэжэ шадаһанайнгаа ашаар һайн үрэ дүнгүүдыёе туйлаһан байна. ОАО «Бурятагропромпроект» гол шэлэлэйнгээ, агропромышленна комплексын объектүүдэй түлэблэлгын, хэмжээ зааха бага болгон, амжалта түгэс урагшаа дабшаа.

АРАДАЙ ХУНГАМАЛАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ДАМБА Цыренович депутатай ажал ябуулгын бүхы шатануудыёе дабажа гараа гэжэ тэмдэглэлтэй. Хорин гурбатайдаа түрэл нютагайнгаа сельсоведэй депутат байһан гэжэ һануулая. Улаан-Үдэдэ хүдэлхэ үедөө хотын депутатуудай соведтэ нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан, 1990 ондо Бурядай АССР-эй XII зарлалай Верховно Соведэй депутат ябаһан. Түрүүшын сесси дээрэ түрүүлэгшын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн аад, түрэл коллектив болон дуратай ажалаа орхихо дурагүй байһан шалтаганһаа зүбшөөлөө үгөөгүй, мүн хороонуудай нэгыёе толгойлох дурадхалһаа арсаа юм.

Дамба Цыреновичэй хэлэһээр, тэрэ үеын хүтэлбэрлэгшэдтэ нилээд хүндэ байгаа. Гүрэн, засаг, ажабайдалшыёе хубилаа. КПСС-эй «хүтэлбэрлхы» болон зонхилхы үүргэ» буруушаагаад, уданшыёгүй партишыёе хаагдаа. Бурин эрхын олгогдожо байха үедэ республикадаманай шэнэ һүлдэ тэмдэгүүд хэрэгтэй болоо һэн. Тэдэниёе зохёон баталха хэрэгтэ депутат болон барилгашан Будаевшыёе хабаадалсаа. Нилээд удаан зүбшэһэнэй удаа Совет Хурал гэжэ нэрлэгдээ. Иимэ дурадхалыёе Дамба Цыренович оруулһан юм. Зүгөөр Министрүүдэй соведэй түрүүлэгшэ В.Б.Саганов «Арадай» гэхэн үгэ нэмээгээ. Тиигэжэ республикын парламентта шэнэ нэрэ олгогдоһон түүхэтэй. Үндэһэн хуули зохёон бэшэлгэ хадаа Д.Ц.Будаевай ажабайдалда онсо һуури эзэлдэг. Росси гүрэнэй бүридэлдэ бээ даанги Буряад Республикын демократическа үндэһэн хуули зохёогшодой нэгэн байһандаа тэрэ омогорходог.

ГЭР БҮЛЫН ДЭМЖЭЛГЭ, АРАД ЗОНОЙ ХҮНДЭДЭ ХҮРТЭЛГЭ

БҮНЭТЭЙ хүн бүхэндэ гэр бүлын дэмжэлгэ, дулаахан гал гуламта нилээд ехэ удхатай гэжэ бултанда мэдээжэ. Түрэл гэртээ тон дүтынгөө хүнүүдэй дүхэриг соол бидэ амардаг, сэсэн заабари шагнадаг, юунһээшыёе сэнтэй дуран болон үнэн сэдхэлэй дэмжэлгэдэ хүртэдэгбди. Энэмнай найдамтай халха гэшлэл.

Дамба Цыреновичтэ эхэ эсэгэнь, удаань наһанайнь нүхэр Ольга Ринчиновна, Олег болон Аркадий хүүгэдэнь һанаха һарбайха түшэг тулгууринь боложо үгөө. Мүнөө хоёр хүбүүдын эрдэм һургуулитайнууд, ажалдаа хүндэтэй хүнүүд боложо, эсэгынгээ нэрэ дээрэ үргэжэ ябадаг. Аша гүшанарыньшыёе үндыхэдэжэ, үбгэн абаяа баярлуулжа байдаг.

Барилгашан Будаев зоной хүндэлэлыёе эгээл сэнтэйдэ тоолодог юм. Тэрэ түрэл коллективэйнгээ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда арсаһагүй нэрэ хүндэтэй, республика соогоо мэдээжэ хүн. Аша габыяань Хүндэлэлэй болон Хани барисаанай орденууд, олон тоото медальнууд болон шалгарһанай тэмдэгүүд, Бурядай АССР-эй болон Россиин Федерациин габыяата барилгашанай хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд гэршэлнэ.

МҮНӨӨ БОЛОТОР - ДҮРӨӨ ДЭЭРЭЭ

ОЛОНИИТЫН ажал ябуулга ямаршыёе түлбэригүй, тиимэһээ Дамба Цыренович үнэнхэ зүрхэнһөө олоной түлөө оролдодог хүнүүдэй нэгэн гэшлэл.

Тэрэ Бүгэдэ буряадуудай хоёрдохи съезд дээрэ Буряад арадай конгрессэй

вице-президентээр һунгагдаа. Тиихэдэ республикын Ветерануудай зүблэлэй президиумэй гэшүүн болон Мухар-Шэбэрһээ гарбалтай зоной бүлгэмэй хүтэлбэрлэгшэ юм. Арба гаран жэлэй туршада Бурядай Президентын дэргэдэхи Аха захатанай зүблэлэй түрүүлэгшэ ябаа. Тиин республикааа хүгжөөхэ, социально-экономическа талаар һайн байдал тогтоохо, үндэһэ яһатануудай болон шажан мургэлэй түлөөлэгшэдэй хоорондо эб зетэй харилсаа холбоо бэхжүүлхэ хэрэгтэ аха үеынхидэй баян дүй дүршэл хэрэглэхэ талаар нилээд ехэ ажал ябуулаа. Республикын толгойлогшын дэргэдэхи тус эмхиин зүблөөнүүд дээрэ хэды олон амин шухала асуудалнууд шийдхэгдээ гэшлэл! Буряадайнгаа болон ажаһуугшадайн эрээдүй тухай һанаагаа зободог аха захатаманай нилээд болохотой дурадхалнуудыёе оруулдаг.

Экономическа политика, агро-промышленна комплекс хүгжөөлгэ, залуушуулыёе дэмжэлгэ, хуули эдлэлгэһээ һэргылэлгэ мэтын асуудалнууд Д.Ц.Будаевай үүсхэлээр хэлсэгдээ. Нэгэ иимэ ушар ойндоо ороодхино. Бидэ суг хамта республикын ажаһуугшадта Аха захатанай соведэй хандалга бэлдээ һэмди. Архидалга болон хорото бодос хэрэглэлгэтэй тэмсэлгэ эдэбхижүүлгын асуудалда зорюулагдан байгаа. Дамба Цыренович бэшэһэнэ дахин дахин уншаад лэ, заһабари болон нэмэлтэнүүдыёе оруулжа, удаань зүблэлэй гэшүүн бүхэнтэй тус тустайнь зүбшэһэнэйнгөө удаа тэрэнэ олоной үзэмжэдэ табыа. Тэрэ иимэ нарин болон анхаралтай хандасынгаа ашаар тон зүб, аша тухатай шийдхэбэринүүдыёе абажа шададаг.

Эдэ үдэрнүүдтэ хүндэтэй Ахалагша, минии аха нүхэр наян наһанайнгаа ой тэмдэглэнэ. Дамба Цыренович анханайнгаа хүнгэн солбонийёе алдаагүй, олонийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаһаар, республика дотор боложо байһан бүхы үйлэ хэрэгүүдээр һонирхоһоор зандаа, хүнгэн машинаа өөрөө жолоодон, хүдөө нютагыёе ошоод ерэхэжэ.

Росси гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 350 жэлэй ойн баярта зорюулагдан һайндэрэй үедэ тэрэ «Буряад Республикын хүндэтэ эрхэтэн» гэхэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. Москва хотоһоо бууһан хүндэтэй айлшадай нюур дээрэ республикын Президент В.В.Наговицынай гарһаа энэ шагнал абаа юм. Түрэл Буряадайнгаа тогтолго болон хүгжэлтэдэ горитой хубитаяа оруулһанинь иигэжэ сэнгэгдээ гэшлэл.

Мүнөө дүй дүршэл ехэтэй барилгашан бодхолоһон барилгануудайнгаа зариманайнь хоһоршоод байһанда голхордог: Совет гүрэнэй һандархада, гүрэнэй болон республикын агро-промышленна комплекс нилээд доройтолгодо ороо хамнай. Түлэблэн бариһан гэр байрануудайнгаа сонхонуудта гэрэл харахадаа, тэрэ үнэн зүрхэнһөө баярладаг.

Дээдэ-Онгостойдохи Зүүн зүгэй медицинын түбэй түрүүшын байшанай нюур талын дурасхаалай самбарта тус барилгада хабаадалсаһан Дамба Цыреновичэй нэрэ оруулагданхай. Түлэблэлгын шатаһаань эхилжэ, мүнөө болотор бүхы оролдолгоёо зорюулан Түбэйнгөө хүн зондо туха асархадань, ямараар баясадаг гэшлэл! Энэл бэшэ гү, ёһотой барилгашан хүнэй баяр, жаргал?

Баяр БАЛДАНОВ,
Россиин Журналистнуудай
хольбоной гэшүүн,
Буряад Республикын
соёлой габыяата
хүдэлмэрилэгшэ.

«Буряад үнэн» сониной 90 жэлэй ойдо

Сатирын БУЛАН

1953 - 1954 онууд

САЛИН ГЭХЭДЭ – ИЗБАЧ,
АЖАЛ ГЭХЭДЭ - ШАБАШ

Ахын аймагай Орлигой сомоной «Улаан малшан», «Улаан Шарза», «Ким», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта яһала уужам, шэнэ баригдаһан клубууд бии юм. Зүгөөр мүнөө үедэ тэдэнэр ямар байдалда байна хаб гэжэ хонирхоё...

Эдэ байшангуудай ханануудай забһараар үбэлэй хүйтэн һалхин шууяса үлээнэ. Сонхонуудын сэн бун болошонхой, орошогүй бүтүү ой тайгын зурагуудые ямар нэгэн уранзураашын зорюута һылэһэн шэнги харагдана. Газань нэгшье сусал түлээн байхагүй. Үүдэндэнь томо алаг гү, али жэбэршэһэн хара суурга үлгөөтэй, «эзэмни үгы, эндэ бү орогты» гэхэндэл хахижа байдаг.

Гэхэтэй хамта, тус сомоной Советтэ 1952 оной эхинһээ хойшо Радна Базаров избачаар хүдэлмэрилдэг гэжэ тоологдоно. Энэ ажалда томилогдоһонийнгоо һүүлээр нүхэр Базаров «Улаан Шарза» колхоздо гэр малаараа нүүжэ ошоһон юм

гэдэг. Тэрэ саһаа хойшо мүнөө хүрэтэр хоёр жэл болобо. Иигээд байхада хоёр жэл соо хэһэн ажал тухайгаа нүхэр Базаровые хөөржэ үгэгты гэжэ гуйха хэрэгтэй. Зүгөөр энэ эрилтэ табиһынгаа урда тээ нэгэ хонирхолтой ушартай дайралданабди. Юуб гэхэдэ, «Улаан малшан», «Ким», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд мүнөөдэр болотор нүхэр Базаровые танихагүй байшаба.

- Үгы, юрэдөө, энэ яагаа жэгтэй ушар гээшэб? - гэжэ «Ким» колхозой МТФ-е даагша нүхэр Г. Базаров хэлэнэ. - Би аяар нёдондо манай сомондо Базаров гэдэг избачын ерөһөн тухай дуулаа һэм. Хоёр жэл соо энэ нүхэр манай колхозой центр хүрэжэ шадаагүй гээшэ гү. Тэрэ юрэдөөл гэрһээ холо гараха дурагүй хүн гээшэ алтай.

Нүхэр Базаров байһаншье колхоз дээрэ ажалшадай дунда нийтэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй, ханын газетэнүүд

болон «дайшалхы хуудануудые» гаргалсанагүй. Харин уранһайханай самодеятельность тухай бүри үгшье дуугаралтагүй. Нүхэр Базаров зун болоходо ута сагаан урга баряад лэ, Жомболог голтой эрьедэ заһаа агнажа хуудаг. Хабар, намартаа шубуу шонхор бэдэржэ нэрбэдэг. «Сүлөөтэй сагтаа» колхоздо хүлһөөр ажал хэлсэдэг байха юм.

Эдэ бүхы «ажалайнаа» түлөө нүхэр Базаров һара бүхэндэ алдангүй салин хүлһэ абажа байдаг.

Аймгүйсэдкомой культурын таһагы даагша нүхэр С. Тыхеев дурсагдаһан колхозуудта клубууд бараг хайнаар хүдэлмэрилнэ гэжэ тоолоод, избачта ямаршье эрилтэ табингүйгөөр, һанаа амархан хуужа байдаг.

Ажал хэдэггүй избач Базаров хэды болотор гэрээ һахижа юм?

Д. САЯНОВ.

БАНИ СОО

Бичурын аймцентрын бани соо хуужа бээ угааха һандалууд үмхиржэ муудашоо. Тезд тэдэниие заһуулхын тула ямаршье хэмжээ абтанагүй.

Бичурын халуун бани соо бээ угаажа байбабди. Дулаанш гээшэнь тэнсэлгүй, Зохидш гээшэнь аргагүй...

Пуй! Юумэн наяршаба! (Пууһан минии һандалиин Пула байһан нэгэ хүл Пугаран доошоо унашаба). Шабага улаан бээрээ Шала дээгүүр шарбашабаб, Шал нойтон газар дээрэ Шалд байса хуушабаб. Аймшагтай шанга наярһанһаа Айжа сошоһон нэгэ үбгэн

Амаяа барижа шадангүй «Арьяа Баалаяа» дурдажархиба, Хүл гараа гэмтээгүймни Харин болоо гээшэ бээ. Банида орохоё ерөһөн аад, Больницада ороогүйм болоо бээ.

Д. УЛЗЫТУЕВ.

ХАЛТУУРЫН
ЭЗЭН

ХАРА БЭХЭТЫН ҮГЭ

Халтуурын нариихан харгыгаар
Хатаржал гуурһамни ябанал даа.
Хадамал тахатай бэшэхэн аад,
Хадууран саарһандаа алданал даа.
Хориин аймаг оронгүйгөөр
Хоёрхон статья хатайжархёоб,
Кудара нютагаар ябангүйгөөр
Хуушанхан статья шэнэлжэрхёоб.
Хамаяан намда байхагүйл даа,
Хайшатай, сабуутай ябаа һаам:
Долоон уулые дабаһанаа,
Добые тойрон бүмбэрһэнөө,
Хадалан сабшалан уһалһанаа,
«Хан гаруудиие» харбаһанаа
Хашалангүйхөнөөр бэшэхэл даа,
Хамаг газетэнүүдтэ үгэхэл дая:
Бургизай богоһодо бүдэрөөшье һаа,
Буряадхан «Комсомолецтоо» абаашахаб даа;
«Комсомолецингоо» гэнтэ хатуурхаа һаань,
Комитедхэн радиодоо үгүүжэм даа;
Тэндэ редакторта хайруулаа һаа,
Творчествын байшанда ошуужам даа.

Арбан дабхараар машинадууһан
Статьягайм нэгэн абтахал даа.
Хахадгүйгөөр зургаан часта
Кассын үүдэ тоншохооб даа;
Оройхон тиигээд болоходо,

Орохол газараа мэдэхэб даа.
Хармаанайнгаа ханхинахаа болёо һаань,
Хазага болоһон гуурһаа
Харандаашаар андалдажархёод,
Харайлгажал саашаа ябахаб даа...

Халтуурын нариихан харгыгаар
Хатаржал гуурһамни ябанал даа,
Хадамал тахатай бэшэхэн аад,
Хадуурхань саарһандаа лабтайл даа.

Жамсо ТУМУНОВ.

Худалдаа наймаанда
үхибүүдэй валенканууд дуталдана.

И.Семеновый зураг.

- Валенкатайшье боложо,
налайбабди даа.

«Крокодил» журналһаа абтаба.

БУРЯАД ТЕАТР - КАБАНСКИЙ АЙМАГТА

Буряад драмын театр ээлжээтэ 80-дахы театральна хаһаа нээхынгээ урдаһана, тодорхойлон хэлэбэл, сентябрийн 20-һоо гурбан үдэрэй туршада Кабанский аймагай эдир харагшадта айлшалхань. Энэ жэлэй театральна хаһын нээлгэ Уласхоорондын үндэһэн театрнуудай фестивалиин нээлгын үдэртэй тулалдажа, Гүрэнэй Ород драмын театрай тайзан дээрэ Г. Башкуевай «Шүдэрлэгдэһэн зуун жэл» гэхэн жүжэгөөр тэмдэглэгдэхэ байна.

Кабанский аймагай эдир харагшад манай театрай нэгэнтэ бэшэ уулзажа байһан, һайн танил болоһон харагшаднай гээшэ. Энэ удаа театраа хүлэжэ байһан тэдэ харагшадтаа түрэл театрын хоёр жүжэг абажа ошохоор бэлдэжэ байнхай. Дуутай, хатартай, өөрын баяртай, гунигтайшье, үргэлжэ найдамтай нүхэрые бэдэржэ байдаг хүүгэдэй доторой юртэмсье тэдэнэй түрэлхид болон бусад хэһэ һаһатанда хөөржэ харуулһан гайхалтай хөөрхөн жүжэг. Таагаа бээтэ? Зүб лэ даа, Астрид Линдгрэнэй бэшэһэн бишыхан хүүбүүхэн ба гэрэй хушалта дээрэ байратай Карлсон тухай жүжэг. Энэ

жүжэгы Россиин искусствын габыята ажал ябуулагша Владимир Кондратьев найруулан табья, театраймнай тайзан дээрэ болон холо ойрын хото хүдөөгэй тайзангууд дээгүүр амжалтатай хайнаар ябажа байдаг.

Нүгөөдэ жүжэгынь залуу бэшээшэ, манай театрай ажалтан, Санкт-Петербургийн театрай искусствын академи дүүргэжэ байһан Галсан Нанзатовай түрүүшын жүжэг – «Тарган Замай ба Мангадхай тухай үльгэр». Хүгжэмтэй, дуутай гайхалтай хайхан жүжэг театраймнай таһагы даагша, Зүүн Сибирийн соёлой академие дүүргэжэ байһан Очир Шагдуров өөрынгөө дипломно хүдэлмэри болгожо, үнгэрэгшэ хабартаа найруулан табиһан байгаа, хүтэлбэрлэгшэнь – академийн профессор, мэдээжэ найруулагша, театрамнай хэдэн олон жүжэгүүдые найруулан табиһан Туяна Бадагаева.

Дээрэ нэрлэгдэһэн жүжэгүүднай ород хэлэн дээрэ ябадаг.

Хүлэжэ байгты, хүүгэд, түрэл театртнай хүрөөд эрэхэл байха.

ТЕАТРАЙ УРАН ЗОХЁОЛОЙ ТА НАГ.

«Форбс» гэжэ Америкын сэтгүүл Германийн бундесканцлер Ангела Меркель гэжэ эхэнэрые эгээл мэдээжэ дэлхэйн эхэнэрнүүдэй нэгэн болгоо.

Хоёрдохы, гурбадахы һууринуудта Америкын мэдээжэ политик Хиллари Клинтон, Бразилийн президент Дилма Русефф нэрлэгдээ. Тус сэтгүүл соо дэлхэйн эгээл мэдээжэ политик болон хубийн хэрэг эрхилэгшэ-эхэнэрнүүдэй нэрэнүүд оролсоно. Сэтгүүлэй мэдээсэлээр, мэдээжэ эхэнэрнүүдэй олонхын 54 наһатай.

Манай республика дотор мэдээжэ политик-эхэнэрнүүдэй нэрэнүүд мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдээр сула хэлсэгдэжэ байдаг.

Гүрэнэй Дүүмэ оролгын праймериздэ 8 кандидат эхэнэрнүүд хабаадаа. Тэдээнэй дунда Арадай Хуралай эхэнэр-депутадүүд Виктория Плюснина Анна Найканчина хоёр байлсаа.

Анна Найканчина Хуралай эрэшүүл-депутадүүд бидэ эхэнэрнүүдтэ тон хайнаар хандадаг гээд хэлэнэ. Тэрэ өөр тухайгаа хөөрэхэдөө, БГУ дүүргэһэм гэжэ хэлэнэ. 2001 онһоо эхилээд, 2009 он хүрэтэр Анна Найканчина Буряад Республикын Хойто зүгэй бага арадуудай эблэлээр хүтэлбэрлөө. 2005 онһоо Россиин хэмжээн дээрэхи иимэ олонийтын эмхийн вице-президент. Байгша оной январьһаа эхилээд, ООН-ой форумдо заншалта арадуудай асуудалнуудые хамгаална. Олон тоото медальнуудтай, нэрэ зэргэнүүдтэй. Тэрэнэй ха-

ЭХЭНЭРЭЙ
ШЭДИТЭ ХҮСЭН

жуугаар хадамтайшье: ород үндэһэтэнэй хани нүхэртэй, хоёр үхибүүтэй. Тэрэ гэр бүлтээ сүлөө сагтаа амарха дуратай. Ехэнхидээ Бунтын аймагта амардаг заншалтай.

«Арбан зоной түлөө ажаллаха шадалтайб» гээд Улаан-Удын горсоветэй депутат Юлия Гыпылова өөр тухайгаа праймеризэй хуудан дээрэ дуулгаа. Тэрэ «Нийтэ нэгэн Россиин Залуу гварди» гэжэ бүлгэм гурбан жэлдэ хүтэлбэрлөө. Юлия Валерьевна хоёр дээдэ мэргэжэлтэй, 2010 ондо управлений кадрнуудай Президентын программада һураад гараа, дүрбэн жэлдэ Россиин Федерацийн Федеральна Суглаанай Совет Федерацийн дэргэдэхи Залуушуулай парламентска ассамблейн гэшүүн байһан.

Залуу, хадамгүй, үхибүүгүй, сүлөөтэй эхэнэр Гүрэнэй Дүүмын депутат болоо һаа, нээрээшье арбан хүнэй түлөө ажаллаха гээд найдагдана.

«Информ полис» америкын «Форбс» гэжэ сэтгүүлые жэшээлэн, республика доторхи эгээл мэдээжэ зоной рейтинг үнгэргэнэ. Тэрээн соонь Буряад Республикын мэдээжэ эгээл гоё хайхан эхэнэр гээд Лариса Иринцевая нэрлэгдээ.

Лариса долоон хоногой хоёр дахин сэбэр хайхан ябахын тула салон ошодог юм. Тэрэ бээ шэмэглэхэ, хубсаһа хунар, аксессуар зохидоор тааруулха талаантай.

Тиин үнөөхил зандаа эхэнэрэй шэдитэ хүсэн сэбэр гоё хайхандань, номгон даруу зандань хаш даа.

Янжама
ЖАПОВА.

Юлия Гыпылова (баруун гарһаа) праймериздэ хабаадагшадтай

Дамбинима ЦЫРЕНДАШИЕВ

БУРЯАД-МОНГОЛ АРАДАЙ БОРО АРГА

(Түгэхсэл. Эхинийн августын 11-нэй, 18-най, 25-най, сентябрийн 1-нэй дугаарнуудта).

Иигээд лэ, бэшэжэл байгаа хаа, барагдахагүй. Олон дом боро арга байха.

Энэниие тоолохо зорилготой бэшэ хэн туладаа, иигээд дүүргэхүүб.

Эдэ бүгэдые юундэ тоолообиб гэхэдэ, Түбэдэй анагааха ухаанай үшөө дэлгэрээгүйдэ, хори буряад зон яажэ бээс домнодог, аргалдаг байхан юм бэ гэжэ халта хулта дуулгаба гэжээб.

Тээд ганса дом аргаар бүхы үбшэнэй урда яажашье орохогүй, тиигээдшые дуулгабаряар буруу зүбөөр хэгдэхэ, нилээд таамагшаг, хаармаг аргалалга байхан гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Илангаяа зунай халуунаар уруу хуулган жэл бүри буужа ерэхэ. Энээнтэй тулгахэ боро дом арга байгаагүй. Тиимэһээ хэбэрэгхэн үнжэгэн бээтэй нарай нялханууд нилээд хородог хэн. Табисуурай шэрхи бээтэйн үлэхэ.

Иигэжэ антибиотигой бии болоогүйдэ үндыхэн, бэе махабадай онсо хайгаар амиды үлэхэн минии үетэн аад, үшөө дээшээ аха заха урданаймнай уг гарбал болоно. Энэ шалтагаанһаа буряад зоной үдэсэ ехэл шабдаг байгаа. Үсөөхэн тоото буряадууд үдэхэ үнэржэхые үндэрөөр сэгнэжэ, үрийн хулдые хүндэтэйгөөр хүлээдэг, нарай нялхаяа ямбалжа, энхэржэ үндылгэдэг хэн.

Иимэ сагта ламанар бии болоходоо, хүрэнхөөр лэ зониие эмнэжэ, аргалжа ороо. Тэрэ үедэ лама бүхэн эмнэл-

гэ заабол шудалха уялгатай байгаа. Түрүүшын ламанар тухай үнэн алдартын шажанай архиепископ Нил гэдэг юун гэжэ бэшээб гэхэдэ: «С званием ламы соединялось и соединяется звание врача. Ему в тысячах случаев воздавалась дань уважения, и тем паче создавалась дань благодарности от тех племен, которые рассеяны на пространствах от Тибета до Сибири. Они видят только в лице браминов и лам своих целителей». (Врачебное искусство у забайкальских лам // Вестник Сиб., 1857. стр. 28-33)

Энэ архиепископ Нил гэшээ ехэ ухаатай хүн байгаа гэжэ ойлгохоор. Тэрэ үедэ ламанарые, илангаяа түбэд эмнэлгые ородой попууд «шарлатангууд» гэжэ тоолодог, шадаал хаа, хашаха, хабшахые оролдодог байгаа. Үнэн алдартын шажан

дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хаалта хээшэд, харша этэгээд гээшэ гэжэ ламанарые тоолодог үедэ иигэжэ бэшэхэ гээшэ үнэн абаритай хүнэй хэрэг болоно гэе.

Тусгаарлан аргашан ламанарые бэлдэдэг Мамбын хургуули бии нэмнай. Энэниие дүүргэһэн эмшэ лама гээшэ тусгаар магарамба (доктор медицины) гэжэ нэрэ зэргэ олодог хэн.

ТАЙЛБАРИ:

Араншан - бэеын хүр хүлдэ, шэнээ тамир

Залхаг - слизь

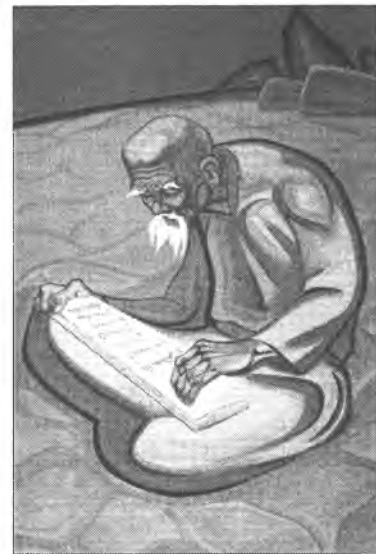
Ужаг үбшэн - хроническая болезнь

Зунгаг - жиропот овечьей шерсти

Зэрэб үгэ - лабгүй дамжаг үгэ

Хаармаг - шанаргүй

Шабдаг - бага багаар хайлажа гоожохо, бааханаар дэбжэхэ, тулюураар үдэхэ

Д-Н. Дугаровой зураг

Хүтэгэр зантай - нелюдимый
Махасада, Махабандила - медицина, логика, грамматика, технология, поэзия эдэ табан эрдэмые шудалагша.

«СҮҮГЭЛЭЙ ДАСАН»
гэһэн номһоо абтаба.

Любовь
НАМЖИЛОН

(Үргэлжэлэл. Эхинийн августын 11-нэй, 18-най, 25-най, сентябрийн 1-нэй дугаарнуудта).

Өөрынгөө досоохи «дайсаниие» үмөөрөөд байгаа хаа, бурханай номой гол шухала хургаал «нигүүлэхы сэдхэл» гээшые хээээдшые олохогүй, энэһнээ дулдыдажа, «хогоосон шанар» олохогүй, эдэ хоёр шалтагаанһаа буян олохогүй болоно. Буян олоогүй хаа - бурхан болохо зам хаалгаатай байдаг. Нигүүлэхы, боди сэдхэл үгыгөөр амяараа буян гэжэ байдаггүй.

* Бодхичитта - бывает двух видов: относительная и высшая. Относительная бодхичитта - это любовь и сострадание ко всем живым существам, желание, чтобы они освободились от страданий, и готовность прийти к ним на помощь. Забота о других стоит выше, чем забота о себе. Как бы ни было велико желание человека помочь другим у него просто не будет возможности оказывать помощь всем нуждающимся. Одному он даст деньги, другому - еду, третьему - тепло души, но скоро обнаружит, что, оказывается, очень много страдающих, и что просто глупо помогать одному и обделять другого. Таким образом, он приходит к мысли, что надо обладать силой бога, чтобы помогать другим. Единственный способ сделать это - самому достичь состояния пробуждения, овладев которым, он обретет способность действительно помогать всем существам. Относительная бодхичитта - это хорошая почва для возвращения высшей бодхичитты.

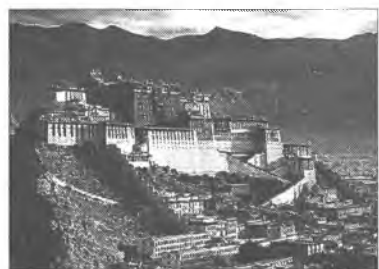
Нужно заметить, что научиться заботиться о других больше, чем о себе, очень трудно. Такие состояния, как злость, возмездие, ревность, зависть возникают сами по себе, без всякого усилия. Почему? Потому что мы думаем, что забота о себе приносит нам счастье. Порой в чем-нибудь мы обвиняем всех и вся, но только не себя. Даже маленькая заноска или пылинки, попавшая в глаза становятся нашими злейшими врагами. Если есть себялюбие, то

в нас вспыхивает злоба, когда нас обзывают. Когда другой человек приобретает какие-то блага и при этом, если мы радуемся, - мы испытываем счастье, но если мы завидуем и жалеем, что мы тем же не обладаем - мы страдаем.

Таким образом, наше себялюбие причиняет нам страдание, оно является корнем страдания, нашим злейшим завалированным врагом, тогда как мы врага ищем где-то на стороне. Геше Джампа Тинлей называет себялюбие - сладким ядом, а заботу о других - горьким, но лекарством.

Высшая бодхичитта - это сознание, свободное от эгоизма и направленное на заботу о других. Это понимание пустотности. Но даже если понять, что такое бодхичитта, человек продолжает бездействовать, то он никогда не достигнет состояния бодхичитты. Бодхисаттва - это человек, породивший в себе бодхичитту. Без бодхичитты невозможно достигнуть пустотности, а без пустотности - состояния Будды. Невозможно накопить благодетели без развития бодхичитты.

Будааланай ордон (Будлан уула) - (тиб. Потала) - Түбэд орон-

до оршодог Далай-ламанарай үргөөн. Түбэд гүрэнэй түб хото болодог Пасаһаа баруун тээшээ 1 км зайдэ оршодог. Энэ ордон, Паса городой алишые хажууһаан харахада, наранай гэрэлдэ алтан оройнуудаа яларуулан, тон үзэхсэлэн, тон хүрөөтэйгөөр үзэгдэжэ, хажуудань тойроод байхан хадануудһаа үндэр шэнгээр ханагдадаг.

400 метр утатай, үндэр таладаа аяар 13 дабхарһаа бүридэдэг энэ ордон мүн баһа хэрэмшые болоод хэрэглэгдэхээр баригдаһан байгаа. Будааланай ехэ ордон соо

999 таһалганууд бии. Эндэ Далай-ламын байдаг хэдэн таһалганууд, үни нирваан болоһон Далай-ламанарай шарилнууд тусхай ехэ зал соо табяатай байдаг. Илангаяа 5-дахы Далай-ламын Агван Лубсан-Жамсын

(1617-1697), ондоогоор Абаченмо (Агуухэ Табадахи) гэжэ суурхаһан, шарил бултанһаа үндэр хайрсаг соо хадагалаатай гэхэ. Тэрэ аяар 5 метр үндэр аад, дээдэ хажуудань сэбэр алтаар хушаатай, тойроод бүхыдөө элдэб янзын үнэтэй шулуугаар гоёогоотой гэдэг. Шарил бүхэнэй урда мүнхэ зула бадаржа байдаг. Эндэ Далай-ламаһаа гадуур үндэр зэргэтэ ламанар, түшэмэд, сайдууд, шажанай хэрэг эрхилэгшэд ажаһуудаг. Үдэр бүри 500 ламанар хурал хуража байдаг.

* Потала - резиденция Далай-лам в Тибете. Находится на расстоянии 1 км к западу от столицы Тибета Лхасы. Дворец виден с любого уголка тибетской столицы. Его золоченые крыши, сияя в лучах солнца, доминируют над всей местностью. В самой высокой части дворец состоит из 13 этажей, а в длину достигает 400 метров. В главном дворце Поталы 999 комнат. Здесь несколько комнат отведено под покои Далай-ламы. Имеется специальный зал для гробниц предыдущих Далай-лам, из которых особо выделяется гробница 5-го Далай-ламы, известного как «Великий Пятый» (1617-1697). В высоту она достигает 5 метров, ее украшают драгоценные камни, а поверхность сделана из чистого золота. Возле каждого надгробья непрерывно горят лампы. Кроме самого Далай-ламы, здесь живут высшие ламы - сановники, руководители духовных дел, советники. Ежедневно 500 монахов совершают (отправляют) молебен.

Башаг сахиха - бурханда тангариг үгэжэ, буян хуряалга. Энээн тушаа «масаг» гэжэ үгэдэ уншахада болохо. Парын гурбан дүйсэндэ хэгдэдэг үйлэ хэрэг. Эдэе хоол багаханаар баряад, мяхан, загаһан г.м. амитанай ами таһалжа абтаһан эдэе

эдиэхгүй, хүн, тоһон, элдэб буаа, ургамалһаа абтаһан юумэ эдихэ. Энэ үдэр хоб хошо элдэб шашаг үгэ хөөрэлдэхгүй. Дуугай хуугаад, бурхандаа зальбарха, дуугараашье юм хаа - бурханай ном тухай хөөрэлдэхэ, маани, мэгзэм ехээр уншаха. Ганса нэгээрээ башагта хуужа буян хэхэдэ, ондоо хүн хаад хэхгүй, зохид шэнги.

Зүгөөр ном судар соо олоной хүсэн ехэ, тиимэһээ хэдэн хүн суглараад, нэгэн ханалтайгаар бурхандаа зальбараа хаа - ехэ туһа болодог гэжэ бэшээтэй. Гэхэтэй хамта, олоороо сугларһан газарта тангаригаа алдаха ушарнууд үсөөн бэшэ болодог байгаа. Урдань нэгэ иимэ ушар бэшэндэ хургаал болгоожо, бэе бээдээ хоорэдэг хэн ха: гурбан хүгшэн суглараад, бурханһаа зүбшөөл абаад, буян хэжэ хууба ха. Тиихэдээ тэрэ үдэр маани мэгзэм уншахаһаа бэшэ, ондоо абяа гарахагүйбди гэжэ бурханда тангариглаба.

Гэнтэ, хуужа байһан газартань, нэгэ нохой хаанаһаашьеб бии болошобо. Гурбан хүгшэдэй нэгэниинь: «Цыдь, энэ юун нохой гээшэб?! - гээб. Тиихэдэнь хоёрдохи хүгшэниинь: «Юумэ дуугархагүй гэлсээ хамнайбди!» - гэжэрхиб. Гурбадахи хүгшэниинь: «Юрэдөө бил юумэ дуугараагүйб даа!» - гэжэ хэлэб. Иигээд лэ гурбуулаа тангаригаа барижа шадаагүй юм хэн гэлсэгшэ бэлэй. Башаг сахихада, тангаригаа барихань эгээн шухала болоно.

Это когда человек дает богу слово, что в этот день он будет заниматься благодеянием. Об этом можно прочитать в слове «масаг», т.к. слова «башаг» и «масаг» являются синонимами. Это занятие проводится в 3 святые дни по фазам луны: в новолунии, полнолунии и 8 числа по лунному календарю. Медитирующие постятся, накануне приняв легкий ужин, состоящий из пищи молочно и растительного происхождения. Совсем исключаются мясо, рыба и т.п. все те продукты, которые добываются путем забоя животных. Нельзя было сплетничать, болтать, сквернословить и т.п. Надо было прочитать как

можно большее количество мантр и мантр. Обычно мы думаем, что при медитировании в одиночку можно достигнуть больших результатов. Однако, в сутрах сказано, что при коллективной медитации достигается большая польза, т.к. в коллективном порыве сила благодеяния намного увеличится.

Поэтому люди собираются небольшими группами в указанные дни друг у друга по очереди. При этом возрастает риск нарушения обета молчания. Раньше рассказывали такую притчу: однажды собрались 3 бабушки для медитации, дали обещание богу, что, кроме чтения мантр и тантр, больше никаких разговоров они вести не будут. И вдруг, во время медитации, неизвестно откуда появилась собака в том месте. Одна бабушка отогнала собаку со словами: «Цыдь, откуда здесь взялась собака?!», вторая возмущилась: «Ну что же ты, мы же поклялись не разговаривать?», а третья с радостью заявила: «Уж я-то ничего не сказала». Таким образом, они все нарушили слово, данное Богу. Поэтому в медитации главным считается неукоснительное исполнение данного слова.

Буруу үзэл - Бурхание, бурханай номые тоодоггүй, тэрээндэ этигэдэггүй байхын саана, гурбан эрдэни тухай хөөрэлдэхэдэ, ехээр дураа гутажа, досооһоон ехэ эзбүү түрээж байдаг хүниие буруу үзэлтэй хүн гэдэг. Буруу үзэл гээшэ 10 хара нүгэлэй эгээн хүндэнь болодог юм. «Буруу үзэлтэй хүниие буянгаа дууһаһаһан хүн гэлсэдэг. «Самаадин хаан» (монг. Самадин хаган) гэжэ ном соо бурханай субаргануудые хандаргаһан нүгэл, бурханай ном (хургаал) тоогоогүйн нүгэл - эдэ хоёрые зэргэсүүлхэдэ, хүүлшынхиень тон ехэ, тон хүндэ нүгэл гэжэ тоолон. Тиимэһээ 8 сүлөө, 10 ушаралта эрдэнигэ хүнэй бэе олохо түрөө хадаа, урдахы түрэлнүүдтээ яһала буянтай ябаһанай тэмдэг гэжэ ойлгоод, нүгэл хэжэ, түрэлөө доройтуулһанай хэрэг үгы гэжэ бодомоор бэшэ гү?

(Үргэлжэлэлын хожом гараха).

ДАСАНАЙ НАЙР ДОРЖО БАНЗАРОВТА ЗОРЮУЛАГДАА

Түрүүшын
эрдэмтэнэй
түүхэтэ
нэрыень
нэргээе

Үшөөтын тала дайдада хэзээ хэзээнэйхиһээ олон хүн зон сентябрийн 3-най үдэр сугларба. Табангут-Үшөөтын дасанай найр наадан үнгэргэгдэжэ, Буряадай түрүү эрдэмтэн Доржо Банзаровта зорюулагдаа.

Табангут-Үшөөтын дасан аяар 1773 ондо бодхоогдохон түүхэтэй. Нэгэдүгээр табангут угай хүнүүд байгуулхан юм. Энэ түүхэ Доодо-Үшөөтэ хууринһаа уг гарбалтай, «Сан-сара» гэхэн бүлгэмэй директор Роман Шагжитаров мэдүүлнэ:

- Хэдэн жэл соо нютаг тухайгаа ном бэшэхэ ханаатайб. Энээн соо манай дасанай түүхэ заал хаа оруулагдаха юм.

1773 ондо байгуулагдахан Табангут-Үшөөтын дасан нэн түрүүн һэеы гэртэ арад зониие угтан абадаг хэн гээд түүхын хууданууд соо бэшэгдэнэ. 1812 ондо модон байшан соо оруулагдаа.

- Намда нэгэ һонирхолтой мэдээсэл бии. 1833 ондо дасанда 535 хүн ябадаг байгаа. Тэрэ тоодо 299 хасагууд ба үхибүүд гээд тоологдоо. Эдээн соо манай түрүүшын эрдэмтэн Доржо Банзаров байжа магадгүй. Тэрэ үедэ дасанда 115 хубараг, 16 хасаг лама, 14 лама отока тоологдоно гэжэ тэрэ данса соо бэшэгдэнхэй, - гээд Роман Шагжитаров мэдээсэлээрээ хубаалдана.

Россиин Буддын шажантанай Заншалта Сангхын Пандидо Хамба лама Дамба Аюшеевэй ханамжаар, Буряадай түрүүшын эрдэмтэн Доржо Банзаров үшөө бүри үндэр эрдэмтэн болохо байгаа. «Буряадай Ломоносов» гэжэ алдаршахан манай нютагай хүбүүн оройдоол 33 наһатайдаа наһа бараа. Доржо Банзаровнай табангут угтай байхан юм. Тэдэнэр хасагуудтал Росси гүрэндэ заал хаа, алба гаража, наһаяа үгэхэ байгаа. Эгээл энээнһээ боложо, эртээр маанадһаа ошоо», - гээд Дамба Аюшеев хэлэнэ.

1862 ондо модон байшан үжэжэ, үмхиржэ эхилээ. Тиыхэдэнь Росси гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө зүбшэл абажа, тэрэ байрань шэнэ төсөөр хушагдаа. 1876 ондо шанга халхинай үедэ дасанай байшан хэлтшэһэн байна. Оройдоол хоёр жэл болоод, Зүүн Сибирийн генерал губернатор тус дасаниие заһабарилгада зүбшэл үгэһэн гэжэ хэлсэнэ. Дасан соо олон тоото номууд хадагалаатай байгша хэн. Ганжуур болон Данжуурай номуудай гар бэшэгүүд хүн зондо тухатай байгаа бэлэй. Совет үеын эхиндэ бүхы дасан дуганууд хандаргагдаа хэн. Тэрэ тоодо Табангут-Үшөөтын дасан оролсоо.

2000 оной эхиндэ Табангут-Үшөөтын дасан нэргээхэ талаар ажал ябуулагдажа эхилээ. «Пандидо Хамба лама Дамба Аюшеевэй заахада, дасанаа бодхоожо эхилһэн байнабди. Энэ хэрэгтэ манай бүхы аймаг туһа хүргэнэ. 2009 ондо бидэ нэгэ дуган нээгээбди. Саашадаа томо дасан баригдаха түсэб табигданхай», - гээд шэрээтэ лама Баяр хөөрэнэ.

2009 ондо нээлгын баяр ёһололой үедэ 50 гаран ламанар дасанай нэргээлгын ном уншаа. Иигэжэ дуган хуушан дасанай хуури дээрэ табигдаа. Урайни Табангут-Үшөөтын дасание ургажа байхан хоёр модон хануулна. Байгша оной сентябрийн 3-да 30 лама ном уншаа. Баяр ламын хэлэхээр, энэ уншалга Доржо Банзаровта зорюулагдаа.

- Бидэ мүнөө хэмжээ ябуулгаяа Доржо Банзаровтаа зорюулаабди. Манай түрүүшын эрдэмтэнэй нэрэ мартагдажа байна. Нэгэ үедэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институт нютагайнгаа хүбүүнэй нэрэ даажа ябадаг бэлэй. Мүнөө энэньһе үгы. Тиймэхээ нютагайн зон суута эрдэмтын гээ нэрэ үргэжэ, иимэ хэмжээ ябуулгануудые үргэжэ ябахадань таатай, - гээд Хамба лама Дамба Аюшеев хэлэнэ.

- Үнэхөөрөөшье, Доржо Банзаровай нэрэ мартажа байнабди. Мүнөө үедэ хүдөөгэй хургуулинуудта Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэгшэд хүдэлһэн зандаа. Багшынгаа нэрэ ханажа, манай Буряадай республиканска багшанарай колледж тус хэмжээ ябуулгада хабаадаха гэжэ шийдээбди, - гээд колледжын директорэй орлогшо Светлана Цыбикова хэлэнэ.

Дасанай найр нааданда хүн зон олоороо сугларжа, Үшөөтын тала дайдые холо ойгуур суурхуулжа ябахан хүүгэдэй жэшээтэ «Ая ганга» ансамблин концерт-наада нэрэмэ альга ташалганаар угтаа.

Мүн тиыхэдэ сугларагшад барилдаашадые, хур харбагшадые, мори урилдаашадые халуунаар угтан абаа. Эдир барилдаашадай дунда Павел Бурденков (Сээжэ-Булагай дасан), Борис Бальжанов (Санагын дасан), Майдар Доржиев (Сартуул-Гэгээтын дасан), Алдар Доржиев (Ивалгын дасан) болон Алдар Раднаев (Хурамхаанай дасан) гэгшэд шалгараа. Ехэшүүлэй дунда өөр өөрын шэгнүүртэ Бато Бадмаев (Балдан Брэйбун), Артем Раднаев (Хурамхаанай дасан) ба Цыбик Максаров (Агын дасан) түрүүлжэ гараа.

Пур харбалгын мурьсөөндэ Зугалайн дасанай түлөөлэгшэ Бато-Жаргал Батоев илалта туйлаа. Зэдын аймагай хүбүүн Иван Коренев мори урилдаанда түрүүлжэ гараа.

Зэдын аймагай гулваа Виталий Батодоржиевай хэлэхээр, 2012 ондо энэ найр бүри үргэн дэлисэтэйгээр үнгэргэгдэхэ юм. Ушар гэхэдэ, Доржо Банзаровай түрэнхөөр 190 жэл болохонь бшуу.

Борис БАЛДАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: найр нааданай үедэ.

Авторай фото-зурагууд.

Байгал – Хударинн хургуули республика дотор эгээн үнийнэй хургуулинуудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Энэ сентябрийн 1-дэ тус хургуули хуралсалай 160-дахи жэлээ эхилбэ.

Татьяна Ивановагай фото-зураг

НУРАЛСАЛАЙ
160-дахи
ЖЭЛЭЭ
ЭХИЛБЭ

Пайндэрэй оршон байдалда хурагшад, багшанар, түрэлхид, мүн энэ хургуули олон жэлэй урда дүүргэһэн шабинар баярай жагсаалда зогсожо, ээлжээтэ жэлэй хонхо жэнгирхыень шагнаба.

Тэрэ жагсаалда Россиин Федерацийн Гүрэнэй Дүүмын депутат Василий Федотович Кузнецов байлсажа, түрэл хургуули тухайгаа баяр баясхаланай үгнүүдые хэлээд, өөрынхөө зүгһөө бэлэг болгон, хургуулийн актова зал шэмэглэхэ люстра, сценэ гоёохо хүшэгэ болон бусад хэрэгсэлнүүдые дамжуулба. Гадна олон багшанарта, эрхим хурагшадта баярай бэшэгүүдые барюулба.

Депутадай багша байхан, олон жэлнүүдтэ энэ хургуулийн директорээр хүдэлһэн, онсо габыятай байханай түлөө «Кабанский аймагай хүндэтэ эрхэтэн» гэхэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Нина Степановна Макарова шаби ябахан Васа Кузнецовой гарһаа иимэ бэшэг абаба. Мүн багша-ветеран Роза Дмитриевна Плюнина баярай бэшэгтэ ехэтэ баясаба.

Мүнөө хургуулида директорээр Александр Владимирович Ильонов хүдэлнэ. Өөрөө мүн энэ хургуулида хурахан.

- Манай хургуули алдарта түүхэтэй, республикын экономика болон соелой хүгжэлтэдэ шабинарнай хубитаяа ехээр оруулхан габыятай, оруулнашье, - гэжэ директор хэлэнэ. - Эрдэм мэдээс үхибүүдтэ эрхимээр дамжуулха гэжэ оролдонбди. Энэ жэл хургуули дүүргэһэн 21 үхибүүдэй 20-ниинь дээдэ хургуулида орожо шадаа. Нуралсалай шэнэ жэлһээ шэнэ стандартын гуримаар заажа эхилхэмнай. Эхин классуудта буряад хэлэ заатагүй шудалха гэхэн программа бээлүүлхэмнай.

Хургуулийн хонхо жэнгирээд, гурбан зуу шахуу хүбүүд, басагад классуудтаа оробо.

Николай
НАМСАРАЕВ,
манай корр.

Байгша оной сентябрийн 4-дэ Захааминай аймагай Бүргэнютагай ажаһуугшадта онсо удхатай үдэр болобо. Ушар гэхэд, эндэ бодхоогдоһон субарга арамнайлагдаба. Буянта энэ хэрэгтэ Россиин Буддын шажантанай Заншалта Сангхын Пандидо Хамба лама Дамба Аюшеев хабаадалсаба.

ЛХАБАБ - ТЭНГЭРИ БУРХАН ЗАЛАРБА ГЭНЭН УДХАТАЙ

- Манай нютагта Аранзай гэжэ хүн хүбүүгүй байгаа юм. Нэгэтэ тэрэ ламатай уулзажа, уйдхараараа хубаалдаа. Тиыхэдэнь тэрэ зүүн хадын оройдо гаража обоо тахибал, хүбүүтэй болохош гэжэ. Тиигэжэ Үхибүүнэй хада гэжэ нэрлэгдээ. Тус хадын энгэртэ субарга бодхоогондоо бидэ ехэ баяртайбди, - гээд, аймагай Ветерануудай эблэлэй түрүүлэгшэ Михаил Тудонов баяртай байһанаа мэдүүлнэ.

Бүргэдэ бодхоогдоһон субарга «Лхабб Чойдон» гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй. «Түбэдһөө оршуулбал, «Лха» гэшэ тэнгэри бурхан болоно, харин «бб» гэхэдэ, «заларха, бууха» гэнэн удхатай. Юһэн янзын субарганууд сооһоо иимэ субарга онсо һуури эзэлнэ. Энэ нютагай ажаһуугшадтай гай гашуудалые даража, абаржа, туһалжа байха удхатай», - гээд Сээжэ-Бургалтайн дасанай шэрээтэ лама хөөрэнэ.

Субарга бодхоолгодо нютагай зон бүхыгөөрөө хабаадаа. «Манай Бүргэдэ ажаһуудаг хүнүүд булта энэ барилгада хабаадалсаа. Мүн тиыхэдэ Закаменск, Улаан-Үдэ хотонуудта ажаһуудаг нютагаархинайнгаа өөрын нүлөө оруулһандань баярые хүргэнэбди. Бүхы хүнүүдэй ашаар манай субарга оройдоол гурбан харын туршада бүтээгдээ», - гээд Бүргын захиргаанай гулваа Зоригто Батуев хөөрэнэ.

Пүүлэй үедэ Бүргэ нютагаархин нэгэ доро иигэжэ олоор суглараагүй байна. Эндэхи арад зоние субаргын арамнайн найндэр эблүүлбэ. Пандидо Хамба лама Дамба Аюшеевэй хэлэхээр, иимэ үдэрнүүдтэ бүхы нютагай зоний ерээд мүргэжэ, үргэл хандиб хэжэ байһые үнинэй хараагүй байна.

- Мүнөөдэр Бүргэ нютагай түүхэдэ үшөө нэгэ ялас гэмэ удхатай хуудан ирагдажа байна. Нэн түрүүн субарга бодхоогон баяр гэшэ. Хоёрдохор хэлэбэл, манай нютагта Буддын шажантанай Сангхын Пандидо лама аяр 64 жэл соо буугаагүй байгаа. Дармаа Хамба лама 64 жэлэй саада тээ ерэхэдэ, Аюшын цуван табиһан түүхэтэй. Би тиыхэдэ бага ябааб, мүргэһэнөө һананаб, - гэжэ Михаил Тудонов баярай үгэ соогоо тэмдэглэбэ.

Захаминаархинтай суг хамта баярыень хубаалдахаяа Зэдын аймагай түлөөлэгшэд ерээ. «Манай аймагта 48 субарга тоологдоно, 4 дасан хүдэлнэ. Иимэ найр нааданууд хүн зоний сэдхэлдэ баяр асардагыень бидэ мэдэрнэбди. Тиимэһээ Бүргэ нютагаархидые амаршалнабди», - гээд Зэдын аймагай гулваа Виталий Батодоржиев хэлэнэ.

Үнэхөөрөөшье, Захааминай аймагта Буддын шажангые нэргээлгэдэ аргагүй ехэ ажал хэгдэнэ. Пүүлэй мэдээгээр, тус аймагай оройдоол 4 һууринда субарга үгы. Мүн тиыхэдэ 2 дасан ажаллажа байдаг.

Захааминай аймагай гулваа Виктор Аюшеевэй тэмдэглэхээр, мүнөө бүргынхид бүхы ажалаа эхилхэдэ, найр наадаяа наярүүлхадаа, субаргаһаан эхилхэ юм. Энэ баяртай үдэр Виктор Аюшеев субарга бодхоогон ажалшадтай түрүүшүүлдэ гарай бэлэгүүдые барюулба.

Бүргэ нютагта болоһон субаргын арамнайн найндэр спортын «Эрын гурбан наадан» гэнэн мүрысөөгөөр үргэлжэлбэ.

Борис БАЛДАНОВ.
Авторай фото-зурагууд.

Дашинымын сүмын арамнай болохонь ДИД-ХАМБА ДАГБА ОЧИРОВ: «ЭХИЛХЭН ЗАМЫНЬ ЭТИГЭЛТЭЙ, БУЯНТАЙ...»

Һаяхан Буддын шажанай Сангхын дид-хамба Дагба Очировтай уулзажа, байгша оной сентябрийн 17-до эртэ үглөөгүүр 6 сагһаа Хэжэнгын дасанда эхилхэ һая хүзэгшэдэй хүсөөр бүтээгдэһи Дашинымын сүмын арамнайн уншалга, хүн зоний аша туһада зорюулагдан дэмбэрэлтэй, буянтай, бурхантай үйлэ хэрэгэй болохоо байһан тухай уншагшадтамнай, хүзэгшэдтэ готорхойгоор хөөрөжэ үгэхыень хандаһан байнабди. Түүхын удха шанартай, һонин хөөрөөнь таанадайнгаа анхаралда дурдханабди.

- Аяр 1991 оной намар үндэр зиндаатай, Монголһоо ерһөн Бакула римбүүшэ түрүүтэй ехэ ном һургуулитай ламанар, тиин Мүнхэ Цыбиков хамба ламын хүтэлбэри доро бараалхалан Буряад ороноймнай, Ивалгын дасануудай ламанар Джарун хашорай субаргын баригдаха газарта (Хэжэнгын дасанда) морилжо, бүмбэшэнгэхэдэнь, олон зон хабаадаһан, мүргэһэн, баясан сэдхэхэн байха юм. Уридшалан газар гуйхадань, Непалай дээдэ тушаалтай санаартан-Брукпа римбүүшэ түрүүтэй ламанар хабаадаа бэлэй. Тэрэ сагтань бүтээгдэһыбгүй, муу, хоро һанаанай, һаад, туршалгануудай хэды ушарашье һаань, буряад зониймнай тэсэмгэй сэдхэлээр бүхы муу юумэн лабагдаа, Джарун хашораймнай субарга хуушан һууридаа баригдаа һэн. Үндэр түрэлтэй, үргэн эрдэм мэдэсэгтэй, ехэ зиндаатай римбүүшэнэрэй, дээдэ тушаалтай санаартанай эхилхэн замынь, хэһэн мүргэһынь бурхантай буянтай байжа, этигэл найдалыемнай харюулба гэжэ сэгнэхэ ёһотойбди.

Бүхы буряад зониймнай хамтын хүсөөр, этигэл найдалтай хүсэлөөр тэдэнэймнай эхи табиһан зорилгонуудынь бэлүүлэгдэжэ, Бурхан багшын сүмэ бүтээгдэжэ, Дашинымын ехэ арамнай сентябрийн 17-до үнгэргэгдэхэн гэшэ. Эндэ Буяндай, Монголо 100 гаран санаартан хабаадаха. Онсолбол, түүхын ехэ удха шанартай, 100 гаран жэлдэ болоогүй, арад зондомнай ехэ аша туһатай, ажабайдалдань, энхэ элүүр байдалдань һайн үрэ нүлөөтэй, горитой ехэ арамнай бүтээгдэхэн гэжэ булта баяртайбди. Элинесг хулинсагаймнай, эжы, абанараймнай эхилхэн буянтай хэрэг – Бурхан багшын сүмэ (гундаа) баригдаба. Панаад үзэнт даа, хэды олон хүн этигэл найдалаа гээнгүй, аша зөөнэртэнь буянгынь хүрэхэ гээд, бурхандаа ошоо, мордоо гэшэбэ?!

Энэ ехэ арамнайн мүргэл, хуралнуудта, уншалгада хабаадаһан зон гэр гэртээ олон зуун жэл соо тахижа байһан бурхадаа эндэ асаржа, муу үрэ нүлөөһөөнь, совет үедэ буруугаар сахигдаһан, тахигдаһанһаань

һалгааха, шэнын арамнай бээдэ баряад бүтээжэ, хүсэ шадалыень, эди шэдтэй элшэ гэрэһыень нэргэхэ аргатай гэжэ хүзэгшэдтөө дуулганабди! Сэнхиттээ хамта 7 метр үндэртэй гайхамшаг гоё Бурхан багшын сүмэ (гундаа) арамнайлагдаха үе соонь, арюун, ариг сэбэр байхадань мүргэхэдэ, адиста хүртэхэдэ, ажабайдалайтнай шиидхэгдээгүй асуудалнууд шиидхэхэ бшуу. Гол шукалань гэхэдэ, үхэл тодхорһоо, үбшэ хабшанһаа халажа, өөһэдынгөө, үри хүүгэдэйнгөө, аша зээнэрэйнгөө ерээдүйн харгы, ажаһуудалыень арюудхан, адис абахада хүртэхэдэ тон ехэ, һайн аша үрэтэй гэжэ тэмдэглэхээр байна.

Үглөөдэрын, сентябрийн 18-да, Хэжэнгын дасанда баяртай найр – «Эрын гурбаннаадан» эмхидхэгдэхэ, эндэ Эрхүүһээ, Агаһаа, Ахаһаа, бусад аймагуудһаа уригдаһан эрхим спортсменүүд һур харбалгада, мори урилдаанай, дүрэ буялдалгаар мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, хаба шадалаа харуулха юм. Бэлигтэй дуушад, хатаршад, артистнууд эндэ сугларһан зоние концертнэ программаараа баясуулха байна.

Хүгшэн эжынгээ, үбгэн абынгаа, буряад зонийнгоо бата этигэлтэй, тэсэмгэй сэдхэлтэй байһанһаа буямнай диилэжэ, үзэгдэшгүй һайхан Бурхан багша бүтээгдэбэ гэжэ олон түмэн зондоо мэдээснэбди. Сентябрьн 17-до үглөөнэй 6 сагһаа эхилхэ ехэ арамнайда хабаадажа, Бурхан багшынгаа адиста хүртэхээ эдэбхитэйгээр хабаадыт гэжэ бултыетнай уряалжа, урижа байнабди.

- Иимэ һайхан бурханай үйлэ хэрэг, ехэ арамнай тухай хөөрһэндэтнай тандаа баярые хүргэнэбди, олон тоото уншагшадтаа дуулганабди. Арад зондомнай аша туһатай Бурхан багшынгаа сүмын арамнайда булта гэр бүлэтээ, айл аймагаараа хабаадажа, ажаһуудалаа һайжаруулаа, аба, эжынгээ нангин захяа, хүсэл найдалые бэлүүлэл! Ум маани бадмэй хум!

Бэлигма ОРБДОЕВА
хөөрэлдөө хэбэ.

Дээдэ-Онгостойн дасан хүзэгшэдтэ өөрын багахан субаргатай болохые дурадхана.

- Ондо ондоо удхатай найман субарга байдаг, - гэжэ «Хамбын хүрээ» дасанай Диваажан дуганай соржо лама Баир Цыбиков хөөрэнэ. - Наһа бараһан түрэлхидэйнгөө хойноһоо субарга бодхоохо дуратай хүзэгшэд олон.

«ЕХЭШЬЕ, БАГАСЬЕ СУБАРГА АДЛИ ХҮСЭТЭЙ»

Энэ һанал бэлүүлхын тула нилээд мүнгэн зөөри гаргашалагдадаг. Зүгөөр субарга ехэшье, багашье байг – тон адли хүсэтэй юм.

Тиимэһээ ламанар Диваажан дуганай тахилай шэрээгэй хоёр талада тус тустаа 216 багахан субаргануудые табинхай: баруун хажуудань – нүгшэһэн зоной түлөө, зүүн тэһэн – амгалан мэндын түлөө. Субаргануудые алташа дархан, скульптор Александр Чинбат бүтээгээ. Худалданһаа ороһон мүнгэн дасанай шэмэглэлгэдэ шэглүүлэгдэхэ.

- Эдэ субарганууд Будда бурханай мүнделэлгэдэ зорюулагданхай, - гэжэ Баир Лама тэмдэглээ. - 2700

Баир лама: «Субарга соо 28 маани оруулагданхай»

жэлэй саана Энэхэг болон Непал гүрэнүүдэй хоорондох дэбисхэр дээрэ Будда бурхан түрэмсөөрөө долоон алхам хэһэн юм. Гэххэһэн газартань Бадма сээсэг ургаһан гэдэг. Бадма сээсэгэй субарга нүгшэгшэдтэ хойто һанандаа һайн түрэлдэ түрэхэ найдал үгэдэг, мэндэ зондо бэсын элүүр, энхэ амгалан, амжалта асардаг. Өөрын субаргатай болоһон хүнэй түлөө дасанда үдэр бүри уншалга уншагдажа байха.

Зорик лама: «Эдэ субарганууд эзэдтэй болонхой»

Субаргын досоо ута һананай, амгалан байдалай, нүгшөө арилгалгын болон бусад 28 маани бии. Хүнэй нэрэ обог болон түрһэн үдэрын бэшгэдэлэг. Субарга худалдажа абагшад дасан баярай бэшэг барюулдаг.

Асагадай болон Анаагай дасануудта гэр бүлын болон угай субарганууд бодхоогдожо байнхай гэжэ һануулаа.

Тус асуудалаар һонирхобол, 89644084329 телефоноор Баясхалан ламада хонходожо болохо.

Дулма БАТОВА.
Р.Н.БАЗАРОВАЙ фото.

Понедельник, 12

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00	«ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 10.05	13.00, 16.00 НОВОСТИ «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40	«ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50	«МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50	«ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20	«ЖКХ»
14.20	«ДЕТЕКТИВЫ»
15.00	«ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20	«ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25	«ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55	Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55	«СВОБОДА И СПРАВЕДЛИВОСТЬ» С АНДРЕЕМ МАКАРОВЫМ
19.00	«ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45	«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
20.50	«ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00	«ВРЕМЯ»
22.30	Т/С «НЕМНОГО НЕ В СЕБЕ»
23.30	Т/С «ТОВАРИЩИ ПОЛИЦЕЙСКИЕ»
00.30	Д/Ф «СВИДЕТЕЛИ»
01.30	«НОЧНЫЕ НОВОСТИ»
01.55	Х/Ф «ЧОКНУТЫЙ ПРОФЕССОР»
03.45	Х/Ф «АНГЕЛ СВЕТА»

«РОССИЯ»

06.00	«УТРО РОССИИ»
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05	«С НОВЫМ ДОМОМ!»
11.00	«О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00	ВЕСТИ
12.30, 15.30, 17.30, 21.30	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50	Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00, 23.55	Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05	Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»

17.50	Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»
18.55	Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»
19.55	«ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50	«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00	Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
00.50	«ЗАПАД ЕСТЬ ЗАПАД. ВОСТОК ЕСТЬ ВОСТОК. ВСЕВОЛОД ОВЧИННИКОВ»
01.50	ВЕСТИ +
02.10	«ПРОФИЛАКТИКА»

КУЛЬТУРА

08.00	ЕВРОНЬЮС
11.00, 20.30, 00.40	НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20	Х/Ф «ПАПА, ПАПА, БЕДНЫЙ ПАПА, ТЫ НЕ ВЫЛЕЗЕШЬ ИЗ ШКАПА, ТЫ ПОВЕШЕН НАШЕЙ МАМОЙ МЕЖДУ ПЛАТЬЕМ И ПИЖАМОЙ»
12.45	Д/Ф «ИОГАНН КЕПЛЕР»
12.55	«МОСКОВСКАЯ КОНСЕРВАТОРИЯ В ЛИЦАХ»
13.40	Д/Ф «АЛЕКСАНДР СВИРСКИЙ. ЗАЩИТНИК И ПОКРОВИТЕЛЬ»
14.20, 03.30	Д/С «ИСТОРИЯ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ИСКУССТВА»
14.50	«ЛИНИЯ ЖИЗНИ»
15.45	«НЕМАЯ СЦЕНА». ИМПРОВИЗАЦИЯ НА ТЕМУ НИКОЛАЯ ГОГОЛЯ
16.40	Х/Ф
16.50	М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.10	Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.35	Д/С «ЭКОСИСТЕМЫ. ПАУТИНА ЖИЗНИ»
18.00	«КНИГА ГОДА-2011». ТОРЖЕСТВЕННАЯ ЦЕРЕМОНИЯ НАГРАЖДЕНИЯ ПОБЕДИТЕЛЕЙ
18.40	«ВЕЛИКИЕ КОМПОЗИТОРЫ ЭПОХИ БАРОККО»
19.40	Д/Ф «КОЛЛЕКТИВНОЕ СОЗНАНИЕ»
20.45	«ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05	САТИ. НЕСКУЧНАЯ КЛАССИКА
21.45, 02.45	АКАДЕМИА
22.30	Т/С «РАСКОЛ»
00.10	«ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
01.05	«ДОКУМЕНТАЛЬНАЯ КАМЕРА»
01.45	Д/Ф «ЛИОН. КРАСОТА, ВИСЯЩАЯ НА ШЕЛКОВОМ ШНУРЕ»
02.05	«ГИДОН КРЕМЕР И ДРУЗЬЯ»

АРИГ УС

07.00	«НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: ВЕЩИЕ СНЫ
08.00	«БЭТМАН:ОТВАЖНЫЙ И СМЕЛЫЙ». ПОГОДА
08.25, 19.00	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА»
08.45	«ВСЯ БУРЯТИЯ». ПОГОДА
09.15, 14.15	«СКАМЕЙКА»
09.30, 18.30, 20.30	Т/С «УНИВЕР»
10.30	Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00, 13.25	Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИММИ НЕЙРОНА»
12.10	М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40	«ВСЯ БУРЯТИЯ»
13.00	М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДАГАСКАРА»
14.00	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.30	«ДОМ-2. LIVE»
15.55	Х/Ф «ШАГ ВПЕРЕД 3Д»
18.00, 20.00	Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20	СПОРТЭКСПРЕСС
19.30	«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
21.00	Х/Ф «ПРИЗРАКИ БЫВШИХ ПОДРУЖЕК»
23.00, ПОГОДА	00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС».
23.35	«ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00	Х/Ф «КАК ТРУСЛИВЫЙ РОБЕРТ ФОРД УБИЛ ДЖЕССИ ДЖЕЙМСА»

ТИВИКОМ

06.30, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25	«ЗУРХАЙ»
06.35	Х/Ф «ДОРОЖНЫЕ ВОИНЫ»
07.30	«ВКУСНО»
08.05, 21.25	«ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.10	«ВАШЕ ПРАВО»
08.30	«ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ»
09.30	«ГОРОДА МИРА»
10.05	«ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.30	М/Ф
10.40	Т/С «ВИКТОРИЯ»
12.15	ПРОГРАММА НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ «ХҮСЭЛ»
12.40	«УТУМАТА»
13.05	Х/Ф «МАТЕРИНСКИЙ ИНСТИНКТ»
14.50	«PRO-ОБЗОР»
15.20	«10 САМЫХ»

15.50	Х/Ф «БОРДЖИА»
18.25	«САМАРСКИЕ СУДЬБЫ»
19.00, 23.30	«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ»
19.30, 21.30, 23.00, 02.00	НОВОСТИ ДНЯ
20.00, 02.30	«СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
20.30	Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
22.00	Т/С «АНТИМАФИЯ»
00.00	«ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00	«НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50	ПОГОДА
06.00	«НОВОСТИ»
07.00, 14.00	М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЕТ НА КРЫШЕ»
07.30	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00, 23.30	Т/С «СВЕТОФОР»
08.30	Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
09.00, 13.30, 19.30, 00.00	ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
09.30	Х/Ф «ТРУДНЫЙ РЕБЕНОК-2»
11.15, 23.15	6 КАДРОВ
13.00, 15.30	«ЕРАЛАШ»
14.30	М/С «ВЕСЕЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00, 18.00	Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.00	«ГАЛИЛЕО»
18.30	Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
20.00	«ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
21.00	Х/Ф «ХЕЛЛБОЙ. ПАРЕНЬ ИЗ ПЕКЛА»
00.30	Т/С «КАК Я ВСТРЕТИЛ ВАШУ МАМУ»
01.00	Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
02.00	Т/С «КОМАНДА «АМЕРИКА»

НТВ

06.55	«НТВ УТРОМ»
09.30	Т/С «ОБЪЯВЛЕН В РОЗЫСК»
10.30, 16.30, 19.30	ОБЗОР «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15	«СЕГОДНЯ»
11.20	ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ». ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ
11.55, 03.00	«ДО СУДА»
13.00	«СУД ПРИСЯЖНЫХ»

14.30	Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30	«ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40	«ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30	Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30	Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35	«ЧЕСТНЫЙ ПОНЕДЕЛЬНИК»
01.25	«ФУТБОЛЬНАЯ НОЧЬ»
02.00	«ТАИНСТВЕННАЯ РОССИЯ»
04.00	Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
05.55	Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00	«СЕЙЧАС»
07.10	Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55, 16.00, 19.00, 22.35	МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ
08.00	«УТРО НА 5»
10.25, 20.00	Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30	Д/С «СВЕРХЪЕСТЕСТВЕННОЕ: УДИВИТЕЛЬНЫЕ СИЛЫ ЖИВОТНЫХ. ЗА ГРАНЬЮ ВОЗМОЖНОГО»
11.50, 13.30	Т/С «ПУЛЯ-ДУРА: АГЕНТ ДЛЯ НАСЛЕДНИЦЫ»
17.00	«ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
21.00	Т/С «СЛЕД»
23.30	«МОМЕНТ ИСТИНЫ»
00.30	Х/Ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО»
03.55	Т/С «РИМ»

ДТВ

06.00	М/Ф
08.00	«ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30, 19.00	«УГОН»
09.00, 18.30	«НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30	Х/Ф «ПОЕЗД ДО БРУКЛИНА»
11.30	Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30	Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00, 16.00, 20.30	«ДОРОЖНЫЕ ВОИНЫ»
13.30, 01.35	Х/Ф «ПУТЕШЕСТВЕННИК»
15.30, 19.30, 00.35, 05.00	«УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
16.30	«ВНЕ ЗАКОНА»
17.30	«СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
21.30	Х/Ф «ТРОЕ В КАНОЭ»
23.30	«ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.05	«БРАЧНОЕ ЧТИВО»
03.35	Х/Ф «ТАРАКАНЫ БЕГА»

Вторник, 13

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00	«ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 10.05	13.00, 16.00 НОВОСТИ «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40	«ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50	«МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50	«ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20	«ЖКХ»
14.20	«ДЕТЕКТИВЫ»
15.00	«ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20	«ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25	«ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55	Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55	«СВОБОДА И СПРАВЕДЛИВОСТЬ» С АНДРЕЕМ МАКАРОВЫМ
19.00	«ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45	«ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
20.50	«ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00	«ВРЕМЯ»
22.30	Т/С «НЕМНОГО НЕ В СЕБЕ»
23.30	Т/С «ТОВАРИЩИ ПОЛИЦЕЙСКИЕ»
00.30	«НА НОЧЬ ГЛЯДЯ»
01.30	«НОЧНЫЕ НОВОСТИ»
01.50	Х/Ф «ИДЕНТИФИКАЦИЯ БОРНА»
04.00	Х/Ф «КРИКУНЫ: ОХОТА»

«РОССИЯ»

06.00	«УТРО РОССИИ»
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05	«БАМБААХАЙ»
10.15	«ТАЙЗАН»
10.25	«УЛГУР»
10.40	«САГАЙ СУУРЯАН»
11.00	«О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00	ВЕСТИ
12.30, 15.30, 17.30, 21.30	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50	Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00, 23.55	Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05	Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50	Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»

18.55	Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»
19.55	«ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50	«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00	Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
00.50	«ЗАПАД ЕСТЬ ЗАПАД. ВОСТОК ЕСТЬ ВОСТОК. ВСЕВОЛОД ОВЧИННИКОВ»
01.50	ВЕСТИ +
02.10	«ПРОФИЛАКТИКА»

КУЛЬТУРА

07.30	ЕВРОНЬЮС
11.00, 20.30, 00.40	НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20	Х/Ф «ОН, ОНА И ДЕТИ»
12.40	Д/Ф «ЛИОН. КРАСОТА, ВИСЯЩАЯ НА ШЕЛКОВОМ ШНУРЕ»
12.55	«МОСКОВСКАЯ КОНСЕРВАТОРИЯ В ЛИЦАХ»
13.35	Д/Ф «КОЛЛЕКТИВНОЕ СОЗНАНИЕ»
14.20	Д/Ф «ДЖОРДАНО БРУНО»
14.30	«ПЯТОЕ ИЗМЕРЕНИЕ»
14.55	Х/Ф «СЕСТРЫ»
16.40	Х/Ф
16.50	М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.20	Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.45	Д/С «ЭКОСИСТЕМЫ. ПАУТИНА ЖИЗНИ»
18.10	Д/С «БАБИЙ ВЕК»
18.40	«ВЕЛИКИЕ КОМПОЗИТОРЫ ЭПОХИ БАРОККО»
19.35	Д/С «УДИВИТЕЛЬНАЯ ПЛАНЕТА»
20.45	«ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05	«ВЛАСТЬ ФАКТА»
21.45, 02.55	АКАДЕМИА
22.30	Т/С «РАСКОЛ»
00.10	«ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
01.00	Х/Ф «ХОЛОДНЫЙ ДОМ»
01.55	Д/Ф «ЕВГЕНИЙ ТАРЛЕ. НАУКА ВЫЖИВАТЬ»
02.40	ИГРАЕТ БАРРИ ДУГЛАС
03.40	Д/Ф «ИСЛАМСКИЙ ГОРОД КАИР»

АРИГ УС

07.00	«НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: ЖЕНЩИНА В БЕЛОМ
08.00, 09.00, 23.00, 00.30	«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА

08.35, 19.00	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА»
09.30, 18.30, 20.30	Т/С «УНИВЕР»
10.30	Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00	Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИММИ НЕЙРОНА»
12.10	М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40, 19.30	«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
13.00	М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДАГАСКАРА»
14.00	«УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ. НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.20	СПОРТЭКСПРЕСС
14.30	«ДОМ-2. LIVE»
15.55	Х/Ф «ПРИЗРАКИ БЫВШИХ ПОДРУЖЕК»
18.00, 20.00	Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20	«ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
21.00	Х/Ф «САХАР И ПЕРЕЦ»
22.30	«КОМЕДИ КЛАБ». ЛУЧШЕЕ
23.35	«ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00	«ПОД ПРИКРЫТИЕМ-2»

ТИВИКОМ

06.30, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25	«ЗУРХАЙ»
06.35, 12.45, 20.00, 23.30, 02.30	«СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00, 02.00	НОВОСТИ ДНЯ
07.30	«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ»
08.00	ПРО-НОВОСТИ
08.20, 21.25	«ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.30	«В ПОГОНЕ ЗА ДРАГОЦЕННЫМИ КАМНЯМИ»
10.05	«ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.30	М/Ф
10.40	Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.05	Х/Ф «ДОМ ИЗ ПЕСКА И ТУМАНА»
15.25	«ЗВЕЗДЫ ЗАЖИГАЮТ»
16.25	«АНТИМАФИЯ»
17.25	Х/Ф «БЕЛЫЙ ФИАТ»
19.10	«БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
20.30	Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
22.00	Т/С «АНТИМАФИЯ»
00.00	«ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00	«НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50	ПОГОДА
06.00	«НОВОСТИ»
07.00, 14.00	М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЕТ НА КРЫШЕ»
07.30	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00	Т/С «СВЕТОФОР»
08.30	Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
09.00, 13.30, 19.30	ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
09.30	20.00 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
10.30	6 КАДРОВ
12.00	Т/С «МОСТОРСМЕХ»
13.00, 15.30	«ЕРАЛАШ»
14.30	М/С «ВЕСЕЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00, 18.00	Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.00	«ГАЛИЛЕО»
18.30	Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
21.00	Х/Ф «ХЕЛЛБОЙ-2»: «ЗОЛОТАЯ АРМИЯ»
23.15	«МИСС ВСЕЛЕННАЯ-2011»
01.00	«ШОУ «УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ».
ЛУЧШЕЕ	
01.30	Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»

НТВ

06.55	«НТВ УТРОМ»
09.30	Т/С «ОБЪЯВЛЕН В РОЗЫСК»
10.30, 16.30, 19.30, 03.10	ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00	«СЕГОДНЯ»
11.20	«ВНИМАНИЕ: РОЗЫСК!» С ИРИНОЙ ВОЛК
11.55	«ДО СУДА»
13.00	«СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30	Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30	«ПРОКУРСОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40	«ВОКРУМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30	Т/С «МОРСКИЕ ДЬВЯВОЛЫ»
22.30	Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
23.30	Х/Ф «БЕГЛЕЦЫ»
01.25	«ШКОЛА ЗЛОСЛОВИЯ»
02.10	«КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК» С ОСКАРОМ КУЧЕРОЙ
03.30	ФУТБОЛ. ЛИГА ЧЕМПИОНОВ

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.00, 20.30, 00.40 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 Х/Ф «Я ТЕБЯ НЕНАВИЖУ»
12.40 Д/Ф «ГЕРАРД МЕРКАТОР»
12.55 «МОСКОВСКАЯ КОНСЕРВАТОРИЯ В ЛИЦАХ»
13.35, 19.35 Д/С «УДИВИТЕЛЬНАЯ ПЛАНЕТА»
14.25 «ПЕТРОВСКИЙ ПАРАДИЗ»
14.55 Х/Ф «ВОСЕМНАДЦАТЫЙ ГОД»
16.40 Х/Ф
16.50 М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.20 Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.45 Д/С «ЭКОСИСТЕМЫ. ПАУТИНА ЖИЗНИ»
18.10 Д/С «БАБИЙ ВЕК»
18.40 «ВЕЛИКИЕ КОМПОЗИТОРЫ ЭПОХИ БАРОККО»
19.30 Д/Ф «ФЕНИМОР КУПЕР»
20.45 «ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05 «АБСОЛЮТНЫЙ СЛУХ»
21.45, 02.55 АСАДЕМІА
22.30 Т/С «РАСКОЛ»
00.10 «ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
01.00 Х/Ф «ХОЛОДНЫЙ ДОМ»
01.55 «Я ЛИШЬ БУНТАРЬ, ИСКАТЕЛЬ ИСТИНЫ И ПРАВДЫ. НИКОЛАЙ БЕРДЯЕВ»
02.35 КОНЦЕРТ
03.40 Д/Ф «ВЕНА. В ГОСТЯХ У СМЕРТИ»

АРИГ УС

07.00 «НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: ЛЮДИ-МАУГЛИ

08.00, 09.00, 23.00, 00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
08.35 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ.
ПОГОДА
09.30, 18.30, 20.30 Т/С «УНИВЕР»
10.30 Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИМ-МИ НЕЙРОНА»
12.10 М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40, 19.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
13.00 М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДА-ГАСКАРА»
14.00, 19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.20 «ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
14.30 «ДОМ-2. LIVE»
16.25 Х/Ф «САХАР И ПЕРЕЦ»
18.00, 20.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20 «АФИША». ПОГОДА
21.00 Х/Ф «КРУТАЯ ДЖОРДЖИЯ»
23.35 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00 «ПОД ПРИКРЫТИЕМ-2»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00, 02.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
07.50, 21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.00 PRO-НОВОСТИ
08.35 Х/Ф «СОБАЧИЙ ПАТРУЛЬ»
10.05 «ТРАНСФОРМЕРЫ»

10.30 М/Ф
10.40 Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.00 Х/Ф «У ПОПА БЫЛА СОБАКА»
14.30 «ЗООПАРК: ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ»
14.50 «ЗВЕЗДЫ ЗАЖИГАЮТ»
15.50, 22.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
16.45 Х/Ф «ТОТАЛИТАРНЫЙ РОМАН»
19.00 «АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ»
20.25 Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
00.00 «ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00 «НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50 ПОГОДА
06.00 «НОВОСТИ»
07.00, 14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЕТ НА КРЫШЕ»
07.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00 Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
09.00, 13.30, 19.30, 00.00 ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
09.30, 20.00 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
10.30 Х/Ф «ХЕЛЛБОЙ-2»: «ЗОЛОТАЯ АРМИЯ»
12.45, 22.55 6 КАДРОВ
13.00, 15.30 «ЕРАЛАШ»
14.30 М/С «ВЕСЕЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00, 18.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.00 «ГАЛИЛЕО»

18.30 «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
21.00 Х/Ф «ДУМ»
23.30 Т/С «СВЕТОФОР»
00.30 «КИНО В ДЕТАЛЯХ» С ФЕДОРОМ БОНДАРЧУКОМ
01.30 Х/Ф «У НОЧИ ТЫСЯЧА ГЛАЗ»

НТВ

06.55 «НТВ УТРОМ»
09.30 Т/С «ОБЪЯВЛЕН В РОЗЫСК»
10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20 «В ЗОНЕ ОСОБОГО РИСКА»
11.55 «ДО СУДА»
13.00 «СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 «ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40 «ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30 Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30 Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35 «ВНИМАНИЕ: РОЗЫСКИ!» С ИРИНОЙ ВОЛК
01.15 «ЗАПАХ БОЛИ»
02.10 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
03.15 Т/С «СТОЛИЦА ГРЕХА»
06.00 Т/С «ОСНОВНАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00 «СЕЙЧАС»
07.10 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55, 16.00, 19.00, 22.35 МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ

08.00 «УТРО НА 5»
10.25, 20.00 Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30, 13.30 Т/С «ЛЕНИНГРАД»
17.00 «ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
21.00 Т/С «СЛЕД»
23.30 Х/Ф «ВАС ОЖИДАЕТ ГРАЖДАНКА НИКАНОРОВА»
01.15 Х/Ф «ИЛЬЯ МУРОМЕЦ»
03.00 Х/Ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО»
06.25 Д/С «СВЕРХЪЕСТЕСТВЕННОЕ: УДИВИТЕЛЬНЫЕ СИЛЫ ЖИВОТНЫХ»

ДТВ

06.00 М/Ф
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30, 19.00 «УГОН»
09.00, 18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30, 03.45 Х/Ф «ТАЙНА ЗАПИСНОЙ КНИЖКИ»
11.10, 15.30, 00.55 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
11.30 Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00, 16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30 Х/Ф «ДОСТУЧАТЬСЯ ДО НЕБЕС»
16.30 «ВНЕ ЗАКОНА»
17.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
19.30, 05.25 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО»
21.30 Х/Ф «БОЛЬШОЙ ЛЕБОВСКИ»
23.50 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.25 «БРАЧНОЕ ЧТИВО»
01.50, 02.50 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК-13»

Четверг, 15

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.05 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50 «ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20 «ЖКХ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 «ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20 «ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55 «СВОБОДА И СПРАВЕДЛИВОСТЬ» С АНДРЕЕМ МАКАРОВЫМ
19.00 «ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
20.50 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «НЕМНОГО НЕ В СЕБЕ»
23.30 Т/С «ТОВАРИЩИ ПОЛИЦЕЙСКИЕ»
00.30 «ЧЕЛОВЕК И ЗАКОН»
01.30 «НОЧНЫЕ НОВОСТИ»
01.55 Х/Ф «ПОМНИ МЕНЯ»
04.00 Х/Ф «СТРЕЛЬБА»

«РОССИЯ»

06.00 «УТРО РОССИИ»
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05 «ТОЛИ»
10.25 «БУРЯД ОРОН»
11.00 «О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50 Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»

18.55 Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОДНЫХ ДЕВИЦ»
19.55 «ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00 Т/С «СДЕЛАНО В СССР»
23.55 «ПОЕДИНОК». ПРОГРАММА ВЛАДИМИРА СОЛОВЬЕВА
00.50 «ОСТОРОЖНО, ЛАЗЕР!»
01.50 ВЕСТИ+
02.10 «ПРОФИЛАКТИКА»

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.00, 20.30, 00.40 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 Х/Ф «ПОЗДНЯЯ ВСТРЕЧА»
12.45 «МОСКОВСКАЯ КОНСЕРВАТОРИЯ В ЛИЦАХ»
13.25, 19.35 Д/С «УДИВИТЕЛЬНАЯ ПЛАНЕТА»
14.20 Р. НИФОНТОВА «ОНА БЫЛА НЕПРЕДСКАЗУЕМА»
14.55 Х/Ф «ХМУРОЕ УТРО»
16.40 Х/Ф
16.50 М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.20 Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»
17.45 Д/С «ЭКОСИСТЕМЫ. ПАУТИНА ЖИЗНИ»
18.10 Д/С «БАБИЙ ВЕК»
18.40 «ВЕЛИКИЕ КОМПОЗИТОРЫ ЭПОХИ БАРОККО»
20.45 «ГЛАВНАЯ РОЛЬ»
21.05 «ЧЕРНЫЕ ДЫРЫ. БЕЛЫЕ ПЯТНА»
21.45, 02.55 АСАДЕМІА
22.30 Т/С «РАСКОЛ»
00.10 «ВРЕМЕНА НЕ ВЫБИРАЮТ»
01.00 Х/Ф «ХОЛОДНЫЙ ДОМ»
01.55 «ПУТЬ ПАРАДОКСОВ. ЕВГЕНИЙ ЗАМЯТИН»
02.35 К. СЕН-САНС. «МУЗА И ПОЭТ»
03.40 Д/Ф «САНТЯГО-ДЕ-КУБА. КРЕПОСТЬ ЭЛЬ МОРО И РЕВОЛЮЦИЯ»

АРИГ УС

07.00 «НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: СВЯТЫЕ ЧУДЕСА
08.00, 09.00, 23.00, 00.30

«ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
08.35, 19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ.
ПОГОДА
09.30, 18.30, 20.30 Т/С «УНИВЕР»
10.30 Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИМ-МИ НЕЙРОНА»
12.10 М/С «ЭЙ, АРНОЛЬД!»
12.40, 19.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
13.00 М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДА-ГАСКАРА»
14.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.20 «АФИША»
14.30 «ДОМ-2. LIVE»
15.55 Х/Ф «КРУТАЯ ДЖОРДЖИЯ»
18.00, 20.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20 «ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
21.00 Х/Ф «СОСЕДКА»
23.35 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00 «ПОД ПРИКРЫТИЕМ-2»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00, 02.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ»
08.00 PRO-НОВОСТИ
08.25, 21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.35 Х/Ф «КУЛЬТУРНЫЙ ШОК»
10.05 «ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.30, 14.45 М/Ф
10.40 Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.05 Х/Ф «БЕЛЫЙ ФИАТ»
15.00 «ЗВЕЗДЫ ЗАЖИГАЮТ»
16.00, 22.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
17.00 «ХИТ-ПАРАД ИНТЕРЬЕРОВ»
17.20 Х/Ф «ОПАСНО ДЛЯ ЖИЗНИ»
19.00 «РАДАР-СПОРТ»
20.25 Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
00.00 «ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
03.00 «НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.05, 00.50, 01.30, 01.50 ПОГОДА
06.00 «НОВОСТИ»
07.00, 14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЕТ НА КРЫШЕ»
07.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00, 23.30 Т/С «СВЕТОФОР»
08.30 Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
09.00, 13.30, 19.30, 00.00 ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
09.30, 20.00 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
10.30 Х/Ф «ДУМ»
12.25, 22.50 6 КАДРОВ
13.00, 15.30 «ЕРАЛАШ»
14.30 М/С «ВЕСЕЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
16.00, 18.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.00 «ГАЛИЛЕО»
18.30 Х/Ф «ЗАКРЫТАЯ ШКОЛА»
21.00 Х/Ф «СМОКИНГ»
00.30 Т/С «КАК Я ВСТРЕТИЛ ВАШУ МАМУ»
01.00 Х/Ф «ЦЕНА СТРАХА»
02.30 Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»

НТВ

06.55 «НТВ УТРОМ»
09.30 Т/С «ОБЪЯВЛЕН В РОЗЫСК»
10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
11.20 МЕДИЦИНСКИЕ ТАЙНЫ
11.55 «ДО СУДА»
13.00 «СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 «ПРОКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40 «ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30 Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30 Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
23.35 Х/Ф «ДЕЛО ЧЕСТИ»
01.30 ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД
02.20 «ДАЧНЫЙ ОТВЕТ»

03.20 ЛИГА ЧЕМПИОНОВ УЕФА. ОБЗОР
03.50 ФУТБОЛ. ЛИГА ЕВРОПЫ УЕФА. «ШТУРМ» (АВСТРИЯ) - «ЛОКОМОТИВ» (РОССИЯ). ПРЯМАЯ ТРАНСЛЯЦИЯ
06.00 «ОДИН ДЕНЬ. НОВАЯ ВЕРСИЯ»

5 КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00, 16.30, 19.30, 23.00 «СЕЙЧАС»
07.10, 06.20 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
07.55, 16.00, 19.00, 22.35 МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ
08.00 «УТРО НА 5»
10.25, 20.00, 03.20 Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРОНИКИ»
11.30, 13.30 «СУД ВРЕМЕНИ»
15.00 «МОМЕНТ ИСТИНЫ»
17.00 «ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
21.00 Т/С «СЛЕД»
23.30 Х/Ф «АЛМАЗЫ ШАХА»
01.55 Х/Ф «АЛМАЗЫ ДЛЯ МАРИИ»
04.25 Х/Ф «КЛЮЧ БЕЗ ПРАВА ПЕРЕДАЧИ»

ДТВ

06.00 М/Ф
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30, 19.00 «УГОН»
09.00, 18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30, 03.20 Х/Ф «ДОМ СВИДАНИЙ»
11.30 Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00, 16.00, 20.30 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30 Х/Ф «БОЛЬШОЙ ЛЕБОВСКИ»
16.30 «ВНЕ ЗАКОНА»
17.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
19.30, 00.30, 05.15 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
21.30 Х/Ф «ОГРАБЛЕНИЕ ПО-ИТАЛЬЯНСКИ»
23.30 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.00 «БРАЧНОЕ ЧТИВО»
01.30, 02.25 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК-13»

Пятница, 16

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.05 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
10.40 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
11.50 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
12.50 «ЖЕНСКИЙ ЖУРНАЛ»
13.20 «ЖКХ»
14.20, 06.05 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 «ДРУГИЕ НОВОСТИ»
15.20 «ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.25 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИНДОМ
16.55 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.55 ЖДИ МЕНЯ
19.00 «ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИТРАМИ
19.45 «ПОЛЕ ЧУДЕС»
20.50 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 ВТОРОЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ

ФЕСТИВАЛЬ ПАРОДИЙ «БОЛЬШАЯ РАЗНИЦА» В ОДЕССЕ
00.50 Х/Ф «ЛЮДИ В ЧЕРНОМ»
02.40 Х/Ф «ЭЛЬ МАРЬЯЧИ»
04.15 Х/Ф «ДОКТОР СТРЕЙНДЖЛАВ (ИЛИ КАК Я ПЕРЕСТАЛ ВОЛНОВАТЬСЯ И ПОЛЮБИЛ АТОМНУЮ БОМБУ)»

«РОССИЯ»

06.00 «УТРО РОССИИ»
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05 «МУСУЛЬМАНЕ»
10.15 «С НОВЫМ ДОМОМ!»
11.10 «О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
14.00 МОЙ СЕРЕБРЯНЫЙ ШАР
15.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.50 Т/С «ВСЕ К ЛУЧШЕМУ»
18.55 Т/С «ИНСТИТУТ БЛАГОРОД-

НЫХ ДЕВИЦ»
19.55 «ПРЯМОЙ ЭФИР»
21.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00 «КРИВОЕ ЗЕРКАЛО»
00.50 Х/Ф «ПЕСОЧНЫЙ ДОЖДЬ»
02.50 Х/Ф «ОТПУСК В СЕНТЯБРЕ»

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.00, 16.40, 20.30, 00.50 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 Х/Ф «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ». «КРУПНАЯ НЕПРИЯТНОСТЬ»
12.45 «МОСКОВСКАЯ КОНСЕРВАТОРИЯ В ЛИЦАХ»
13.25 Д/С «УДИВИТЕЛЬНАЯ ПЛАНЕТА»
14.20 «ПИСЬМА ИЗ ПРОВИНЦИИ»
14.45 Х/Ф «В ГОРАХ МОЕ СЕРДЦЕ»
15.55 Д/Ф «СУВОРОВ. АЛПЫЙСКИЙ ПОХОД»
16.50 М/С «ГРЯЗЕЗЕМЬЕ»
17.10 Т/С «ПОВЕЛИТЕЛЬ МОЛНИИ»

17.35 «ЗАМЕТКИ НАТУРАЛИСТА» С АЛЕКСАНДРОМ ХАБУРГАЕВЫМ
18.00 Д/С «БАБИЙ ВЕК»
18.30 М. ГОРЕНШТЕЙН. «МУЗЫКА НА БИС»
19.15, 02.55 Д/Ф «ЗАПАХ РАЯ И АДА»
20.00 ПАРТИТУРЫ НЕ ГОРЯТ
20.45 «ИСКАТЕЛИ»
21.35 «ЛИНИЯ ЖИЗНИ»
22.30 Т/С «РАСКОЛ»
00.05 «ЧАСТИЦЕЛОГО». ОБСУЖДЕНИЕ ФИЛЬМА «РАСКОЛ»
01.10 Х/Ф «ХОЛОДНЫЙ ДОМ»
02.05 КО ТО ТАМ
02.30 А. ХАЧАТУРЯН. СЮИТА ИЗ БАЛЕТА «ГАЯНЭ»
03.40 Д/Ф «ХРАМ В ТАНДЖАВУРЕ. НАСЛАЖДЕНИЕ БОГОВ»

АРИГ УС

07.00 «НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ»: ГИБЛОЕ МЕСТО
08.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС» ПОГОДА
08.35 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ.

ПОГОДА
09.00, 23.00, 00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
09.30, 18.30 Т/С «УНИВЕР»
10.30 Т/С «ЗАЙЦЕВ +1»
11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.40 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИМ-МИ НЕЙРОНА»
12.10 ЭЙ АРНОЛЬД!
12.35, 19.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
13.00 М/С «ПИНГВИНЫ ИЗ «МАДА-ГАСКАРА»
14.00, 19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ
14.20 «ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
14.30 «ДОМ-2. LIVE»
15.45 Х/Ф «ШКОЛА НЕГОДАЕВ»
18.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20 «АФИША» ПОГОДА
20.00 «ЭКСТРАСЕНСЫ ВЕДУТ РАССЛЕДОВАНИЕ»
21.00 «КОМЕДИ КЛАБ»
22.00 НАША RUSSIA
23.30 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00 «ПОД ПРИКРЫТИЕМ-2»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 12.45, 20.00, 00.00 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.15, 21.30, 23.30, 02.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «РАДАР-СПОРТ»
08.00 ПРО-НОВОСТИ
08.25, 21.25 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.35 Х/Ф «ТАЙНЫ ДРЕВНОСТИ»
10.05 «ТРАНСФОРМЕРЫ»
10.30 М/Ф
10.40 Т/С «ВИКТОРИЯ»
13.00 Х/Ф «ТОТАЛИТАРНЫЙ РОМАН»
15.10 «ЗВЕЗДЫ ЗАЖИГАЮТ»
16.05 Т/С «АНТИМАФИЯ»
17.05 «ГОРОДА МИРА»
17.35 Д/Ф «МИР БЕЗ ОКЕАНОВ»
18.35 Х/Ф «ЗНАМЕНИТЫЕ ГАЛЕРЕИ МИРА»
19.05 «ХИТ-ПАРАД ИНТЕРЬЕРОВ»
19.30 НОВОСТИ ДНЯ
20.30 Д/Ф «КРЕМЛЬ-9»

22.00 Х/Ф «ТЕСТЫ ДЛЯ НАСТОЯЩИХ МУЖЧИН»
00.20 «ТОП-МОДЕЛЬ ПО-АМЕРИКАНСКИ»
02.30 «НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКО-МЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 09.20, 11.05, 12.05, 17.05, 18.50, 20.05, 22.25, 23.45, 00.25, 00.50, 01.30, 01.50 ПОГОДА
06.00 «НОВОСТИ»
07.00, 14.00 М/С «КАСПЕР, КОТОРЫЙ ЖИВЕТ НА КРЫШЕ»
07.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
08.00 Т/С «СВЕТОФОР»
08.30, 23.20 Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
09.00, 12.20 6 КАДРОВ
09.30 Х/Ф «ФИЗИКА ИЛИ ХИМИЯ»
10.30 Х/Ф «СМОКИНГ»
13.00, 13.30, 15.30 «ЕРАЛАШ»
14.30 М/С «ВЕСЕЛАЯ ОЛИМПИАДА СКУБИ»
15.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»

16.00, 18.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.00 «ГАЛИЛЕО»
18.30, 20.00 Т/С «ВОРОНИНЫ»
19.30 ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
21.00 Х/Ф «СДАТЬ»
23.50 Х/Ф «НЕСОКРУШИМЫЙ ГОВАРД»
01.55 Х/Ф «ВАКАНСИЯ НА ЖЕРТВУ-2»:
«ПЕРВЫЙ ДУБЛЬ»
03.30 «Т/С «РАНЕТИ»
05.25 М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»

НТВ

06.55 «НТВ УТРОМ»
09.30 «СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ»
10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙ-НОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
11.20 «СПАСАТЕЛИ»
11.55 «ДО СУДА»
13.00 «СУД ПРИСЯЖНЫХ»
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 «ПРКУРОРСКАЯ ПРОВЕРКА»
18.40 «ГОВОРИМ И ПОКАЗЫВАЕМ» С ЛЕОНИДОМ ЗАКОШАНСКИМ
20.30 Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30 Х/Ф «ЕЛЬЦИН. ТРИ ДНЯ В АВГУ-СТЕ»

00.25 «НТВШНИКИ»
01.25 Х/Ф «ДВОЕ В ЧУЖОМ ДОМЕ»
03.25 Х/Ф «УБИЙЦЫ»
06.00 ЛИГА ЕВРОПЫ УЕФА. ОБЗОР

5 КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00, 16.30, 19.30 «СЕЙ-ЧАС»
07.10 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КО-МАНДЫ КУСТО»
07.55, 16.00, 19.00 МЕСТО ПРОИСШЕ-СТВИЯ
08.00 «УТРО НА 5»
10.25, 20.00 Д/С «КРИМИНАЛЬНЫЕ ХРО-НИКИ»
11.30 Д/Ф «СПАСТИ ПАНДУ»
12.05, 13.30 Х/Ф «ТАЙНА ЗАПИСНОЙ КНИЖКИ»
14.10 Х/Ф «ВАС ОЖИДАЕТ ГРАЖДАНКА НИКАНОРОВА»
17.00 «ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ»
21.00 Т/С «СЛЕД»
23.25 Х/Ф «ВА-БАНК»
01.25 Х/Ф «ВА-БАНК-2»: «ОТВЕТНЫЙ УДАР»
03.10 Х/Ф «ДЕЛО «ПЕСТРЫХ»

ДТВ

06.00 М/Ф
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30, 19.00 «УГОН»
09.00, 18.30 «НАРУШИТЕЛИ ПОРЯДКА»
09.30 Х/Ф «ДЖОКЕР»
11.30 Т/С «CSI: МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ МАЙАМИ-7»
12.30 Т / С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ-3»
13.00, 16.00, 20.30, 21.00 «ДОРОЖНЫЕ ВОЙНЫ»
13.30 Х/Ф «ОГРАБЛЕНИЕ ПО-ИТАЛЬЯНСКИ»
15.30, 19.30, 01.00, 05.35 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»
16.30 «ВНЕ ЗАКОНА»
17.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
21.30 Х/Ф «ЧАС РАСПЛАТЫ»
00.00 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.35 «БРАЧНОЕ ЧТИВО»
02.00, 02.55 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК-13»
03.55 Х/Ф «ПИСТОЛЕТ С ГЛУШИТЕЛЕМ»

Суббота, 17

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 М/Ф «ГОРА САМОЦВЕТОВ»
07.35 Х/Ф «ДАЧНАЯ ПОЕЗДКА СЕРЖАН-ТА ЦЫБУЛИ»
09.10 «ЧИП И ДЕЙЛ СПЕШАТ НА ПО-МОЩЬ», «ГУФИ И ЕГО КОМАНДА»
10.00 ИГРАЙ, ГАРМОНЬ ЛЮБИМАЯ!
10.45 СЛОВО ПАСТЫРЯ
11.15 «СМАК»
11.55 «АЛЕКСАНДР РОЗЕНБАУМ. «МОЙ УДИВИТЕЛЬНЫЙ СОН»
13.15 Д/Ф «СРЕДА ОБИТАНИЯ»
14.15 Т/С «ВОСПОМИНАНИЯ О ШЕРЛОКЕ ХОЛМСЕ»
19.00 «ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ» С СУБТИ-ТРАМИ
19.15 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕ-РОМ?»
20.15 СЕЗОНА. «БОЛЬШИЕ ОЛИМПИЙ-СКИЕ ГОНКИ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.15 СЕЗОНА. «ПРИЗРАК ОПЕРЫ»
23.25 ПРОЖЕКТОР ПЕРИСХИЛТОН
00.00 Т/С «КАРЛОС»
02.00 Х/Ф «АГЕНТ ДЖОННИ ИНГЛИШ»
03.40 Х/Ф «...И ПРАВОСУДИЕ ДЛЯ ВСЕХ»
05.55 Д/С «ЖИЗНЬ»

«РОССИЯ»

06.35 Х/Ф «БЕЗ ПРАВА НА ОШИБКУ»
08.15 «ВСЯ РОССИЯ»
08.30 «СЕЛЬСКОЕ УТРО»
09.00, 12.00, 15.00 ВЕСТИ
09.10, 12.10, 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.20 «ВОЕННАЯ ПРОГРАММА»
09.50 «СУББОТНИК»
10.30 «ГОРОДОК»
11.05 «РОДОМ ИЗ ДЕРЕВНИ»
11.15 «СЕМЬЯ И ДЕТИ»
11.25 М/Ф «ШЭДИТЭ ХАНЗА»

11.30 «ПОЗИЦИЯ»
12.20 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.55 ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ
13.25 «ПОДАРИ СЕБЕ ЖИЗНЬ»
13.55, 15.30 Т/С «ВКУС ГРАНАТА»
18.00 «СУББОТНИЙ ВЕЧЕР»
19.55 ШОУ «ДЕСЯТЬ МИЛЛИОНОВ» С МАКСИМОМ ГАЛКИНЫМ
21.00 ВЕСТИ В СУББОТУ
21.40 Х/Ф «ВЫЙТИ ЗАМУЖ ЗА ГЕНЕРА-ЛА»
01.30 «ДЕВЧАТА»
02.05 Х/Ф «МАТРИЦА»

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.05 «БИБЛЕЙСКИЙ СЮЖЕТ»
11.40, 01.00 Х/Ф «ДНЕВНОЙ ПОЕЗД»
13.20 «ЛИЧНОЕ ВРЕМЯ». ЛЕОНИД МОЗ-ГОВОЙ
13.50 М/Ф «ПАНДА БОЛЬШАЯ И МА-ЛЕНЬКАЯ». «ПАНДА БОЛЬШАЯ И МАЛЕНЬКАЯ. ЦИРК ПОД ДОЖДЕМ»
15.05 «ОЧЕВИДНОЕ - НЕВЕРОЯТНОЕ»
15.35 «ИГРЫ КЛАССИКОВ» С РОМАНОМ ВИКТОКОМ
16.30 Д/Ф «СТОЛИЦА КУКОЛЬНОЙ ИМ-ПЕРИИ»
16.55 СПЕКТАКЛЬ «НЕОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ»
18.30 Х/Ф «ОПАСНЫЕ ГАСТРОЛИ»
19.55 «ПО СЛЕДАМ ТАЙНЫ»
20.45 «РОМАНТИКА РОМАНСА»
21.40 Х/Ф «ПРЕКРАСНАЯ ЛОЖЬ»
23.20 Д/Ф «АФГАНСКАЯ ЗВЕЗДА»
02.35 М/Ф «КАК ОДИН МУЖИК ДВУХ ГЕНЕРАЛОВ ПРОКОРМИЛ»
02.55 «ЛЕГЕНДЫ МИРОВОГО КИНО»
03.25 «ЗАМЕТКИ НАТУРАЛИСТА» САЛЕК-САНДРОМ ХАБУРГАЕВЫМ

АРИГ УС

08.00, 09.20 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
08.25 КАК ГОВОРIT ДЖИНДЖЕР
08.55, 19.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ».

НОВОСТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПО-ГОДА
09.45 «АФИША». ПОГОДА
09.55, 11.00 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»
10.30 МУНГЭН СЭРГЭ
10.50 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ». ПОГОДА
11.30 «ШКОЛА РЕМОНТА»
12.30 «ЕШЬ И ХУДЕЙ»
13.00 «НЕ ХОЧУ БЫТЬ КАК ВСЕ»
14.00 COMEDY WOMAN
15.00, 19.55 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ»
15.05 «КОМЕДИ КЛАБ»
16.00 «ЭКСТРАСЕНСЫ ВЕДУТ РАССЛЕДО-ВАНИЕ»
17.00 СУПЕРИНТУИЦИЯ
18.00 Т/С «УНИВЕР»
20.00 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ» С АЛЕВАНТУЕВЫМ. ПОГОДА
21.00 Х/Ф «ГАРРИ ПОТТЕР И ТАЙНАЯ КОМНАТА»
00.10 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
01.00 «ДОМ-2. ПОСЛЕ ЗАКАТА». ПОГО-ДА
01.30 «ХУ ИЗ ХУ»
02.00 Х/Ф «КОРАБЛЬ-ПРИЗРАК»

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 10.00, 12.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «ГОРОДА МИРА»
08.00 ПРО-НОВОСТИ
08.25, 16.50 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.30 М/Ф
09.00 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ СЕКРЕТНЫХ АГЕНТОВ»
10.25 Х/Ф «ЗНАМЕНИТЫЕ ГАЛЕРЕИ МИРА»
11.00 «КРЕМЛЬ-9»
12.55 Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
16.30 «УТУМАТА»
17.00 Х/Ф «ТЕСТЫ ДЛЯ НАСТОЯЩИХ МУЖЧИН»
18.30 «ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ»
19.30 «ВКУСНО»
20.00 Х/Ф «МАЛЬЧИШНИК»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 10.00, 12.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 09.30, 12.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.35 «ГОРОДА МИРА»
08.00 ПРО-НОВОСТИ
08.25, 16.50 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.30 М/Ф
09.00 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ СЕКРЕТНЫХ АГЕНТОВ»
10.25 Х/Ф «ЗНАМЕНИТЫЕ ГАЛЕРЕИ МИРА»
11.00 «КРЕМЛЬ-9»
12.55 Т/С «ВЕРЕВКА ИЗ ПЕСКА»
16.30 «УТУМАТА»
17.00 Х/Ф «ТЕСТЫ ДЛЯ НАСТОЯЩИХ МУЖЧИН»
18.30 «ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ»
19.30 «ВКУСНО»
20.00 Х/Ф «МАЛЬЧИШНИК»

22.00 Х/Ф «ОТКРЫТЫЙ ПРОСТОР»
00.30 «НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКО-МЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.05, 08.00, 08.30, 08.50, 11.05, 17.05, 19.05, 21.55, 23.25, 00.50, 01.30, 01.50 ПОГОДА
06.00 Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
08.00 М/Ф «КАК ВЕРБЛЮЖОНОК И ОСЛИК В ШКОЛУ ХОДИЛИ», «НУ, ПОГО-ДИ!»
08.20 М/С «СМЕШАРИКИ»
08.30, 16.00 ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
09.00, 15.40 «ЕРАЛАШ»
10.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
11.00 «ЭТО МОЙ РЕБЕНОК!»
12.00 Т/С «ВОРОНИНЫ»
14.00 Х/Ф «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ЭЛОИ-ЗЫ»
16.30 Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
17.00 6 КАДРОВ
19.30 М/Ф «ИЛЬЯ МУРОМЕЦ И СОЛОВЕЙ-РАЗБОЙНИК»
21.00 Х/Ф «КИНГ-КОНГ»
00.30 Х/Ф «МЕХАНИК»
03.20 «Т/С «РАНЕТИ»
05.15 М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»

НТВ

06.35 Т/С «ДЕВЯТЫЙ ОТДЕЛ»
08.25 «СМОТР»
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОД-НЯ»
09.20 ЛОТЕРЕЯ «ЗОЛОТОЙ КЛЮЧ»
09.45 «ИХ НРАВЫ»
10.25 «ГОТОВИМ С АЛЕКСЕЕМ ЗИМИ-НЫМ»
11.20 «ГЛАВНАЯ ДОРОГА»
11.55 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК» С ОСКАРОМ КУЧЕРОЙ
13.00 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
14.20 Т/С «АДВОКАТ»
16.05 «СВОЯ ИГРА»

ДТВ

06.05 Х/Ф «ПОЕЗД ДО БРУКЛИНА»
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30 М/Ф5 Х/Ф «ТЫ - МНЕ, Я - ТЕБЕ»
11.30, 12.30 Т/С «УЧАСТКОВАЯ»
13.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
14.30, 15.30 Х/Ф «ЛЮБОВЬ ПОД ГРИ-ФОМ «СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО»»
16.35, 17.35 Х/Ф «ЛЮБОВЬ ПОД ГРИ-ФОМ «СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО-2»»
18.30, 19.30, 20.30, 21.20, 22.15, 23.05 «24»
00.00 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.00 Т/С «АНАТОМИЯ СМЕРТИ»
01.55 Х/Ф «ИСТРЕБИТЕЛЬ»
05.30 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»

Воскресенье, 18

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 М/Ф «НУ, ПОГОДИ!»
07.20 Х/Ф «ЗАПАСНОЙ ИГРОК»
08.50 СЛУЖУ ОТЧИЗНЕ!
09.25 «ЧЕРНЫЙ ПЛАЩЬ», «ГУФИ И ЕГО КОМАНДА»
10.15 ЗДОРОВЬЕ
11.15 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
11.35 ПОКА ВСЕ ДОМА
12.25 «ФАЗЕНДА»
13.15 «ВЫШЕЛ ЕЖИК ИЗ ТУМАНА»
14.20 Т/С «СЕРАФИМА ПРЕКРАСНАЯ»
17.20 ЮБИЛЕЙНЫЙ ФЕСТИВАЛЬ «ГО-ЛОСЯЩИЙ КИВИН». КУБОК ОБЛАДАТЕЛЕЙ КУБКА
20.20 «МИНУТА СЛАВЫ. МЕЧТЫ СБЫВА-ЮТСЯ!»
22.00 ВОСКРЕСНОЕ «ВРЕМЯ»
23.00 Х/Ф «ЛЮБОВЬ-МОРКОВЬ-3»
00.45 Х/Ф «ВСЕГДА ГОВОРИ «ДА»»
02.40 Х/Ф «КРАСНЫЙ ПОЯС»
04.30 «КАК ПРИРУЧИТЬ УДАЧУ»
05.30 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИР-ВИНДОМ

«РОССИЯ»

06.00 Х/Ф «ХОД КОНЕМ»
07.35 «ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ»
08.30 «САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР»
09.20 «СМЕХОПАНОРАМА»
09.50 «УТРЕННЯЯ ПОЧТА»
10.30 «СТО К ОДНОМУ»
11.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. НЕДЕЛЯ В ГОРО-ДЕ
12.00, 15.00 ВЕСТИ
12.10 «С НОВЫМ ДОМОМ!» ИДЕИ ДЛЯ ВАС
12.25, 15.30 Т/С «ВКУС ГРАНАТА»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
16.45 «СМЕЯТЬСЯ РАЗРЕШАЕТСЯ»

19.00 Х/Ф «УЛЫБНИСЬ, КОГДА ПЛАЧУТ ЗВЕЗДЫ»
21.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
22.05 Х/Ф «ДУЭЛЬ»
00.00 «СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОН-ДЕНТ»
01.00 «ГЕННАДИЙ ХАЗАНОВ. ПОВТОРЕ-НИЕ ПРОЙДЕННОГО»
01.30 Х/Ф «ЧЕРНАЯ СМЕРТЬ»

КУЛЬТУРА

07.30 ЕВРОНЬЮС
11.05 «ОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ С ЭДУАРДОМ ЭФИРОВЫМ»
11.35 Х/Ф «МОНЕТА»
13.05 «ЛЕГЕНДЫ МИРОВОГО КИНО»
13.35 М/Ф «ВЕДЬМИНА СЛУЖБА ДОСТАВ-КИ», «ЖИЛИ-БЫЛИ»
15.20, 02.55 Д/Ф «ВЕЛИКОЕ ТАЯНИЕ ЛЬДОВ»
16.15 «ЧТО ДЕЛАТЬ?»
17.00 «ЖИЗНЬ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫХ ИДЕЙ»
17.30 ОПЕРА «БОГЕМА»
19.25 Д/Ф «АЛЕКСАНДР СТОЛПЕР»
20.05 Х/Ф «НЕПОВТОРИМАЯ ВЕСНА»
21.35 «ТЕАТР НАЦИЙ». ЦЕРЕМОНИЯ ОТ-КРЫТИЯ
23.00 «КОНТЕКСТ»
23.40 Х/Ф «КАЖДЫЙ ЗА СЕБЯ, А БОГ ПРО-ТИВ ВСЕХ»
01.45 «ДЖЕМ» С ДАНИИЛОМ КРАМЕ-РОМ
03.50 Д/Ф «АНТУАН ЛОРАН ЛАВУАЗЬЕ»

АРИГ УС

07.55 КАК ГОВОРIT ДЖИНДЖЕР
08.30 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»
08.55 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ». НОВО-СТИ ШОПИНГА И РАЗВЛЕЧЕНИЙ. ПОГОДА
09.20 МУНГЭН СЭРГЭ. ПОГОДА
09.45 СКАМЕЙКА
10.00 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ» С АЛЕВАНТУЕВЫМ.(ПОВТОР ОТ 17.09)ПОГОДА
11.00 «ТОЧКА ЗРЕНИЯ»
11.30 БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ!

11.50 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ». ПОГОДА
12.00 «СУПЕРИНТУИЦИЯ»
13.00 «КУДА ПРОПАДАЮТ ДЕВУШКИ»
14.00 «ЗОЛУШКА.ПЕРЕЗАГРУЗКА»
14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
15.00, 19.55 «МУЛЬТИК-ЛАНЧ»
15.05 Т/С «ИНТЕРНЫ»
16.15 Х/Ф «ГАРРИ ПОТЕР И ТАЙНАЯ КОМ-НАТА»
19.30 ВСЯ БУРЯТИЯ. ПОГОДА
20.00 Х/Ф «10 000 ЛЕТ ДО Н.Э.»
22.00 «КОМЕДИ КЛАБ» ЛУЧШЕЕ. ПОГО-ДА
23.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
00.00 «ДОМ-2. ПОСЛЕ ЗАКАТА». ПОГО-ДА
00.30 Х/Ф «ДЖЕЙСОН Х»

ТИВИКОМ

06.30, 08.25, 09.25, 10.25, 11.25, 17.25, 18.25, 19.25, 20.25, 22.50, 00.25 «ЗУРХАЙ»
06.35, 10.30 «ВКУСНО»
07.05 Д/Ф «ЧЕЛОВЕК И ВРЕМЯ»
07.50, 22.55 «ГОРОДСКИЕ ИСТОРИИ»
08.00 «РАДАР-СПОРТ»
08.30 М/Ф
09.00 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ СЕКРЕТНЫХ АГЕНТОВ»
09.30 Х/Ф «ГОРОДА МИРА»
10.00 «ХИТ-ПАРАД ИНТЕРЬЕРОВ»
11.00 Х/Ф «МАЛЬЧИШНИК»
13.00 Т/С «АНТИМАФИЯ»
16.40 «ВАШЕ ПРАВО»
17.00 Х/Ф «ОТКРЫТЫЙ ПРОСТОР»
19.30 Д/Ф «ТАЙНЫ ВЕКА»
20.30 Х/Ф «ТОТ САМЫЙ МЮНХГАУЗЕН»
23.00 Д/Ф «ДОРОЖНЫЕ ВОИНЫ»
00.00 «НОЧНОЙ КАНАЛ» НА ТИВИКОМЕ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.05, 08.00, 08.30, 08.50, 11.05 ПО-ГОДА
06.00 Т/С «ДЮВАЛЬ И МОРЕТТИ»
08.00 М/Ф «ТО ТАКОЕ ХОРОШО И ЧТО

ТАКОЕ ПЛОХО»
08.10 «ВОЛШЕБНОЕ ДИНОУТРО»
08.30, 16.00 ПО СЕКРЕТУ НА СТС-БАЙКАЛ
09.00 «САМЫЙ УМНЫЙ»
10.45, 15.15 «ЕРАЛАШ»
11.00 «ГАЛИЛЕО»
12.00 «СНИМИТЕ ЭТО НЕМЕДЛЕННО!»
13.00 «СВЕШЬТЕ ЭТО НЕМЕДЛЕННО!»
13.30 Х/Ф «БЭЙБ»
16.30 6 КАДРОВ
18.30 Х/Ф «ИЛЬЯ МУРОМЕЦ И СОЛОВЕЙ-РАЗБОЙНИК»
20.00 «НЕРЕАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ»
21.00 Х/Ф «101 ДАЛМАТИНЕЦ»
22.55 Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ»
23.25 «АЛЬФА-ШОУ 4D» В ПОДАРОК МОСКВЕ
23.55 Х/Ф «СВАДЕБНАЯ ВЕЧЕРИНКА»
01.40 Х/Ф «ПРОСТОЕ ЖЕЛАНИЕ»
03.25 «Т/С «РАНЕТИ»
05.20 М/С «ПИТЕР ПЭН И ПИРАТЫ»

НТВ

06.50 М/Ф «НУ, ПОГОДИ!»
07.00 Т/С «ДЕВЯТЫЙ ОТДЕЛ»
09.00, 11.00, 14.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
09.15 «РУССКОЕ ЛОТО»
09.45 «ИХ НРАВЫ»
10.25 «ЕДИМ ДОМА»
11.20 «ПЕРВАЯ ПЕРЕДАЧА»
11.55 «РАЗВОД ПО-РУССКИ»
13.00 «ДАЧНЫЙ ОТВЕТ»
14.20 Т/С «АДВОКАТ»
16.05 «СВОЯ ИГРА»
17.20 «СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ»
18.20 «И СНОВА ЗДРАВСТВУЙТЕ!»
19.20 ОБЗОР. «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИС-ШЕСТВИЕ». ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ
20.00 «СЕГОДНЯ. ИТОГОВАЯ ПРОГРАМ-МА» С КИРИЛЛОМ ПОЗДНЯКОВЫМ
21.00 «ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
21.50 «ЦЕНТРАЛЬНОЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ»
23.00 «ТАЙНЫЙ ШОУ-БИЗНЕС: АЛЛА, ДАЙ МИЛЛИОН!»
23.55 «НТВШНИКИ»
01.00 Х/Ф «НАЗАД В БУДУЩЕЕ»

03.25 «ГЛАВНАЯ ДОРОГА»
03.55 Т/С «БРАЧНЫЙ КОНТРАКТ»
05.55 «АЛТАРЬ ПОБЕДЫ»

5 КАНАЛ

07.00 Д/С «1066-Й ГОД»
08.00, 05.40 Д/Ф «КОМЕТЫ: ПРЕДВЕСТНИ-КИ»
09.00 М/Ф «СЕРЫЙ ВОЛК И КРАСНАЯ ШАПОЧКА»
09.25 Х/Ф «САДКО»
11.00 «СЕЙЧАС»
11.10 «ИСТОРИИ ИЗ БУДУЩЕГО» С МИ-ХАИЛОМ КОВАЛЬЧУКОМ
12.00 «В НАШУ ГАВАНЬ ЗАХОДИЛИ КО-РАБЛИ...»
13.00 Х/Ф «МОРОЗКО»
14.40 Х/Ф «ВА-БАНК»
16.40 Х/Ф «ВА-БАНК-2. ОТВЕТНЫЙ УДАР»
18.30, 02.15 МЕСТО ПРОИСШЕСТВИЯ. О ГЛАВНОМ
19.30 «ГЛАВНОЕ»
20.30 Т/С «ГРУППА ЗЕТА»
00.05 Х/Ф «НЕБЕСНЫЙ КАПИТАН И МИР БУДУЩЕГО»
03.15 Х/Ф «АЛМАЗЫ ШАХА»

ДТВ

06.05 Х/Ф «ДЖОКЕР»
08.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
08.30 М/Ф
09.30 Х/Ф «ОПАСНО ДЛЯ ЖИЗНИ!»
11.30, 12.30 Т/С «УЧАСТКОВАЯ»
13.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
14.30, 15.30 Х/Ф «ЛЮБОВЬ ПОД ГРИФОМ «СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО»-3»
16.30, 03.45 Х/Ф «КАВКАЗСКАЯ РУЛЕТ-КА»
18.30, 19.20, 20.15, 21.10, 22.05, 23.00 «24»
23.55 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
00.55 Т/С «АНАТОМИЯ СМЕРТИ»
01.55 Х/Ф «ХАНЖЕСТВО»
05.30 «УЛЕТНОЕ ВИДЕО ПО-РУССКИ»

Улаан-Үдэ хотын 345 жэлэй ойе угтуулан

ҮНДЭ НЭН СОЁЛОО ҮРГЭЭЛ, ДЭМЖЭЭЛ!

Буряад Республикадамнай мүнөө үедэ олонийтын үүргэтэй 35 үндэһэн-соёлой түбүүд, нэгэдэлнүүд, эблэлнүүд тоологдоно.

Түрэл республикынгаа хайндэрэй үедэ – 350 жэлэй ойн баярта найрнуудта энэ зундаа тэдэнэр эдэбхитэй хабаадажа, уран бэлигээ гэршэлээ, олон тоото выставкэнүүдтэ, концертнүүдтэ, Хани барисаанай шэнэ байшангай нээлгэдэ баяр баясхалангаа мэдүүлээ. Хани ба-

рисаанай жэлдэ – байгша ондо Еврейнуудэй общинна түб, «Над-жея» гэхэн полягуудай, «Арун» гэхэн оротоной, татаарнуудай эблэлнүүд, азербайджануудай, солонгос зонной түбүүд, бусад үндэһэн яхатан эдэбхитэй ажаллажа байна. Түрэл хэлээ, ёһо заншалаа хүгжөөх, эб найрамдал, хани барисаа батадхаха үүргэтэй түбүүдэй урагшаа ханаатай хүтэлбэрлэгшэд түүхэтэ Эхэ оронтоёо харилсаа холбоотойгоор ажаллана, хонин номууды барлан гаргана, олон концерт, үдэшнүүды эмхидхэнэ. Жэшээнь, еврейнуудэй түбэй дарганарай үүсхэлээр «Рош-хашана» (Шэнэ жэл), «Хануха» (Гэрлэй хайндэр), «Пурим» (Хүхюүтэй хайндэр) үнгэргэгдэнэ. Декабрь нарада байгуулагдахаар 20 жэлэйнгээ ойе угтахаа байһан «Арун» гэхэн оротоной үндэһэн соёлой

түбэйхидэй «Гулувун» ансамбль оротон хэлэн дээрэ «агаарай дол-гёор» гарадаг «Биракан» гэхэн радиопрограмма, «Улгур» гэхэн теле-дамжуулга олондо мэдээжэ болонхой. «Россингаа олон хото, тосхонуудтай харилсаа холбоотойбди. Оло дахин Хитадай Эвенкийн хушуун айлшалаабди, уран бэлигээ харуулаабди. Хани барисаанай хамтын гоё байшантай болоһондоо баяртайбди», - гэжэ «Арунай» бэрхэ дарга Мария Бодоуловна Бадмаева хэлээ нэн.

Харин азербайджануудай үндэһэн соёлой түбэй бүридэлдэ ороһон зон жэл бүри «Новруз-байрам» гэхэн хайндэрөө ехэ зохидоор эмхидхэдэг юм. Түрэл хэлээ, түүхээ үзэхэ зорилготойгоор Улаан-Үдынгөө 49-дэхи хургуулида хүүгэдэйнгөө амаралтын хургуули байгуулһан байна.

Азербайджанһаань ерэхэн айлшад, артистууд хайндэрнүүдынь шэмгэлдэг, ходоол хабаададаг юм. Немец үндэһэн яхатанай түбтэ ёһо заншалаарнь Шэнэ жэлээ, Рождествогоо тэмдэглэдэг болонхой. «Немцы в Бурятии» гэхэн хонин номойнь презентациин үдэшэ эмхидхэгдэһэн байна.

Улаан-Үдэ хотынгоо 65-дахи хургуулида анхан немецүүдэй амаралтын хургуули хүдэлдэг байгаа. Эндэ бэлигтэй багша Тамара Владимировна Сахирова үхибүүдтэй амжалтатай хүдэлөө, немец хэлэ заагаа.

Хитадһаа нютагаа бусаһан Шэнэхээний буряадууд республикыннай хүдөө ажыхын, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ оролдотой ажаллана. Жэшээнь, Хэ-жэнгын, Хориин, Мухар-Шэбэрэй,

бусад аймагуудта мал хараха, хони үдхэхэ хүдэлмэридэ хайн жэшээ харуулна гэжэ тэмдэглэхээр. Ахын аймагай хоёд үндэһэтэнэй угайнгаа бэлиг хэргээжэ байһаниинь хайшаалтай.

Улаан-Үдэ хотынгоо 345 жэлэй ойн баярай хамтын жагсаалда, карнавалда, үдэшнүүдтэ, уран гартанай выставкэнүүдтэ, үндэһэн эдэе хоолой харалгада эдэбхитэйгээр хабаадахаа байһан республикыннай олон тоото үндэһэн соёлой түбүүдэй дарганарта, талаан бэлигтэй зондоо эбтэй эетэй ажагуухые, элүүр энхэ, энхэ амгалан, тайбан байхынь хүсэе! Түрэл, хайхан хотынгоо 345 жэлэй ойн баяраар, хүндэтэ уншагшад, айлшад, нүхэд, хүндэтэ улаан-үдэнхид!

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

ХҮБСЭГЭЛ АЙМАГ ХҮГТЭЙ УГТАА

Бүхэдэлхэйн харилсаан: буряад-монголнуудай хуби заяан

Һүүлэй гурбан жэлдэ Монгол ороной «Буряад судлал» гэхэн нийтын академийн эрдэмтэдтэй, багшанартай нягта холбоотойгоор ажаллажа эхилһэн БГУ-гай НГИ-гэй буряад хэлэнэй болон литературын кафедраниудай хүтэлбэрлэхы үүргэтэй багшанар, мүн тиихэдэ Улаан-Үдын 3-дахи гуманитарна гимназийн түрэл хэлээ заадаг багша уһанай урасхалдал уян сэбэр, тунгалаг, хайхан хэлээ, ёһо заншалаа, соёл, түүхээ хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө бодото хубитаяа оруулжа байна.

Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, Россидаа, харин ороноудта мэдээжэ болоһон университетэй Национальна гуманитарна институтудай хэлэ бэшгэй эрдэмэй кандидатууд – буряад хэлэнэй кафедрые даагша, Росийн нийтэ эрдэм һуралсалай хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ Валентина

Дугаровна Патаева, буряад литературын кафедрые даагша Лариса Цымжитовна Халхарова, нэрлэгдэгшэ гимназийн буряад хэлэнэй багша, Росийн нийтэ эрдэм һуралсалай хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ Бадма-Ханда Батоцыреновна Пурбуева гэгшэд болоно.

«Буряад судлал» гэхэн академийн багшанартай сүг хүдэлжэ, Монголд буряад зоной ажагуудай аймагуудаар ябажа, ажагуудалтайнь, түүхэ, соёлтойнь, илан-гаяа эрдэм һуралсалайнь байдалтай танилсаһан, эрдэм шэнжэлэлгын ажал ябуулһан байха юм. Эдэе хоолой дээжэ болохо суута сайн займ ороноудай нэгэн болохо молор хайхан Монгол ороноор бэлигтэй багшанарай аяншалһан, алдар суута Байгалайманай анда нуур болохо Хүбсэгэлээр ябаһан тухайгаа һонёр хөөрхынь уншагшадангаа һонорто дамжуулахманай.

Ажалнай аша үрэтэй

- Лариса Цымжитовна, Монгол орондо байгуулагдаһан «Буряад судлал» академитэй эрдэм шэнжэлэлгын хамтын ямар ажал ябуулагданаб, уншагшадтамай, багшанартамнай хөөржэ үгыт.

- Монголоой «Буряад судлал» гэхэн нийтэ академитэй 2008 онһоо хэлсээ баталжа, Чойбалсан хотодо болоһон түрүүшын ехэ хуралда хабаадаһан байнабди. Эндэ эрдэм шэнжэлэлгын ажал ябуулаабди. 2009 ондо хамтын аяншалгада ябажа, Дорнодой, Хэнтэйнь аймагуудай буряад зоной ямар ажагууһые 2 бүлэг болон хубааран, хоёр аймагуудаар шэнжэлгэ хээбди. Жэл бүри энэ хуралдай дүнгөөр «Буряад судлал» гэхэн суглуулбари барлан тэндэ гаргадаг юм. Эдэ аймагуудта Ага, Хори, Хэжэнгэ, Яруунаһаа гараһан зон ажагууна. Харин 2010 ондо «Алтарганы» хайндэртэ зориулагдаһан эрдэм-шэнжэлэлгын хурал Монголойнгоо академийн багшанартай хамта үнгэргөөбди. Манай Буряадта үнгэргэгдэһэн конференцинүүдтэ эдэбхитэй хабаадаһан Одмандах, Чинзориг,

Галсан, Оюунцэцэг – бэлигтэй багшанар, хүтэлбэрлэгшэдтэй ехэ нүхэсэнхэйбди, ажалаа хамта бээлүүлнэбди.

Байгша ондо Монголоой баруун нютагуудаар – Хүбсэгэлэй, Булганай аймагуудаар августын эхээр айлшалжа, Захааминһаа, Түнхэнһөө гарбалтай 6 мянган буряадууд ажагуудаг, халха хэлтэй болобошье, буряад хубсаһаа, аялга дуугаа мартаагүй, гушаад онуудай хүндэ хүшэр хашалган хамалгание дабажа гаталаа гэжэ мэдэжэ абаабди.

Түүхэ, удхаяа хайн мэдэхэ Галбаабдраа ламатай, 103 наһатай, Санага тоонтотой байһан Дунгаа гүшэн эжытэйн хонин юумэ хөөрэлдэжэ баясабди. Арадайнгаа ёһо заншал, хайндэрнүүды хайн мэдэхэ эдэ зоной, бусад эрдэм мэдэсэтэй хүнүүдэй ашаар нютаг бүхэндэ түүхын музейнүүд баян жасатай болоһон байна. Булган, Хүбсэгэл, Хатгал, Мүрэн (Сагаан үүр, Тэ-шэг хүрээ шаддагүйбди) нютагуудаар аяншалаабди. Монголоой дээдэ хургуулинууд, хубин дээдэ хургуулинууд тэндэ олон. Про-

фессор Аюрын Самбуу багшатай харилсаатайбди. Монгол, япон харилсаан тухай бүхэдэлхэйн монголнуудай X конгрессэй семинарта (хуралда) Валентина Дугаровнатаа хабаадабди, монгол хэлэн дээрэ элдхэлээ уншаабди.

Энэ хубин дээдэ хургуулине Токиоһоо ерэхэн түүхэ, экологиин талаар ехэ мэргэжэлтэ Махи-кара Соичи бэрхээр ударидана. Англи хэлтэй адли эндэ япон хэлэ судална. Харин Японой эрдэмтэд монголнуудай түүхээр, хэлээр һонирходог байна. Үбэр Монголноо гараһан, мүнөө Япондо амжалтатай ажалладаг монгол эрдэмтэ Түгсөө багша – Куробито Токусю (японоороо нэрэтэй) хубин хургуулиин ажалда туһална. Онсолбол, хубин хургуулинууд баян хүгжэлтэтэй байна, семинарайманай үедэ фото-зурагуудтай газетэнүүд саг соогоо гаргаад байна.

- Бадма-Ханда Батоцыреновна, үшөө хонин юу хараабта, Таанар Монголоой хургуулиин байдал, эрдэм һуралсал ямар хүгжэжэ байна гэхэн шэнжэлэл, тобшолол хээбта?

- Монголоой гүрэнэй эрдэм һуралсал хайн хүгжэжэ байна гэхэ байнаб. Жэшээ болгон, Дорнодойшье, Хэнтэйньшье, Хүбсэгэлэйшье аймагта хургуули бүхэн мүнөө үсын ёһо гурмаар баригдаһан, гүрэнэй талаһаа ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. Мүнөө хургуулинууд 1-дэхи классһаа (анги) 12-дохи класс хүрэтэр үзэдэг боложо, шэнэ хубилалтанууд оруулагдаа. Гэр-тэхиинийн хүүгэдөө хургуулида хургаха гэжэ оролдодог, олон хэлэндэ хургаха гэжэ шармайдаг гэжэ элирбэ. Харин залуушуу-лын харин ороноудта хурадаг байна. Манай олон танилнууд

эрдэм шэнжэлгэ хээжэ, диссертаци хамгаалха гэжэ оролддоно гэжэ сэгнэбэбди. Харин буряадууд хургуулинуудтаа буряад хэлээ үзэдэгшьегүй наа, гэртээ хайнаар хөөрэлдэдэг, буряад дуугаа сээжэ мэдэдэг, ёһо заншалаа сахидаг байна гэжэ хараабди, шагна-бабди.

Байгал далайманай анда нуур гүүлүүлдэг Монголоой суута Хүбсэгэл далай бидэ хүрөөбди. Монголоой дайда үргэн, гоё хайхан байна. Хүбсэгэлэй аймаг элбэг уһа голтой, ой модотой, тала дайдадай нютаг юм. Эндэ дайда талаарнь хони ямаад, тэмээнүүд, мал олоороо бэлшэжэ ябана. «Юбкэтэй» мал гүүлэдэг

эдэе хоолой дээжэһээ амтархан хүртөөбди, харилсаа холбоогоо бэхижүүлээбди.

Лариса Цымжитовна үргэлжлүүлнэ:

- Монголоой телевиде-неэр түрүүн аяншалгаяа хөөрөөбди. Паяар ЮНЕСКО-гоор һомологдоһон мүнгөөр, зоёогдоһон программын ёһоор үсөөн арадуудай, тэрэ тоодо буряадуудай ажагуудалда, хэлэ бэшгэ-тэ, соёл түүхэдэ зориулагдаһан 10 минутын туршада үдэр бүри дамжуулга үнгэргэгдэдэг боло-хонь. Ехэ эрдэм мэдэсэтэй баг-ша, буряад хубсаһа гоёор оёдог Оюунцэцэг эндэ хабаадахаар уригданхай.

Гэндэндарма ахатан тэг дундань

һарлагууды хаража хүхээбди. Хүбсэгэлэй уһан тунгалаг сэбэр, арюун байна, юуб гэхэдэ, монголнууд ехэ лусадта шүтэдэг хадаа уһаа бузарлахагүй гэжэ оролдоно. Тойроод хари гүрэнүүдэй, нэрлэбэл, американ, солонгос, немец яхатан, хизаар ороноо шэнжэлэгшэд аяншалхаяа иишээ ерэнэ. Хүбсэгэлэй аймагай түб болохо Мүрэн дээрэ Гэндэндарма гэхэн, Захааминай аймагһаа гарбалтай, бэрхэ хүн «Сэлэнгэ Хөвсөгөл компан» гэхэн нютагтаа ургада ногоогоор сай үйлдэбэрилдэг, тиин бөөрин, эльгэнэй, зүрхэнэй, шуһанай даралтын, элдэб үбшэн сараха үүргэтэй сай гаргана. Үнэхөөрөө, Монгол оромнай Сайн замтай Россиемнай холбоһон ехэ гүрэн болоно бшуу. Харин Санагаһаа гараһан Галбаабдраа эмшэ лама бурханай олон ном судалһан хадаа хүн зоной хэрэг бүтээлгэдэ туһална, арадай эмшэлэлгын хэдэн номууды хэблэжэ гаргаһан габыятай, эдэбхитэй ажал ябуулдаг хүн гэжэ ойлгобобди. Урданай буряадуудай угай мэргэжэл, эд зөөри, музейнүүдээр хараабди,

2011 ондо Дорнодой аймагта буряад хургуули нээгдэхэн гэжэ баясаабди. Тэндэ хураһан үхибүүд БГУ-дамнай ерээ саа-шаа хураха юм. Бидэ гурбан «Буряад судлал» гэхэн академийн гэшүүд болоһондоо баһал баяртайбди. Дорнодойнгоо уни-верситетэй 20 жэлэй ойн баярта байгша оной октябрь соо бидэниие уриһандань, маанэды хайнаар угтажа абаһандань ректор М.Одмандахта, гүйсэдхэхы ди-ректор Б.Чинзоригто, А. Самбуу багшада, Л.Оюунцэцэг багшада бүхы буряад зоноо үргэжэ, дэм-жэжэ байһан мүнөөнэй президент С. Бэлигсайханда, «Алтаргана» дэлгэрүүлһэн Монголоой арадай артист Д.Жаргалсайханда баяр баясхалангаа мэдүүлнэбди. Эбтэй эетэйгээр түрэл хэлээ, соёл занша-лаа мандуулжа, шэнжэлэлгын ажал хаа хаанагүй нэбгэрүүлжэ, залуушуудтаа, хурагшадтаа хайнаар заажа, буряад нэрээ дээрэ үргэжэ ябахамнай болтогой!

- Болтогой!

Бэлигма ОРБОДОЕВА энэ хуудһаа бэлдэбэ.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГАЙ ХУНДА-ХУДАНАЙ сомон манай тоонто Тураасгай хуурин мүнөө үгы юм. Сэбэр, хүйтэн унагай, тон гүнзэги ганса худагнай байн-байн унагай боложо, зон зобонон даа. «Бүзарлагдаа» - гээд, наһатай зон хэлсэдэг бэлэй. Энэмнай табяад онуудай эхин. Уһанда хашагдажа, нилээдгүйгөөр зүдэрөөбди. Хойноһоо, Тураасгайн булагһаа, моритэргээр уһаа асархаш. Үбэлдөө баруун Тоором нуурай, аяр урда байһан Худан голой мұльһэ шарга дээрээ тээжэ ерэдэг хэмди. Иигэжэ нилээдгүйгөөр зобоходоо, нюта-гаархидни зүүн тээ Худан голой эрье дахан түбхинэн Могосохон хуурин руу нүүжэ ношорһон юм.

Олон жэлнүүд ябаһоол даа. Нэгэтэ зунай намжаа үдэр үүри Намжил-Доржо Жамьяновтай багадаа санаар холжордог байһан зүүн хадынгаа оройдон гараа агша хэмди. Тэндэһээ баруулжаа хаймадан хаража байхадамни, гэгтэ нүдэндэмни үгы хууринайм гэрнүүд хэргэн харагдажа байгаан!

Пууринайм баруун тээгүүр байдаг Хара-Нарһанһаа наана поскоодой урда хуудог бүхэтэр ганса нарһанай наада тээ добын бооридо Дамдинай Жамсаранай гэр харааб. Тэдэнэй наанань Занхартанай хотон - ехэ хорёо, 3-4 гэрнүүд. Наанань зэргэлээд, Дагба хүбүүнэйн бууса. Дагба Дамдинжапов ехэ дайнһаа бусаагүй. Ехэ басаганинь - Галина Дагбаевна - манай бэри. Нүхэрэнь, минии дүү хүбүүн Жигмит-Доржо, олон жэл болоо, залуугаар наһа барашоо юм. Тээд бэрхэ угай хэн хойноо Галы хэды ядалдаашы бол, 6 үхибүүдтэ дээдэ хургуули абхуулаад, айл бүлэ болгоод, өөрөө багша ябаһанаа, наһанай амаралтада гараад, Могосохон нютагтаа хуудог.

ЗАНХАР /СААРНАН ДЭЭРЭ ДАМДИНЖАБ/ абгы би хайн мэдэхэ нэм. Тэрэ сарюун шэг шарайтай, хёрхо, хурса харасатай, бууралтан нахалаа жэгдээр эмэринхэй, үндэр, саб гэмтэ сомор бээтэй хүн бэлэй. Интеллигентнэ зан абаритай хэн хаш. Юундэб гэхэдэ, хайхан хара шляпа үмдэнхэй, нүдэндөө нарихан шара түмэр хүрээтэй шэл зүүһэн /пенсне байжа болоо/, сагаан самса, хүрин костюм, сабхи үмдэнхэн, баруун гартаа магазинай зохидхон тулгуур тулаһан хүн хуурин соогуур ябажа байдаг хэн.

Хара хубияа хаажа шадаха, яһала эрдэмтэй, ород, буряад бэшэг тордихогүйгөөр уншажа, бэшэжэ шадаха хүн гэжэ нютагаархидамни хэлсэдэг зүйтэй байгаа хаш. Тиймэ хадаа, 1920-ёод онуудар Худан, Хэжэнгэ, Хёлго шадар теократ үзэлтэн болохо балагадуудай хүйдхэлтэ хэрэгээ хүсэд ябуулжа байһан хүйхэр сагта Занхар абга Хэжэнгын хушуунай ревкомой түрүүлэгшэ ябаһан хүн байгаа. Пүүлдэнь, 1926 ондо, тэрэл Хушуунай гүйсэдкомой түрүүлэгшын шалгалтын комиссией толгойлһон байха юм.

Хүгшэнийн набтаршаг, хүнгэн бээтэй, дуу гарамгай, хүндэмүүшэ эхэнэр хэн гээд мүнөө хананаб.

«Буряад үнэн» сониной 90 жэлэй ойдо

ҮНЭН БЭЛИГТЭЙ, ҮНДЭР ЗАЯАТАЙ

Арадай үнэн сэхэ хүбүүн, ниитын ба гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша, Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Советэй депутатаар хэдэн болзорто хунгагдагша, Министр, уран зохёолшо, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, СССР-эй Журналистнуудай

холбооной гэшүүн, «Буряад үнэн» сониной редактор, Буряад соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ ДАМДИНЖАПОВ Цырен-Доржо Жанабадраевичай түрэхөөр 100 жэлэй ой 2011 оной сентябрийн 14-дэ гүйсэхэнь.

Нэрэнь мартагдаа. Мүнөө аша, зээ-нэрыншы «Хүндий» гэхэһээ бэшэ ондоо нэрэ ханадаггүй. «Занхарай хүгшэн, хөөрхы, хорин хоёр хээли болоһон юм гээбы. Үхибүүдын тогтодоггүй, нарайгаар ябашадаг байгаа. Үлжэ, томо болоходонь, Занхар хүүгэдэ хургуулитай болгохы ехээр оролдодог хүн байгаа юм, хөөрхы», - гэжэ минии нагаса эжы Сэрэнэй Цырма хүгшэнэй үгэлжэ хуудагы мүнөө хананаб.

Минии мэдэхын ехэ басаганинь, Жэгжэдамаа, бүри гушаад онуудаар эмшэнэй хургуули дүүргээд, Хойто-Байгалай аймагта олон жэлдэ хүдэлөө. Дайнай үедэ эвенк нүхэртээ Тураасгайдаа ойро зуура байхадаа, нютагай зондо ехэ туһа хэһэн юм. Николай нүхэрэнь бэрхэл ангуушан бэлэй. Тэрэ поскоодой урдахы бүхэтэр ганса нарһанай доро хураад, Худанай урда бээдэ байдаг Сагаан Нуурай налхи соогуур үдэрөө үнгэргэһэн галуудай үдэшлэн тээ хойто полинуудта нийдэжэ ошохынь угтадаг байгаа. Галууд дээрүүнь гараал гүбэ. Ошохо бүрээ 5-6 галуу асарна гэлсэгшэ хэн. Зунинь үбһэшдөөр Халыарта, Хохюуртын хүбшын сабшалангууд-

уран зохёол. Энэ хүшэр ажалда дүшэ гараһан хойноо шунажа ороһон байна. Тээдшы энээнһээ урда уран зохёолдо шийдэжэ орохо заб сүлөөшье байгаагүйл даа. Гүрэн түрын элдэб ехэ ба харюусалгатай ажал хамаг сагынь «эдидэг» хаабза. Гэбэшье, уран зохёолдо шэлжэн орохо бэлдхэлэй ехэ ажал залуу наһанһаа хэжэл ябаа, сээжын нэгэ булан соо энэ хэрэг ходо ябадаг байһан гээл даа. Тээдшы «Бурят-Монголой комсомолец» газетдэ хүдэлөө. Комвуз дүүргээ. Буряадай суута гигант паровоз-вагон заһабарилха заводой түлэг барилгын үедэ комсомольско организациин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэнийн байгаа.

Пүүлдэ «Буряад-Монголой үнэн» газетын таһагы даагшаар ажаллаа ха юм. Зохёол бэшэхэ талаар үндэһэ хуурын эдэл жэлнүүдтэ эхэжэ бүрилдэһэн байхал даа. Тээдшы ажабайдалай «халуун шулууе долёһон» хойноо хожомшог уран зохёолдо шэлжэн ороходо, үнэндөө муу бэшэ юм аабза.

1954 ондо «Ажал тухай үгэ» гэжэ расказуудайн, повестиин ном барлагдажа гараа. Эндэһээ эхилээд лэ, ажалай забһарта эсэхэ-сусахы мэдэнгүйгөөр ажаллаһанай хүсөөр лэ арбан хоёр ном хэлүүлһэн уран зохёолшо.

Городой Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжаар оршодог ехэ байһан соо хуудог байхадань, би ходо ябадаг байһан хүм. Урдахы ехэ таһалга соо баруун ехэ сонхын наана байһан томо столой хойно ахатан мантай-жал хууха даа. Стол дээрүүнь - элдэб номууд, журналууд, саарһа гуурһан - сагаан далай. Понирхохо, хурагшалха. Хоёрлэдхэбди даа.

Зай, Будалан, сайгаа бэлдэл даа. Лыгжимынгээ хүбүүнээр нютагайнгаа буурал үбгэдтэ сэргэм үргэхэмнай, - гээд лэ, хамгандаа хандаха.

Хожомшог даа, баһа нэгэ ерэхэдэмни, баһал столойног саана хуугаа юм. «Дүүгэй ами наһан» гэгһэн повесть эхилээд байгаа. Энэ номойног урда, ямар сагта, ямар үйлэ хэрэгүүдэй болоһон тухай хураангыгаар хөөрөжэ үгөө агша хэн. Пүүлдэнь, 1975 ондо, энэ номойн барлагдажал хая гараад байхада, номой магазинһаа абажа, ехэтэ һонирхон уншаһан гээшэб. 1977 ондо «Нүхэд тухай дурдалга» гэжэ шэнэ номын гараа хэн. Үбгэн Хоца, Жамсо Тумунов, Аполлон Шадас тухай дулаахан турсалга ямараар оролдожо бэшээ гээшэ хэм. Тэдэнэрэй хүн бээын шанарнууд, зан абари, зохёохы ажалдаа ямараар хандадаг байһан тухай уран хурсаар зуралһан лэ даа.

Номуудын уншаад байхадаа, уран зохёолшын нэгэ онсо шанары яаха аргагүй обёорһонби. Хурса хэлэн, хурдан бодол, томоотой үгэ хүүр бултан би байгаа. Зүгөөр онсо шанарын юуб гэхэдэ, арадай фольклор гэхэ гү, али онһон, хошоо үгэнүүдэй баялиг аргагүй ехээр мэдэхэ хүн байһан. Энэ зохёолын шэмэ шүүһэтэй, уншахада тоһодоһон шэнги ульгам болгоо.

Табяад онуудай эхин дээрэ Буряадай Уран зохёолшодой холбооной харюусалгата секретариин тушаалда томилогдоод байхадаа, ном бэшэхын хажуугаар эмхидхэлэй ехэ ажал ябуулһан гээшэ. Жээлхэдэ, 1950 ондо Москвада Буряад-Монголой уран зохёолой долоон хоногой үнгэргэгдэхын урда хэдэн дахин нийслэл хото руу

ошожо, олон шухала асуудалнууды шийдхэн байгаа юм. Тийхэ үедөө Александр Фадеевтэй, Николай Тихоновтэй, Константин Симоновтэй танил тала, дүтэ нүхэд шэнги болоһон. Азербайджан суута поэт Самед Вургунтай, уран зохёолшо Мирза Ибрагимовтай анда нүхэд болоо, урталынь хүндэтэй дээрэ абажа, Каспийн далай дэргэдэхи республика айлшаар ошоһон байха. Албан хэрэгээрээ Хальмаг, Яхад ороноудар ябахадаа, тэндэхи уран зохёолшодтой нэхэлтэй нүхэд болоһонийн гайхалтай бэшэ ааб даа. Тиймэһээ Цырен-Доржо Жанабадраевичай туужануудай ород, узбек, яхад, тува, монгол хэлнүүд дээрэ оршуулагдаһан ушар ойлгосотой.

ХҮНДЭТЭ АХАТАМНАЙ 1911 ОНОЙ СЕНТЯБРИ-ИН 14-дэ Худан голой урда бээдэ Хара Шугы гэжэ нютагта түрөө юм /дайнай үедэ минии бухал шэрэжэ ябахада, Жэбхээһэн горхойной хойто эрьедэ нэгэ хахад гэр хуудог юм хэн. Пүри хаядаг Цыренжабай Ваанхи ахайхан: «Энэ бол Занхартанай буу-сын үлэгдэл гэшэ», - гэжэ хэлһынь наһадагби/. Манай эхэһээ нэгэ наһаар аха юм хэн. Занхартанһаа холо бэшэ минии нагаса абынхи хуудог хэн ха. Тэрэ баруун урда, холохоно, Бухатын нуурай баруун хойно нэмжидэг сабшалан мүнөөшье «Мүнхын хорёо» гэлсүүлдэг.

Цырен-Доржо манай эхэ хоёр багадаа энэ Бухатын талаар хонидоо адуулһан, наадажа ехэ болоһон хоёр байгаа. Нютагаа ерэхэдэ, заабол манайда ородог бэлэй. 1947 оной хабар Дунда-Худанай округһоо Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Советэй депутатаар хунгагдаад байхадаа, Цырен-Доржо Жанабадраевич нютагайнгаа үетэн нүхэдөө бултын суглуулжа, манайда сайлалга хэһынь хайн хананаб. Үлэн хоохон, гайтайхан хабар хэн даа, мартахаар бэшэ.

Энэ Цырен-Доржо багадаа намдаа дийлэшдэг юм хэн, - гээд, манай эжы Лыгжима Аюшеевна Батомункуева энэдэг бэлэй. - Уужам даа, хайхан сэдхэлтэй хүн байхал даа. Ехэл ноён ябана гээшэ.

Эжымнай хэлһэн үнэн даа. Зохёохы табисууртай, ухаан һонор хүн гэшэ багадаа шадлаар хэбэрээшэ, нойтон мунса, шэнэһэн муни-ха бэшэ байдаг шуу. Зүгөөр бээ хүсэхэдөө, ходо урагшаа гарадаг, холыс дабадаг гүбэ. «Гарай бүхэ - ганса хүнэй, сээжын бүхэ - сэрэгэй» - гээд, элинсэгүүднай дэмы хэлээгүй байхал даа.

Тээдшы Дамдинжаповай хэһэн, бүтээһэн ажал хэрэгүүднй ямар гайхалтай! Комсомолой эмхин дарга, журналист, партин обкомой харюусалгата дарга, «Буряад-Монголой үнэн» газетын харюусалгата редактор, ВКП/б/-гэй дэргэдэхи дээдэ партийна хургуули дүүргэһэн удаа «Правда» газетын тусхай корреспондент /Буряад орон болон Шэтын область хоёрто/.

Таби гаран онуудар Буряад Республикын соёлой министрэй үндэр тушаал хэдэн жэл соо эзэллэжэ ябахадаа, Дамдинжапов республикын аймагуудар залгаа ябадаг заншалтай юм хэн.

Аймагуудай дарганартай золгоходоо, шэнэ соёлой ордонгууды ба-рюулха хүшэр асуудлы али боло-хоор шийдхэдэг, библиотекэнүүды тэндэ нээхэ, шэнэ ном судараар хан-гаха, соёлой ордонгуудай, хүдөөгэй

клубуудай коллективүүды олошо-руулха тухай шухала асуудалнууды табидог, зүбшэн хэлсэдэг ябаа.

1959 ондо Москва хотодо Буряа-дай искусство болон литературы хоёрдохы декада болоһон. Бэлдхэл хэлгын туха сүлөөгүй үедэ министр нийслэл руу харгылжа, энэндэ хабаатай министрствнүүдэй, хол-боонуудай дарганартай бараалжажа, шухала асуудалнууды шийдхэдэг, хараалһан түсбүүдээ лаб тодо бол-гожо бусадаг хэн.

Ерэхээр КПСС-эй обкомой дарганарта орожо, өөрынгөө ханамжа-түсбүүды элэрхэйлжэ абаха. Тии-гээд городуудай болон аймагуудай соёлдо хабаатай дарганары суглуулжа, суглаа-семинарнууды үнгэргэдэг байгаа...

Буряадай радиогой ахамад редактор, номой хэблэлэй директор, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Гүрэнэй нюусы хамгаалха Управлениин начальни, уран зохёолшо. Иимэ олон ехэ ту-шаалнуудта амжалтатай ябаһан хүн гэшэл даа.

Ехэ дайны соогуур тэрэ дүрбэн жэл соо Монгол орон элгээгдэжэ, сэрэ-гэй атташе, гүрэнэй аюулгүйе сахиха

Уран зохёолын Үрмэ түгэлдэр

контрразведкэдэ туһа хүргэһэн сэрэгэй хүн ябаа. «Би Монгол уласы аршалан хамгаалха команда ту-шаалда дүрбэн жэл соо ябажа гараа хүм», - гэжэ өөрөө богонихоноор бэшэһэн байдаг.

Онсо хуби заяанинь юун бэ гэхэдэ, наһан соогоо нэгшье дахин унаа - дуһаагүй, нэгшье ноёндо даруулаа, эдюулээгүй. Энэ хадаа өөрын хүн бээын онсо шэнжэ ша-нары гэршэлнэ хал даа.

ХҮНДЭТЭ АХАТАМНАЙ 1980 ОНДО ХҮНДЭ үбшэндэ нэрбэгдэжэ, оройдоол 69 наһандаа алтан дэлхэйгээ орхижо, ябаһоол даа. Мүнөө наһанайн хайрата нүхэр Будалан Дамдинжа-пова баһал дээдэ түрэлдэ ябанхай, хоёр ехэ хүбүүдын үнихэн үгыл. Ехэ врач мэргэжэлтэй басаганинь үнгрэн жэлдэ бурханай орондо ошоо. Мүнөө бага басаганинь, республика дотороо мэдээжэ радио-журналистка, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Эржена Цырен-Доржиевна Гом-боева гансаараа үлэбэ. Тоонто нютагтань түрэл гаралнууд бии юм ааб даа.

Ехэ ябадал хэжэ, республикын болон городской дарганарта орожо, зүбшөөл абажа, Эржена Цырен-Доржиевна эсэгынгээ хуулан Про-спект Победын /танкын дээрэхи томо/ гэрэй газандаахи нюур талада мемориальна хабтагай олон зоной хабаадалгатайгаар нээхэ.

Нютагаархид бэшгэй гаршагта үгтэһэн ара нэрээр эрхим хүбүүгээ нэрлэдэг байха юм. Энэ нэрэн хоёр удхатай. Нэгэдэхээр, үндэр салбуу бээтэй, сэбэр сарюун ша-райтай, унзэд хашамад хоолойгоор уһан буряадаар уянгатуулан хагад хэлэдэг юм хэн. Хоёрдохинь дээрэ хэлэгдэһэн олон томо тушаалнууд болон ажал хэрэгүүд бээ. СССР гүрэнэй, Монгол ороной олон орден медальнууды зүүгээд ябахынь харахада, хабатайл юм хэн.

Николай ГАЛДАНОВ.

XVII ЖАРАНАЙ САГААГШАН ТУУЛАЙ ЖЭЛ

НАМАРАЙ ЭХИН УЛААН
БИШЭН ҺАРА

Буряад литэ	15 ХЭ	16	17	18 Д	19 Т	20	21
Европын литэ	12	13	14	15	16	17	18
Гараг	ДАБАА	МЯГМАР	ҺАГБА	ПҮРБЭ	БААСАН	БИМБА	НИМА
Нэрэ	ҺАРА	МАРС	МЕРКУРИ	ЮПИТЕР	СОЛБОН	САТУРН	НАРАН
Үдэр	ПОНЕД.	ВТОРНИК	СРЕДА	ЧЕТВЕРГ	ПЯТНИЦА	СУББОТО	ВОСКР.
Үнгэ	сагаан	сагаагшан	хара	харагшан	хүхэ	хүхэгшэн	улаан
Үдэр	Морин	Хонин	Бишэн	Тахяа	Нохой	Гахай	Хулгана
Мэнгэ	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан
Һуудал	түмэр	огторгой	уһан	уула	модон	хиш	гал

Гарагай 2-то намарай эхин улаан Бишэн харын сентябрийн 12 (шэнын 15). Дүйсэн үдэр. Сагаан Морин, 4 ногоон мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр. Хутагын хурса үдэр. Бурханда зальбарха, 8 лусууд, тэнгэри тахиха, хэшэг даллага абхуулха, дасан хийд бодхохо, арамнайлха, тахилда үгэлыгэ үгэхэ, эм найруулха, ханаха, тангариг үгэхэ, модо отолхо, гэр бариха, бэри буулгаха, хурим хэхэ, замда мур гаргаха, хүрэнгэ эһээхэдэ найн. Эхилжэ ном соносохо, шэнэ дэгэл үмдэхэ, эд, юумэ үгэхэ, шарил шатааха, байра бууса түбхинүүлхэ, мори урилдуулха, нүүдэл хэхэ, хүүгэдые хүлдэ оруулха, газашань ябуулха, сэргэ хүдэлгэхэдэ муу.

Хүнэй үһэ абабал, амгалан байдалда найн.

Гарагай 3-да сентябрийн 13 (хуушанай 16). Сагаагшан Хонин, 3 хүхэ мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, лусууд тахиха, «Чавдор», «Уһан балин», «Лудор», «Лусын балин» үргэхэ, огторгойн үүдэ сахиха, гүрэм заһал хэхэ, ехэ хүнтэй уулзаха, буянай үйлэ бүтээхэ, шэнэ ноёниие табиха, захиран тушааха хэрэг бээлүүлхэ, залаха, анда нүхэд бололсохо, эд бараа худалдаха, хонинһоо ашаг шэмэ абаха, мал газашань үгэхэ, хурим найр хэхэдэ найн. Эм найруулха, замда гараха, сэргэ хүдэлгэхэ, ханаха, төөнэхэ, арамнайлха, хэрүүл тэмсэл хэхэ, зарга бариха, үбшэн эмнэжэ эхилхэ, дасан дуганай һуури табиха, гэр бүрихэ, нүүдэл хэхэ, нохой абаха, газар хэндэхэ, харюулга хэхэ, модо отолхо, хубаг татахые хориглоно.

Хүнэй үһэ абая хаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 4-дэ сентябрийн 14 (хуушанай 17). Хара Бишэн, 2 хара мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр.

Бурхан, лусууд тахиха, бэшэг зурхай зураха, дасан хийдэй тахил заһаха, ураг садан болохо, өөрын амидаралда туһатай ажал хэхэ, худалдаа наймаа эрхилхэ, модо һуулгаха, сээсэриг байгуулха, шэмэг зүүхэ, бүжэг наада эрхилхэ, туг дарсаг хийдхэхэ, замда гараха, хото балгад бариха, харюулга хэхэ, түмэрөөр урлаха, бэри буулгаха, харюулга хэхэдэ найн. Лама болохо, хатуу ажал хэхэ, ном соносохо, газашань үгэхэ, шэнэ хубсаһа эсхэхэ, үмдэхэ, шэмэг оёхо, худалдаа хэхэ, ехэ гол гаталха, загана бариха, тангариг үгэхэ, хубаг татаха, дайсаниие номгодоходоо бүтэмжгүй.

Хүнэй үһэ абая хаа, шэг шарай муудаха.

Гарагай 5-да сентябрийн 15 (хуушанай 18). Харагшан Тахяа, 1 сагаан мэнгын, уулада һуудалтай үдэр. Дашиниматай (амгалан байдалай, зол жаргалтай) үдэр.

Бурханда, лусуудта зальбарха, бурхан тахиха, номын үүдэндэ орохо, Очирпүрэвийн харюулга хэхэ, угаал үйлэдэхэ, бэшэг зурхай зураха, санаар олгохо, дасан шүтээн бодхохо, номын хурал байгуулха, эрдэмдэ һураха, үзэл үзэхэ, ном соносохо, номлохо, хэблэхэ, замда ябаха, эм найруулха, модо тариха, хүрэнгэ эһээхэ, бэри буулгаха, түрэхэ, буянай үйлэ бүхэндэ найн. Мал агталха, хурим хэхэ, мори, үхэр һургаха, гэрэй һуури табиха, гэр бүрихэ, нялхые хүлдэ оруулха, газашань ябуулха, ехэ хэрэг үүдхэхэ, ном уншаха, худалдаа хэхэ сээртэй.

Хүнэй үһэ абабал, эд зөөри үригдэхэ, үхэр мал гарзалха.

Гарагай 6-да сентябрийн 16 (хуушанай 19). Хүхэ Нохой, 9 улаан мэнгын, модондо һуудалтай үдэр. Тэрсүүд тэмдэгтэй үдэр.

Бурханда зальбарха, бурхан, тэнгэри тахиха, хэшэг даллага абхуулха, лама болохо, эм найруулха, бэри буулгаха, хурим хэхэ, замда гараха, эрдэмдэ һураха, шэнэ хубсаһа үмдэхэ, хэлсээнэй ажалшаниие абаха, урлаха үйлэдэ һуралсаха, ном заалгаха, модо тариха, һэсы гэр табихада найн. Модо отолхо, тангариг табиха, бэри буулгаха, мал худалдаха, нүүдэл хэхэ, нэхэхэ, зээлээр үгэхые тэбшэгты.

Хүнэй үһэ абая хаа, найн нүхэртэй ханилха.

Гарагай 7-до сентябрийн 17 (хуушанай 20). Хүхэгшэн Гахай, 8 сагаан мэнгын, хийдэ һуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарал үйлэдэхэ, сан табюулха, хангал тахиулха, һахуюһанда үгэлыгэ үгэхэ, тарни уншаха, харюулга хэхэ, лама хубараг болохо, ном заалгаха, наһанай буян бүтээхэ, эд, мал абаха, худаг малтаха, модо һуулгаха, һогтуу галзууе номгодоходо найн. Тээрмэ бодхохо, шууяа гаргаха, замда ябаха, модо отолхо сээртэй, бэри буулгажа, хүрьгэ оруулжа болохогүй.

Хүнэй үһэ абабал, үлэхэхэлэн хоһон байдал оршохо.

Гарагай 1-дэ сентябрийн 18 (хуушанай 21). Улаан Хулгана, 7 улаан мэнгын, галда һуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, лама болохо, эм найруулха, эрдэм номдо һургаха, буянай үйлэ бүтээхэ, адууһа мал һургаха, шэнэ барилга ашаглалгада оруулха, худалдаа хэхэ, замда ябаха, түмэрөөр урлаха, шэмэг зүүдхэл зүүхэдэ найн. Шэнэ гэр бариха, хүн, малые һамнаха, ханаха, төөнэхэ, шэнэ дэгэл эсхэхэ, үзэл үзэхэ, мори урилдуулха, нохой тэжээхэ, хүүгэдые үргэжэ абаха, бэри буулгахые сээрлэгты.

Хүнэй үһэ абая хаа, үбшэн хүрэхэ.

РАСПИСАНИЕ ХУРАЛОВ
ИВОЛГИНСКОГО ДАЦАНА

"Начинайте с сегодняшнего дня практику десяти благих деяний незамедлительно".

XII Пандито Хамбо лама Итигэлов.

Молебны проводятся в Иволгинском дацане ежедневно. 8, 15 и 30 дня по лунному календарю служатся молебны «Отошо», «Ламчог Нинбо» и «Мандал Шива». Каждый понедельник и пятницу проходит обряд по ушедшим «Лного намше». Каждый 29 день лунного месяца проходит хурал «Арбан Хангал», посвященный десяти Защитникам Учения. Приглашаем всех желающих принять участие в молебнах.

СОГЧЕН ДУГАН
Чт. 8 сентября (11) - Доржо Жодбо. Начало в 9:00.
Пт. 9 сентября (12) - Пуга намши (за ушедших). Начало в 9:00.
Сб. 10 сентября (13) - Сагаан Убгэн (за домашний скот). Начало в 9:00.
Вс. 11 сентября (14) - Сундый. Начало в 9:00.
Пн. 12 сентября (15) - Ламчиг Нинбо. Начало в 9:00.
Пн. 12 сентября (15) - Дэважэн. Начало в 9:00.
Вт. 13 сентября (16) - Заһалай 8 ном. Начало в 9:00.
Ср. 14 сентября (17) - Бэрийн Заһал (для молодоженов). Начало в 9:00.
Ср. 14 сентября (17) - Лусад (почитание хозяйна воды). Начало в 11:00.
Чт. 15 сентября (18) - Зүгдэр Намжилма (молебен, посвященный богине долголетия, спасающей от преждевременной смерти). Начало в 9:00.
Пт. 16 сентября (19) - Пуга намши (за ушедших). Начало в 9:00.
Сб. 17 сентября (20) - Алтан гэрэл. Начало в 9:00.
Вс. 18 сентября (21) - Цэдо (за долголетие). Начало в 9:00.
Вс. 18 сентября (21) - Намсарай (за финансовое благополучие). Начало в 11:00.

САХЮУСАН СҮМЭ
Ежедневно с 8:00 в Сахюусан дугане проводится служба «Балдан Лхамо ба Жамсаран Сахюусан».
18 сентября - Намсарай (финансовое благополучие). Начало в 11:00.
31 сентября - Лхарзай. Начало в 8:00.
31 сентября - Табан Хаан Сахюусан. Начало в 13:00.

ЖУД ДУГАН
Ежедневно проводятся службы: «Ямандага». Начало в 9:00.
«Табан харюулга» (Сагаан Шухэртэ, Хамчу Нагво, Дорже Намжом, Шераб Нимбу, Ногоон ба Сагаан Дара Эхэ) на бурятском языке. Начало в 14:00.
9 сентября - Сандуйва Зажуд. Начало в 9:00.
11 сентября - Ямандага, Чойжол сахюусан. Начало в 9:00.
13 сентября - Алтан гэрэл. Начало в 9:00 и 14:00.
14 сентября - Ямандага, Лха Чусум. Начало в 9:00.
16 сентября - Сандуйва Зажуд. Начало в 9:00.
17 сентября - Ямандага, Намсарай сахюусан. Начало в 9:00.
18 сентября - Ямандага, Лхамо сахюусан. Начало в 9:00.
«Лусад тахиха үдэрнүүд»: 14, 30 сентября. Начало в 11:00.

(молоко белой козы или красной коровы).

ГУНРИГ ДУГАН
Ежедневно проводится служба «Гунриг хурал». Начало в 10:30. (в Дара Эхын Сумэ).
Гунригай Пуга намши – служба за ушедших. Основной целью ее проведения является помощь ушедшему в достижении чистых измерений Будд или же обретение им благоприятного рождения.

ЧОЙРА ДУГАН
Ежедневно проводится служба, посвященная Защитникам Учения Гомбо и Гонгор Сахюусанам. Начало в 9:00.
С понедельника по субботу проводится хурал на бурятском языке: «Табан харюулга» (Сагаан Шухэртэ, Хамчу нагбо, Доржо Намжом, Шэринин, Ногоон ба Сагаан Дара Эхэ). Начало в 14:00.
Можно заказывать обряд: «Шэринин Дуйдод», «Мандал Шива».

МААНИЙН ДУГАН
8 сентября - Доржо Жодбо, Юрөөл. Начало в 14:00.
9 сентября - Зургаан юрөөл. Начало в 14:00.
10 сентября - Гомбо Сахюусан, Дорма Часум. Начало в 18:00.
11 сентября - Нюнэй хурал (Арьяа Баалын маани). Начало в 9:00.
11 сентября - Ритуал подношения 108 Зула. Начало в 19:00.
12 сентября - Нюнэй хурал (Арьяа Баалын маани). Начало в 9:00.
13 сентября - Нюнэй хурал (Арьяа Баалын маани). Начало в 5:00.
14 сентября - Доржо Жодбо, Юрөөл. Начало в 14:00.
15 сентября - Найман Гэгээн, Даши Зэгбэ. Начало в 14:00.
16 сентября - Доржо Жодбо, Юрөөл. Начало в 14:00.
17 сентября - Цэдо, Зүгдэр Намжалма, Сагаан Дара Эхэ (за долголетие). Начало в 14:00.
18 сентября - Алтан гэрэл. Начало в 14:00.

ЭТИГЭЛЭЙ ХАМБЫН ОРДОН
Ежедневно проводится «Шалин Сахюусан». Начало в 8:00.

ДАРА ЭХЫН СҮМЭ
Ежедневно проводится служба «21 Дара Эхэ». Начало в 9:00.
Практика Зеленой Тары помогает преодолеть страх и беспокойство: почитающие ее также верят, что она способна исполнять желания, устранять все виды страдания и приносить счастье.

Телефон горячей линии: 8-800-100-3-108

Буряад Үнэн
Дүхэриг

Учредители: Президент, Народный Хурал, Правительство Республики Бурятия
Ген.директор-гл. редактор - Э.Д.ДАГБАЕВ
Редактор - Г.Х.ДАШЕЕВА
Редакционная коллегия:
И.М.Егоров, П.Л.Носков, М.В. Калашников, И.В.Смоляк (Правительство РБ), А.С. Коренев, Ц.Б.Батуев, В.Р.Булдаев, Ц.Э.Доржиев (Народный Хурал РБ), А.В.Махачкеев (замгендиректора - руководитель редакций газет), Т.В.Самбялова (замгендиректора - руководитель специализированных изданий), Л.Г.Будяев (замгендиректора-директор по экономике и развитию), С.Б.Байминова (бильд-редактор), Н.Д.Бадмаринчинов, Л.В.Очирова, Д.Ц.Мархадаева, Б.В.Балданов, В.Д.Дамдинова.

Телефоны:
21-54-54 - приемная
21-33-61 - замгендиректора - руководитель редакций газет
21-68-08 - замгендиректора - руководитель специализированных изданий
21-55-97 - замгендиректора - директор по экономике и развитию
21-64-36 - редактор
21-33-61 - бильд-редактор
21-67-81 - выпускающий редактор
21-66-76 - производственный отдел
21-55-97 - отдел экономических проблем, отдел фототипографии
21-63-86 - отдел социально-политических проблем
21-54-93 - отдел гуманитарных проблем, отдел бурятского языка и перевода, отдел оперативной информации
21-35-95 - редакция журналов «Байкал» и «Байгал»
21-55-97 - редакция журнала «Морин Хуур», редакционно-издательский отдел
21-62-62 - реклама
21-60-91, 21-35-95, 21-50-52 - подписка и распространение

АДРЕС:
670000, г. Улан-Уда, ул. Каландаришвили, 23.
ГУП «Издательский дом «Буряад унэн».
Учредитель - Правительство Республики Бурятия

Подписной индекс 73877
Газета зарегистрирована ФГУ «Восточно-Сибирское межрегиональное территориальное управление», Регистрационный №60079 e-mail: unen@mail.ru

Газета набрана и сверстана в компьютерном центре Издательского дома «Буряад унэн». Отпечатано с готовых диапозитивов в ОАО «Республиканская типография» тиражом 4000 экз. Объем 4 п.л. Заказ №1348. 670000, г. Улан-Уда, ул. Борсова, 13. Подписана в печать 2.09.2011 в 16.00 - по графику; 2.09.2011 г. в 16.00 - фактически. Общий тираж изданий ИД «Буряад унэн» - 17500 экз. Цена свободная.

Редакция принимает печатные рукописи. Рукописи и фото не рецензируются и не возвращаются. Автор несет ответственность за представленные материалы. За содержание объявлений редакция ответственности не несет. Все справки у рекламодателя.

* Материалы на платной основе. СЧЕТЫ РЕКЛАМЫ - каб. 1, 13 (1 этаж), тел.: 21-62-62, тел./факс: 21-54-54

Итоги литературного конкурса «СИМВОЛ ДЕВЯТИ ЗНАМЕН»

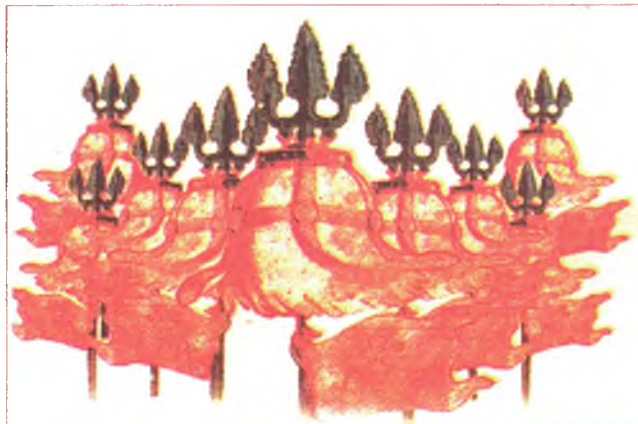
Подведены итоги литературного конкурса «СИМВОЛ ДЕВЯТИ ЗНАМЕН» (Ю БЭН ТУГАЙ ЫҮЛДЭ) «Буряад үнэн» - «Дүхэриг», посвященного 350-летию вхождения Бурятии в состав Российского государства и 90-летию газеты «Буряад үнэн».

По 9 номинациям конкурса независимое общественное жюри определило 27 лауреатов конкурса.

В номинации «С ЧЕГО НАЧИНАЕТСЯ РОДИНА?» («ЭХЭ ОРОМНАЙ ХААНА ЫАА ЭХИ-ТЭЙБ?») признаны лучшими работы ученика 10-го класса гимназии № 59 г. Улан-Удэ Эрдэма Ламажапова «И склосось сердце: то была моя земля» (31.03.11.), ученика 7-го класса Бурятского лицея-интерната №1 Максара Содбоева «Пусть реет флаг над Кремлем» (14.04.11), ветерана труда Виктора Дармаева «Моя малая родина – долина Баргузина» (28.04.11).

В номинации «В ДРУЖНОМ КРУГУ НАРОДОВ РОССИИ» («РОССИИН АРАДУДАЙ ЭБТЭЙ ДҮХЭРИГ СОО») признаны лучшими работы выпускники Института современного искусства (г. Москва) Виктории Кожановой (Орбодоевой) «Нагаса абамни – Бадан Тураахинай үри надахан» (19.05.11), ветерана педагогического труда Даримы Хашитовой «Манай бүлын жэшээ» (14.04.11), писателя Надежды Шагдуровой «Хүсэ үгэнэл шүлэгүүднэ» (19.05.11).

В номинации «ВЫХОДЦЫ ИЗ БУРЯТИИ И МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО» («БҮХЭДЭЛХЭЙН ХАРИЛСААН: БУРЯАД ОРОН НОО УРГАН ГАРА НАН ЗОНОЙ ХУБИ ЗАЯАН») признаны лучшими работы ученого филолога Энгельсины Доболовой «Пламень багульника» (19.05.11), ветерана труда Владимира Гармаева «Высота Принлая Дармаева» (19.05.11), почетного работника общего образования РФ Галины Дашиевой «Человек года Томской области» (19.05.11).

ПРИГЛАШАЕМ ПОБЕДИТЕЛЕЙ КОНКУРСА «СИМВОЛ ДЕВЯТИ ЗНАМЕН» НА ЦЕРЕМОНИЮ НАГРАЖДЕНИЯ, КОТОРАЯ СОСТОИТСЯ 15 СЕНТЯБРЯ В 15 ЧАСОВ ДНЯ В ИЗДАТЕЛЬСКОМ ДОМЕ «БУРЯАД ҮНЭН».

В номинации «ИЗ МИФОВ И ПРЕДАНИЙ СТАРИНЫ» («НЮТАГАЙ ДОМОГУУД ЫАА») признаны лучшими работы внештатного корреспондента газеты Галины Тудиновой «Пээр шаалган» (7.04.11), педагога-краеведа Бориса Дамбаева «Сахюур буугай харюу» (12.05.11), ученицы 8 класса Хуртагинской средней школы Закаменского района Сэсэгмы Хандуевой (21.04.11) «Минаахайе мянга болгохоб».

В номинации «МОЯ РОДОСЛОВНАЯ» («УГ ИЗАГУУРНИ») признаны лучшими работы журналиста Степана Очирова «Угаа мэдэхэ – угаа ехэ зорилго» (21.04.11), Виталия Петрунова и Светланы Матхановой «И древо рода цветет и плодоносит» (12.05.11), ветерана войны и труда Дашанимы Дам-

динова «О генеалогической наследственности бурят» (12.05.11).

В номинации «ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКАЯ РАБОТА МАЛОЙ ФОРМЫ» («ШЭНЖЭЛЭЛ, ШҮҮМЖЭЛЭЛ») признаны лучшими работы Виктора Жапова «Уильям Шекспирэй шэдйтэ сонедүүд» (12.05.11), Сержуни Базаржаповой «Посланник из глубин Вселенной» (19.05.11), Баира Гомбоева «Мүнгэн тобын шэди» (24.04.11).

В номинации «Я ПОМНЮ ЧУДНОЕ МГНОВЕНИЕ» («МИНИИ МУШЭНШИНИИ МУШЭНТЭЙ») признаны лучшими работы Сергея Доржиева «Хаанаби, түрүүшын дуран» (12.05.11), Сэсэг Дамбаевой за цикл стихов из любовной лирики (19.05.11), Баиры Бальбуровой «Хайрата дуран» (28.04.11).

В номинации «ЮМОР И САТИРА У БАДМА БААБАЙ», («БАДМА БААБАЙНДА БАЯРТАЙ, ХҮХҮЮТЭЙ ДАА») признаны лучшими работы Константина Соболева «Советы писателям» (14.04.11), Соднома Шагдарова «Уршагта үдэр» (21.04.11), Очира Нурбаева «Үрмэдээнһөө «үбдэдэг» Гармаахай» (24.04.11).

В номинации «АСТРОЛОГИЯ И МИСТИКА В МОЕЙ ЖИЗНИ», «ВЕЩИЕ СНЫ» («ЗУРХАЙ СУДЛАЛ МИНИИ АЖАБАЙДАЛДА», «ЗҮНТЭЙ ЗҮҮДЭН») признаны лучшими работы Цыбика Хо-бракова «Зүб харгы заадаг, заһал хэхье хануулдаг гү?» (7.04.11), журналиста Янжимы Жаповой «Амта-тайхан сайн үнэр анхилаадхиха» (19.05.11), писателя Михаила Батонина «Америкэһээ режиссер ерэхэнь» (28.04.11).

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ «БУРЯАД ҮНЭН» БЛАГОДАРИТ КОМИТЕТ ПО НАЦИОНАЛЬНЫМ ОТНОШЕНИЯМ И РАЗВИТИЮ ГРАЖДАНСКИХ ИНИЦИАТИВ (ПРЕДСЕДАТЕЛЬ М.А.ХАРИТОНОВ) ЗА ОКАЗАННУЮ ПОМОЩЬ.

«Очир эрдэнийн товчис» гэдэн Монголын бэлигтэ мэргэдэй шастар (афоризмы) 2010 ондо Улаанбаатар хотодо хэблэн гаргагдаһан юм. Ехэ Монгол улсын байгуулагдаһаар 805 жэлэй, Монгол Үндэһэтэнэй эрхэ сүлөөгэй 100 жэлэй, Ардын хубисхалай 90 жэлэй түүхэтэ ойнуудта энэ ном зорюулагдаа.

«ОЧИР ЭРДЭНИЙН ТОВЧИС»

Жа. Баяржаргал

Далита мэргэн үгэ хэзээдэшье зоной сэдхэлдэ жэгүүр мэдэрэл түрүүлэн уурхайлжа, сэсэн бодолой эхи үндэһе табидаг, ямар нэгэн үзэгдэлэй гол удхые яб байса харуулдаг гээшэ. Эртэ урдын сэсэшүүлэй зарим үгүүлэлнүүд арадай дунда оньһон үгэнүүд гээд тарашанхай, авторын мэдэгдээгүйшье наа, аргагүй сэсэн хургаалнууд мэтэ дэлгэрэнхэй бшуу.

Монгол зохёолшодой эблэлэй шагналт ирагуу найруулагша **Авгаржин Жа. Баяржаргал** согсолон зохёогшо, бүридхэгшэнь болоно. «Эхэ хэлэн болбол үндэһэтэнэй халуун амисхаал. Өмөрч дууһадаггүй газар шорой, үгыржэ баларшагүй хэлэтэй дээд Монгол минь, зүрхнээсээ дуу дуулаха, зүрхнээсээ хайрлаха тэнхээ хэмээгч шэдитэй. Монгол гүрэндэ, монгол хүнэй хүлдэдэ шүтэн зальбарай!

Эдэ бүгэдэ түүбэри-шүүбэри яагаад бүридхэгдөөб гэхэдэ, эртэ урдын зохёолнууднаа эхилээд мүнөөнэй хүрэтэр, шажан

мүргэлэй номууднаа, эрдэм судлалай бүтээлнүүдһээ – оюун ухаа гүйлгэхэ үгын баригдашагүй далай баялигһаа сүсэгы мэтэ хальман абтаа гээшэ. «Очир эрдэнийн шастар» (түүхэ бэшгэй үгүүлэл) гээшэмнай абьяас бадараама, арадай соёрхол дэбжээмэ, Хүхэ мүнхэ тэнгэрийн хүшэ шадалые хүн зондоннай түхөөмэ хэблэл болоһой гээд хүсөөбди. Ушар юуб гэбэл, энэ шастарнай Ехэ Монгол улсые үндэһэлэн байгуулагша Эзэн Богдо Тэмүүжэнэй (Чингис хаан) үгүүлэлнүүдһээ эхилнэ:

**Хаан хүн харын зан гаргабал,
Хамаг улсаа алдамай,
Хара хүн хааны маяг үзүүлбэл,
Хар тэргүүнээ алдамай.
Наруул ухаанһаа хайн нүхэр үгы,
Мунхаг хилэһнээ үлүү муу дайсан үгы.
Арадайнгаа дунда алаг буруу шэнги номгон яба,
Алалдаха дайсанай урдаһаа үлэн хареага шэнги довтол.**

**Хахасашагүй хани нүхэртөө марташагүй муу үгэ бү хэлэ.
Этигэл үгы хүндэ зүрхэнэй үгэ бү хэлэ.
Хаан хүн жаргахадаа, түрын хайнда жаргана,
Хатан хүн жаргахадаа, эрын хайнда жаргана,
Хамаг хотоороо жаргахадаа, эб зэын хайнда жаргана».**

Эртэ урдын Монголһоо эхилээд, мүнөөнэй саг хүрэтэр гүрэн түрын элитэ ажал ябуулагдаһадай, эрдэмтэдэй, шажан мүргэлэй түлөөлэгшэдэй, сурбалжалагдаһадай, уран зохёолшодой – 300-гаад хүнэй сэсэн мэргэн үгүүлэлнүүд үгтэһэн байна. Тэрэ тоодо, жэшээлбэл, Модун Шаньюй, Дамбижалцан, Данзанравжаа, Хубилай хаан, Д.Нацагдорж, Б.Явуухулан, С.Эрдэнэ, Р.Чойном, бусадай үгүүлэлнүүд оронхой.

«Очир эрдэнийн товчис» соо Буряадай уран зохёолшод Х.Намсараевай, Н.Нимбуевай, М.Чойбо-новой үгүүлэлнүүд оруулагдаһан байна.

Галина ДАШЕЕВА.

ЧИНГИС ШОНХОРОВОЙ ВЫСТАВКЭ - МОНГОЛДО

Бүхэдэлхэйн монголшуудай жасын эмхидхэһэн монголшуудай Конвент августын 25-һаа 28 болотор Монголой ниислэл хото Улаанбаатар хотодо үнгэрбэ. «Хаан Алтан» гэдэн соёлые хүгжөөлгын жасын президент Явган Гэндэнпилэй болон тэрэнэй орлогшо, консул Ган Хуяг гэгшэдэй урилгаар Россиин Уран зураашадай холбооной гэгшүүн, Буряад Республикын арадай зураашан, Буряад Республикын ба Россиин Гүрэнэй шангай, Ц.Сампиловай нэрэмжэтэ шангай лауреат, Россиин Уран зураашадай академин гэгшүүн-корреспондент Чингиз Бадмаевич Шонхоров хабаадаба.

Выставкын үедэ

Энэ ехэ хуралдаанда США, Турци, Пакистан, Афганистан, Иран, Ирак, Хитад, Түбэд хамта дээрээ 15 гүрэнэй делегаци хабаадалсаа.

Августын 25-ай үдэр ехэ хуралдаа нээлгын түрүүшын зүблөөн үнгэрбэ. Монголой мүнөөнэй дипломатическа албанай 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан зүблөөн үнгэржэ, Монголой гадаадын хэрэгүүдэй таһагай министр Гомбожавын Занданшатарая зониие угтан абаба.

Августын 25-най үдэр Чингиз Бадмаевич Шонхоровой хубиин выставкэ эмхидхэгдэжэ, зураашан 33 зурагуудые болон 4 скульптура-яа харагшадай анхаралда табижа, зониие хонирхуулба. Турци, Хитад,

Үбэр Монголдэ энэ выставкээ таби-ха дуралдал ороо.

Бүхэдэлхэйн монголшуудай Конвентын үнгэргэгдэһэн 3 үдэр хүл хөөрсэг, зон дүүрэн, бүхэ үдэрнүүдын шанартай үйлэ хэрэгүүдээр дүүрэн байба.

Монгол орон ба Хойто зүгэй Ази гэдэн уласхоорондын конференци, дэлхэйн монголшуудай хамтын уран хайханай бүлэгүүдэй харалга-наадан, «Санжын болдог ба XIII зуун жэл» гэдэн турбаазануудта ошожо харалга, Гуннуудай соёл болбосоролой элдэб зүйлнүүдэй экспозици харалга г.м. элдэб үйлэ хэрэгүүд эндэ сугларагдадые ехээр хонирхуулаа.

Надежда ГАРМАЕВА.